

FINANSTILSYNET

THE FINANCIAL SUPERVISORY
AUTHORITY OF NORWAY

Direktiv 2015/2366/EU

Innføring av det reviderte betalingstjenestedirektivet (PSD 2) i norsk rett

Utkast til høringsnotat

DATO:
7. april 2017

Innhold

1	Innledning	5
1.1	Om det reviderte betalingstjenestedirektivet og oppdraget	5
1.2	Gjennomføring av betalingstjenestedirektivet i gjeldende norsk rett	6
2	Gjennomgang av direktivet	7
2.1	Endringer fra PSD 1 til PSD 2	7
2.2	Direktivets anvendelsesområde	9
2.2.1	Geografisk anvendelsesområde	9
2.2.2	Enheter som direktivet regulerer	10
2.2.3	Nasjonalt valg knyttet til direktivets anvendelsesområde	11
2.2.4	Unntakene fra direktivets anvendelsesområde	11
2.2.4.1	Innledning	11
2.2.4.2	Unntaket fra konsesjonsplikt for kommersielle agenter	11
2.2.4.3	Unntaket for betalingstjenester i "begrensede nettverk"	12
2.2.4.4	Unntaket for teleoperatører	12
2.2.4.5	Unntaket for uavhengige tilbydere av minibanker	14
2.2.5	Meldeplikt for aktører som omfattes av unntak i finansavtaleloven § 11 annet ledd bokstav n	14
2.3	Betalingstjenestetilbyderne	15
2.3.1	Innledning og begrepsbruk	15
2.3.2	Betalingsfullmektiger	16
2.3.3	Opplysningsfullmektiger	18
2.3.4	Generelle krav til betalingsforetak	20
2.3.4.1	Regler om søknad om tillatelse som betalingsforetak	20
2.3.4.2	Kapital- og soliditetskrav	23
2.3.4.3	Virksomhetsregler	25
2.3.5	Bruk av agenter, filialer eller utkontraktering i hjemstaten	29
2.3.6	Virksomhet i andre EØS-stater	30
2.3.6.1	Innledning	30
2.3.6.2	Virksomhet i form av grensekryssende virksomhet	31
2.3.6.3	Virksomhet i form av agenter	31
2.3.6.4	Virksomhet i form av filial	32
2.3.6.5	Oppstart av virksomhet	32
2.3.7	Begrenset tillatelse som betalingsforetak – det nasjonale valget	33
2.3.8	Andre endringer i regelverket om begrenset tillatelse som betalingsforetak	35
2.3.8.1	Organisasjonsform	35
2.3.8.2	Regler som gjelder for begrenset tillatelse – kvalifiserte eieres egnethet og krav til foretakets startkapital	35
2.3.8.3	Regler som gjelder for begrenset tillatelse – krav til ledelsens egnethet	36
2.3.8.4	Adgangen til å ha agent for foretak med begrenset tillatelse	36
2.3.8.5	Forslag om endring av ordlyden om begrenset tillatelse	37
2.3.8.6	Adgangen til å gi begrenset tillatelse til filial av EØS-foretak	37
2.4	Samhandlingen mellom ulike betalingstjenestetilbydere, og deres samhandling med kundene	38
2.4.1	Innledning	38
2.4.2	Om begrepene betalingskonto og betalingstransaksjon	38
2.4.3	Om begrepet "kontotilbyder"	40
2.4.4	Tilgang til betalingssystemer	40
2.4.5	Betalingsforetaks tilgang til betalingskontoer hos kredittinstitusjoner	41

2.4.6	Rett til å initiere betalinger (betalingsfullmektiger)/ Betalingsfullmektigers tilgang til betalingskontoer	41
2.4.7	Opplysningsfullmektigers tilgang til kontoinformasjon	43
2.4.8	Kontotilbyders meldeplikt ved avvisning av tilgang til konto	44
2.4.9	Autorisering av kortbaserte betalingstransaksjoner	44
2.4.10	Krav til sterk autentisering og sikker kommunikasjon	46
2.5	Betalingsmottakers adgang til å kreve gebyr for bruk av et bestemt betalingsinstrument – nasjonalt valg	48
2.6	Tilsyn og klage til tilsynsmyndigheter	49
2.6.1	Myndigheter som gir tillatelser og som driver tilsyn med betalingsforetakenes soliditet	49
2.6.2	Tilsynsansvar for etterlevelse av direktivet	50
2.6.3	Klage til tilsynsmyndigheter	51
2.6.4	Tilsyn med agenter, filialer og grensekryssende virksomhet fra andre EØS-stater	51
2.6.5	Twisteløsning – grensekryssende virksomhet	55
2.7	Utenrettslig ordning for tvisteløsning	56
2.8	Straff og administrative sanksjoner	56
2.9	Utfyllende regler og anbefalinger	57
2.10	Førtidig gjennomføring i norsk rett	58
2.10.1	Overgangsordninger	59
3	Økonomiske og administrative konsekvenser	61
3.1	For offentlige myndigheter	61
3.2	For private aktører	62
3.3	For brukere	63
4	Kommentarer til lov- og forskriftsendringene	64
4.1	Begrepsbruken i finansforetaksloven og finanstillsynsloven for betalingsfullmektiger og opplysningsfullmektiger	64
4.2	Endringer i finansavtaleloven	65
5	Forslag til endringer i lov- og forskrift	66
5.1	Finanstillsynsloven	66
5.2	Forskrift om utlikning av utgifter på tilsyn	66
5.3	Forskrift om finanstillsyn i EØS	66
5.4	Finansforetaksloven	66
5.5	Finansforetaksforskriften	69
5.6	Betalingssystemloven	74
5.7	Ny forskrift om systemer for betalingstjenester	74
5.8	IKT-forskriften	77
5.9	Risikostyringsforskriften	77

1 Innledning

1.1 Om det reviderte betalingstjenestedirektivet og oppdraget

Betalingstjenestedirektivet (direktiv 2007/64/EF, heretter PSD 1) ble gjennomført i norsk rett i 2010. Det reviderte betalingstjenestedirektivet (direktiv 2015/2366, heretter PSD 2 eller direktivet)¹ erstatter det første betalingstjenestedirektivet og trer i kraft 13. januar 2018 i EU-området. Tidspunktet for ikrafttredelse i EFTA-landene avgjøres når direktivet tas inn i EØS-avtalen.

Finanstilsynet fikk i brev av 29. september 2015 fra Finansdepartementet i oppdrag å utarbeide høringsnotat med utkast til lov- og/eller forskriftsbestemmelser som gjennomfører PSD 2. Høringsnotatet skulle inneholde en vurdering av om direktivet bør gjennomføres førtidig, samt en vurdering av de nasjonale valgmulighetene som direktivet åpner for.

Finanstilsynets oppdrag er avgrenset mot de delene av direktivet som gjør endringer på finansavtalelovens område. Justis- og beredskapsdepartementet utarbeider et eget høringsnotat om endringer i finansavtaleloven. Finanstilsynet har hatt dialog med Justis- og beredskapsdepartementet for å sikre gjennomføring av alle relevante bestemmelser i direktivet. I tråd med Finansdepartementets brev har Norges Bank blitt konsultert i løpet av arbeidet der det har vært naturlig.

Det overordnede formålet til PSD 2, sammen med forordning om interbankgebyr² og SEPA-forordningen,³ er å sikre moderne, effektive og billigere betalingstjenester, samt å beskytte kundene. Betalingssystemet i Norge oppfyller allerede mange av disse målene. PSD 2 tar høyde for den teknologiske utviklingen på betalingstjenestemarkedet, og formålet er å fremme konkurranse gjennom innovasjon og tilgang for nye aktører. Dette gjelder særlig tjenester knyttet til mobil- og internettbetalinger.

PSD 2 viderefører i hovedsak PSD 1. Betalingstjenestedirektivene regulerer tilbydere av betalingstjenester, som i hovedsak er kredittinstitusjoner, e-pengeforetak og betalingsforetak.⁴ Det er imidlertid to endringer i PSD 2 som har betydning for utviklingen av betalingstjenestemarkedet; åpning for nye betalingstjenester og ny regulering av samhandlingen mellom tjenesteytere, herunder tilgang til kunders betalingskonto.

PSD 2 åpner for to nye betalingstjenester; betalingsinitieringstjenester og kontoopplysningstjenester. Dette er betalingstjenester som, i tillegg til eksisterende tilbydere, kan tilbys av to nye typer betalingstjenestetilbydere; betalingsfullmektiger og opplysningsfullmektiger. De nye tilbyderne og tjenestene omtales nærmere i punkt 2.3.1 til 2.3.3.

¹ Europaparlaments- og rådsdirektiv (EU) 2015/2366 av 25. november 2015 om betalingstjenester i det indre marked om endring av direktiv 2002/65/EF, 2013/36/EU and 2009/110/EF og oppheving av direktiv 2007/64/EF

² Europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2015/751 av 29. april 2015 om interbankgebyrer for kortbaserte betalingstransaksjoner. Gjennomført i norsk rett som forskrift om formidlingsgebyr.

³ Europaparlaments- og rådsforordning (EU) nr. 248/2014 av 26. februar 2014 som endrer forordning (EF) 260/2012 om tekniske og forretningsmessige krav til kredittoverføringer og direkte debiteringer i euro. SEPA (Single Euro Payments Area) angir fellesregler for gjennomføring av betalinger i euro.

⁴ Se Finanstilsynet rapport "Risiko- og sårbarhetsanalysen (ROS) 2015".

Betalingsinitieringstjenester innebærer at en betalingsfullmektig får adgang til å initiere en betalingsordre fra en av kundens bankkontoer. Kontoopplysningstjenester innebærer at en opplysningsfullmektig gjennom tilgang til informasjon på kundens bankkonto kan gi kunden en samlet digital oversikt over alle kundens betalingskontoer hos forskjellige betalingstjenestetilbydere.

PSD 2 utvider i tillegg betalingstjeneste nr. 5⁵ (utstedelse av betalingsinstrument) ved at det gis adgang til å utstedekortbasert betalingsinstrument tilknyttet kundens betalingskonto⁶ (heretter bare kontoer) hos annen betalingstjenestetilbyder, se omtale i punkt 2.4.9. Dette er imidlertid kun en utvidelse av eksisterende betalingstjeneste som er gjennomført i finansavtaleloven § 11 første ledd bokstav c⁷, og ikke en ny type betalingstjenestetilbyder.

Direktivet regulerer samhandlingen mellom de ulike betalingstjenestetilbyderne, herunder tilgang til kontoer.. Betalingstjenestetilbyderes tilgang til konto er en forutsetning for å yte de to nye betalingstjenestene. Bankene må legge til rette for at betalingstjenestetilbydere får tilgang til kundens konto.

For å motvirke uønskede virkninger av den nye tilgangen til konto, som sikkerhetsbrudd og tap, styrker PSD 2 forbrukerbeskyttelsen og setter krav til sikkerhet i kommunikasjonen mellom betalingstjenestetilbyderne og til sterk autentisering⁸ av brukerne. Rettighetene og pliktene som henholdsvis brukere og tilbydere av betalingstjenester har etter det første betalingstjenestedirektivet, tilpasses den nye samhandlingen mellom betalingstjenestetilbyderne.

Sammen med forordningen om interbankgebyr⁹ begrenser PSD 2 størrelsen på transaksjonsgebyr for debet- og kredittkort som brukes av forbrukere og forbyr brukersteder å belaste kunden for bruken av slike kort. Forbudet mot gebyr gjelder også ved kredittoverførsler og direkte debiteringer i euro.

For betalingsforetak, angir direktivene nærmere virksomhetsregler (krav til tillatelse, krav til løpende virksomhet og adgang til å drive virksomhet i andre stater i EØS-området).

Direktivet er et fullharmoniseringsdirektiv, men med enkelte nasjonale valg.

1.2 Gjennomføring av betalingstjenestedirektivet i gjeldende norsk rett

PSD 1 er gjennomført i hhv. finansforetaksloven, finansavtaleloven og betalingssystemloven

⁵ PSD 2 vedlegg 1 nr 5. *"Issuing of payment instruments and/or acquiring of payment transactions".*

⁶ Se punkt 2.4.2 om hvilke kontoer som regner som betalingskontoer.

⁷ Finansavtaleloven § 11 første ledd bokstav c *"utstedelse av betalingsinstrument og innløsning av transaksjoner hvor slike instrumenter er benyttet".*

⁸ "Sterk" kundeautentisering viser til at løsningen for bekreftelse av identitet/autentiseringen er basert på bruk av to eller flere elementer/faktorer, som er uavhengig av hverandre. Formålet er å hindre at uvedkommende får tilgang til (betalings)tjenestene. Et eksempel er bruk av BankID, der brukeren autentiserer seg med både en engangskode og passord.

⁹ Europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2015/751 av 29. april 2015 om interbankgebyrer for kortbaserte betalingstransaksjoner. Gjennomført i norsk rett som forskrift om formidlingsgebyr.

med tilhørende forskrifter.

Betalingstjenestedirektivets privatrettslige regler om forholdet mellom betalingstjenestetilbyderne og kundene er regulert i finansavtaleloven og tilhørende forskrifter.

De offentligrettslige reglene i direktivet er gjennomført i finansforetaksloven. Det omfatter hvem som har rett til å yte betalingstjenester og virksomhetsregler for betalingstjenestetilbyderne.

Reglene om konsesjon som betalingsforetak fremgår av finansforetaksloven § 2-10. Betalingsforetak er ansett som finansforetak, men er unntatt fra enkelte regler i finansforetaksloven i tråd med kravene etter PSD 1. Nærmere regler fremgår blant annet av finansforetaksloven kapittel 13 del III og i finansforetaksforskriften kapittel 2 del I.

Direktivet om e-pengeforetak¹⁰ gjør en rekke av bestemmelsene i betalingstjenestedirektivet gjeldende for e-pengeforetak. E-pengeforetak og betalingsforetak reguleres derfor i store trekk likt i finansforetaksloven og finansforetaksforskriften.

Regler om betalingstilbyderes tilgang til systemer for betalingstjenester er gitt i betalingssystemloven.

Høringsnotatet er basert på videreføring av den systematikken som ble valgt ved gjennomføringen av PSD 1. Høringsnotatet vil derfor i hovedsak kun behandle endringer som følger av PSD 2 der direktivet angir nye eller endrede krav sammenlignet med PSD 1. Endringene av kun språklig karakter omtales ikke.

I samsvar med utredningsinstruksen gjennomføres ikke internasjonale forpliktelser som pålegges norske myndigheter i norsk rett og vil ikke omtales i høringsnotatet.

2 Gjennomgang av direktivet

2.1 Endringer fra PSD 1 til PSD 2

Direktivet er i hovedsak en videreføring av reguleringen i PSD 1. De vesentligste endringene gjelder følgende temaer:

- Direktivets anvendelsesområde
 - Det geografiske anvendelsesområde for direktivets del III og IV utvides
 - Unntakene fra direktivets anvendelsesområde presiseres og innsnevres
- Betalingstjenestetilbydere
 - Det gis regler om to nye betalingstjenestetilbydere, betalingsfullmektiger og opplysningsfullmektiger
 - Det fastsettes noen flere krav til søknad om tillatelse som betalingsforetak

¹⁰ Europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2009/110/EF av 16. september 2009 om adgang til å starte og utøve virksomhet som e-pengeforetak og om tilsyn med slik virksomhet, om endring av direktiv 2005/60/EF og 2006/48/EF og om oppheving av direktiv 2000/46/EF [e-pengedirektivet]

- Aktører som omfattes av unntak fra konsesjonsplikt får en meldeplikt
- Betalingstjenestetilbydere får plikt til å rapportere om alvorlige hendelser
- Betalingsforetak/betalingstjenestetilbydere får krav til styring av operasjonell risiko og sikkerhetsrisiko
- Foretakenes rettigheter og plikter
 - Det settes krav til betalingstjenestetilbydernes tilgang til betalingssystemer og betalingskontoer
 - Det settes krav til sikker kommunikasjon mellom betalingstjenestetilbyderne
 - Det settes krav til sterk autentisering av bruker av betalingstjenester
- Brukerens rettigheter og plikter
 - Reglene om ansvar for tap ved misbruk etc. av betalingsinstrumenter tilpasses de nye tjenestetilbyderne
 - Reglene om informasjon til kunden ved gjennomføring av betalingstransaksjoner og om gebyr tilpasses
 - Adgangen til å ta gebyr for bruk av kortbaserte betalingsinstrumenter begrenses
- Listen over betalingstjenester som er gjenstand for gjensidig anerkjennelse i EØS-området endres

Listen omfatter også endringer i regler som behandles i Justis- og beredskapsdepartementets høringsnotat.

Det er fire nasjonale valg som omfattes av de delene av direktivet som Finanstilsynet skal redegjøre for; artikkel 2, 8, 32 og 62. Dette er nasjonale valg knyttet til hvilke foretak skal reguleres av direktivet, krav til ansvarlig kapital i betalingsforetak, adgang til å søke om begrenset tillatelse som betalingsforetak, samt betalingsmottakers adgang til å kreve gebyr for bruk av et bestemt betalingsinstrument. De nasjonale valgene vil omtales i henholdsvis punkt 2.2.3, 2.3.4.2, 2.3.7 og 2.5.

E-pengevirksomhet og betalingstjenestevirksomhet er nært beslektet, og direktivet om e-pengeforetak refererer til at en del regler i betalingstjenestedirektivet (2007) også gjelder for e-pengeforetak. Etter at PSD 2 trer i kraft skal disse henvisningene forstås som henvisninger til korresponderende bestemmelser i PSD 2, jf. artikkel 114. Artikkel 111 gjør endringer i e-pengedirektivet artikkel 3, der det fremgår at følgende bestemmelser i PSD 2 skal gjelde for e-pengeforetak; artikkel 5 om søknad om tillatelse, artikkel 11 til 17 om innvilgelse og tilbakekall av tillatelse, registrering i offentlige registre, regnskap og revisjonsplikt. Tilsvarende gjelder artikkel 19.5 og 19.6 om melding om virksomhet i EØS-området og utkontraktering også for e-pengeforetak, samt artikkel 20 til 31¹¹ om foretakets ansvar for medhjelpere, oppbevaring av dokumentasjon, tilsynsmyndighetenes oppfølging og forholdet mellom tilsynsmyndigheter i medlemsstatene. PSD 2 artikkel 111 tilføyer også en overgangsbestemmelse for e-pengeforetak. Forslag til endringer i norsk rett som er relevante for e-pengeforetak vil påpekes i høringsnotatet.

PSD 2 viser gjennomgående til reglene i del III og IV for å angi hvilke tilbydere som er omfattet av reglene og hvilke tilsynsmyndigheter som skal følge opp reglene. Reglene i del III setter krav til informasjonen til betaler og betalingsmottaker om vilkår som skal gis i forbindelse med at betalingstjenester tilbys, herunder om gebyr, bevisbyrde og regler om

¹¹ Artikkel 29.4 og 29.5 gjelder imidlertid ikke distributør/innløser av e-penger som handler på vegne av e-pengeforetaket.

oppsigelse. Dette gjelder ved gjennomføring av enkelttransaksjoner og ved inngåelse av rammeavtaler, se finansavtaleloven § 12 bokstav g. De aller fleste av disse bestemmelsene gjennomføres i finansavtaleloven og vil behandles i Justis- og beredskapsdepartementets høringsnotat. Et unntak er regelen om forholdet mellom kontotilbyderen og betalingsfullmektigen/opplysningsfullmektigen som behandles i punkt 2.4 flg.

Del IV gjelder rettighetene og pliktene som henholdsvis tilbyder og bruker av betalingstjenester har ved gjennomføringen av betalingstransaksjoner. Dette er knyttet til samtykke til å gjennomføre transaksjoner, om de forskjellige partenes ansvar for påloggingsmekanismene, eventuelle tap som følge av uautoriserte betalingstransaksjoner, samt ansvar for tilbakebetaling. Mange av disse bestemmelsene er knyttet til reglene i finansavtaleloven og omtales i Justis- og beredskapsdepartementets høringsnotat. Noen unntak er regler om adgang til informasjon om tilgjengelige midler på konto og betalingsfullmektigers og opplysningsfullmektigers tilgang til kontotilbyderens tjenester. Disse behandles i punkt 2.4.4 til 2.4.9. I tillegg behandles reglene om styring av operasjonell risiko og sikkerhetsrisiko, om personvern og hendelsesrapportering som fremgår av direktivets kapittel IV i punkt 2.3.4.3. Sikker autentisering av bruker og sikker kommunikasjon mellom betalingstjenestetilbyderne, omtales i kapittel 2.4.10.

2.2 Direktivets anvendelsesområde

2.2.1 Geografisk anvendelsesområde

PSD 2 viser gjennomgående til den "europiske union", eller "EUs medlemsstater". Direktivet forventes å bli tatt inn i EØS-avtalens del IX om finansielle tjenester. I det videre vil begrepene "EØS-området" og "medlemsstatene i EØS" brukes.

Gjeldende rett

Det følger av finansforetaksloven § 1-2 at loven gjelder "virksomhet som drives eller skal drives i Norge, samt norske finansforetaks virksomhet i utlandet". Loven gjelder også for utenlandske finansforetaks virksomhet i Norge ved filial eller på grensekryssende basis, i den utstrekning dette følger av bestemmelsene i kapittel 5.

Direktivet

Hovedregelen er at PSD 2 gjelder betalingstjenester som ytes/gjennomføres innenfor EØS-området etter artikkel 2.1. Etter artikkel 2.2 gjelder direktivets del III og IV betalingstransaksjoner i en medlemsstats valuta, der både betalerens og mottakerens betalingstjenestetilbydere befinner seg i EØS-området.

Imidlertid gjelder direktivets del III og IV¹² i noen ytterligere tilfeller. Del III gjelder i tillegg betalingstransaksjoner i et tredjelandets valuta, der både betalerens og mottakerens betalingstjenestetilbydere befinner seg i unionen. Del III og IV gjelder også betalingstransaksjoner i alle valutaer der bare en av betalingstjenestetilbyderne befinner seg i

¹² Artikkel 45.1 b, 52.2 e, 52.5 g, 56 a, 62.2, 62.4, 76, 77, 81, 83.1, 89 og 92, jf. artikkel 2.4, gjelder ikke "one-leg transactions".

EØS-området. Del III og IV vil i alle tilfeller bare gjelde for de delene av betalingstransaksjonen som utføres i unionen.

EU-Kommisjonen har vist til at utvidelsen av anvendelsesområdet er begrunnet at kundene bør ha lik informasjon uavhengig av om transaksjonen er i annen valuta eller skal til et tredjeland, og at dette har til hensikt å senke kostnadene for pengeoverføringer.¹³

Finanstilsynets vurderinger

Reglene innebærer at direktivets del III og IV også omfatter såkalte "one-leg transactions" hvor kun en av betalingstjenestetilbyderne befinner seg i EØS-sonen. Dette gjelder med unntak av enkelte bestemmelser som blir behandlet i Justis- og beredskapsdepartementets høringsnotat.¹⁴

Finansforetaksloven gjelder uavhengig av valutaen til betalingstransaksjoner og uavhengig av hvor betalingsmottakers betalingstjenestetilbyder befinner seg. Finanstilsynet vurderer det derfor slik at endringen i direktivets anvendelsesområde ikke forutsetter endringer i finansforetaksloven.

2.2.2 Enheter som direktivet regulerer

Gjeldende rett

Finansforetaksloven gjelder kredittinstitusjoner, e-pengeforetak og betalingsforetak. Loven gjelder også for utenlandske finansforetaks virksomhet i Norge ved filial eller på grensekryssende basis, i den utstrekning dette følger av bestemmelsene i lovens kapittel 5.

Finansavtaleloven gjelder avtaler og oppdrag om finansielle tjenester med finansinstitusjoner¹⁵ eller nærmere angitte "lignende institusjoner". Lignende institusjoner er blant annet statsbank, postgirokontor, samt den europeiske sentralbank og nasjonal sentralbank, samt stat, lokal eller regional myndighet, når disse ikke handler i egenskap av offentlig myndighet. For avtale mellom en forbruker bosatt i Norge og en institusjon hjemmehørende i annet land gjelder finansavtaleloven og annen norsk rett dersom institusjonen direkte eller indirekte har markedsført/tilbudt tjenesten i Norge.

Direktivet

PSD 2 regulerer betalingsfullmektiger og opplysningsfullmektiger, i tillegg til de tidligere nevnte betalingstjenestetilbyderne.

Ifølge artikkel 4.11 er betalingstjenestetilbydere foretakene som er angitt i artikkel 1.1 (og høringsnotatets punkt 1.3), dvs. kredittinstitusjoner, e-pengeforetak og betalingsforetak samt betalingsforetak med begrenset tillatelse og opplysningsfullmektiger. Begrepet omfatter også postgirokontor, den europeiske sentralbank, nasjonale sentralbanker samt statlige, lokale eller regionale myndigheter (når disse ikke handler i egenskap av offentlig myndighet). Disse omtales imidlertid ikke nærmere her.

¹³ European Commission - Fact Sheet. Payment Services Directive: frequently asked questions. Brussels, 8 October 2015. (http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-15-5793_en.htm?locale=en).

¹⁴ Se fotnote 13.

¹⁵ Tilsvarende finansforetak.

Det fremgår av artikkel 1 bokstav a at også filialer av kredittinstitusjoner som er etablert i EØS-området omfattes. Dette uansett om hovedkontoret til filialen befinner seg i eller utenfor EU. Det fremgår av artikkel 1 bokstav b at filialer av e-pengeforetak som befinner seg i EU også er omfattet av direktivet, i de tilfeller der hovedkontoret befinner seg utenfor EU-området og filialen driver virksomhet som er knyttet til utstedelse av e-penger.

Finanstilsynets vurderinger

Både finansforetaksloven og finansavtaleloven dekker de relevante tjenestetilbyderne med unntak av opplysningsfullmektigene. Opplysningsfullmektigene må derfor inntas i finansforetaksloven, med nærmere henvisning til hvilke bestemmelser i lovene som gjelder for disse. Se omtale av reglene som gjelder for opplysningsfullmektiger i punkt 2.3.3.

Når det gjelder filialer som driver i Norge, vil finansforetaksloven dekke denne virksomheten, uansett om filialens hovedkontor er i eller utenfor EØS-området.

2.2.3 Nasjonalt valg knyttet til direktivets anvendelsesområde

Artikkel 2.5 gir medlemsstatene adgang til å unnta visse foretak fra reglene i PSD 2. Hovedregelen er at kredittinstitusjoner er omfattet av PSD 2s regler om betalingstjenestetilbydere. Etter PSD 2 kan medlemsstatene unnta visse foretak som direktiv 2013/36/EU (CRD IV) også unntar fra sitt anvendelsesområde. CRD IV er ennå ikke inntatt i EØS-avtalen, og har ikke fått en tilpasningstekst for norske forhold. Norge har ikke slike unntaksforetak under tidligere kredittinstitusjonsdirektiv. Det nasjonale valget i PSD 2 er derfor ikke relevant for Norge.

2.2.4 Unntakene fra direktivets anvendelsesområde

2.2.4.1 Innledning

Finansforetaksloven § 2-3 stiller krav til tillatelse for å utføre betalingstjenester. Betalingstjenester er nærmere definert i Finansavtaleloven § 11 der det i andre ledd også er angitt nærmere særskilte unntak. PSD 2 gjør visse justeringer i unntakene som gjennomgås nedenfor.

2.2.4.2 Unntaket fra konsesjonsplikt for kommersielle agenter

Gjeldende rett

Finansavtaleloven § 11 annet ledd bokstav b unntar følgende fra å være konsesjonspliktig betalingstjeneste: "betalingstransaksjoner fra betaleren til betalingsmottakeren gjennom en handelsagent som har fullmakt til å forhandle eller inngå avtale om salg eller kjøp av varer eller tjenester på vegne av betaleren eller betalingsmottakeren".

Direktivet

Det følger av artikkel 3 bokstav b at direktivet ikke gjelder betalingstransaksjoner fra betaler til betalingsmottaker gjennom en handelsagent som har fullmakt til å forhandle eller inngå avtale om salg eller kjøp av varer eller tjenester på vegne av *enten* betaleren eller betalingsmottakeren. Det presiseres at rådighet over klientmidler/kundemidler er en

forutsetning for at handelsagenten kan anses for å drive konsesjonspliktig virksomhet. Tilfeller der agenten har fått fullmakt fra begge parter, unntas ikke lenger fra direktivets anvendelsesområde.

Fortalen punkt 11 begrunner denne presiseringen med at unntaket praktiseres svært ulikt i medlemsstatene. Det har åpnet for at handelsplattformer på nett som knytter sammen kjøpere og selgere kan anses for som handelsagenter. Dette anses ikke som et ønskelig unntak, og endringen gjøres for å få klarhet og likt regelverk i EØS-området.

Finanstilsynets vurderinger

Finansavtaleloven § 11 annet ledd bokstav b bør endres slik at det fremgår at unntaket bare gjelder når handelsagenten opptrer på vegne av enten betaleren eller betalingsmottakeren.

2.2.4.3 Unntaket for betalingstjenester i "begrensede nettverk"

Gjeldende rett

Det følger av finansavtaleloven § 11 annet ledd bokstav n at følgende ikke anses som konsesjonspliktige betalingstjenester: "tjenester basert på betalingsinstrument som bare kan benyttes til å kjøpe varer eller tjenester hos en leverandør i dennes forretningslokaler eller innenfor et begrenset nettverk av leverandører eller for et begrenset utvalg av varer eller tjenester. §§ 34 til 37 skal likevel gjelde for slike betalingsinstrumenter".

Direktivet

Artikkel 3 bokstav k angir tre tilfeller der visse betalingstjenester likevel ikke krever tillatelse på grunn av at tjenestene er knyttet til betalingsinstrumenter som har begrenset bruk. PSD 2 presiserer det ene unntaket, samt legger til et nytt.

Det første unntaket gjelder tjenester som er basert på betalingsinstrument som har begrenset bruksområde. Det omfatter kjøp av varer eller tjenester hos en leverandør i dennes forretningslokaler eller innenfor et begrenset nettverk av leverandører. Direktivet presiserer at unntaket bare gjelder der det foreligger en *direkte* avtale mellom leverandøren(e) av varene og en (profesjonell) utsteder, mens krav om *direkte* avtale ikke fulgte av PSD 1.

Det tredje unntaket er nytt og omfatter tjenester basert på betalingsinstrumenter som bare er gyldige i én medlemsstat, som er gitt ut på forespørsel fra et foretak eller offentlig myndighet. Instrumentene må ha sosiale- eller skatteformål og være regulert av myndighetene. De skal kun brukes til kjøp av spesifikke varer eller tjenester fra leverandører som har inngått avtale med utstederen av betalingsinstrumentet. Dette unntaket er nytt.

Finanstilsynets vurderinger

Det første unntaket krever en presisering i finansavtaleloven § 11 annet ledd bokstav n. Det tredje unntaket må tas inn som ny bokstav.

2.2.4.4 Unntaket for teleoperatører

Gjeldende rett

Det følger av finansavtaleloven § 11 første ledd bokstav e at gjennomføring av betalingstransaksjoner der betalingen skjer til operatøren av nettverket og der denne bare

opptrer som et mellomledd mellom kunden og leverandøren er å anse som konsesjonspliktige varer eller tjenester.

Paragraf 11 annet ledd bokstav m gjør unntak fra konsesjonsplikt for gjennomføring av betalingstransaksjoner der teleoperatøren *ikke* utelukkende opptrer som mellomledd. I forarbeidene er det vist til at der operatøren produserer eller tilfører verdi til betalingstjenesten, og dermed ikke utelukkende opptrer som mellomledd, så er gjennomføringen av betalingstransaksjonene ikke konsesjonspliktig betalingstjeneste. Reglene dreier seg om kjøp av varer/tjenester over telefon-/mobilregningen. Formålet er å differensiere mellom kjøp av digitalt innhold som kan benyttes på mobilen el. (og som ikke bør være konsesjonspliktig), og bruk av telefonen-/mobilen som et generelt betalingsinstrument for fysiske varer og tjenester. Sistnevnte skal være konsesjonspliktig.

Finanstilsynet har tidligere vurdert grensen for konsesjonsplikt dithen at kjøp av billetter til fly, tog, kino og parkeringsbilletter mv. anses som konsesjonspliktige betalingstjenester. Det samme gjelder kjøp av blant annet film, musikk, spill og elektroniske bøker som betales over mobilregningen. Tolkningen har blant annet vært begrunnet i sterke forbrukerhensyn.

Direktivet

Betalingstjeneste som definert i finansavtaleloven § 11 første ledd bokstav e videreføres ikke som en selvstendig betalingstjeneste i PSD 2, jf. artikkel 4.3 og direktivets vedlegg 1.¹⁶ Virksomheten vil imidlertid fortsatt være konsesjonspliktig som betalingstjeneste nummer 3 i vedlegg 1 til direktivet, jf. artikkel 109.5, såfremt virksomheten ikke dekkes av unntakene for konsesjonsplikt.

Artikkel 3 bokstav l unntar betalingstransaksjoner som en tilbyder av elektronisk kommunikasjonsnett eller elektronisk kommunikasjons tjeneste¹⁷ tilbyr en abonnent som en tilleggstjeneste. Unntaket kommer imidlertid bare til anvendelse i følgende situasjoner:

- Betalingstransaksjonen må gjelde kjøp av digitalt innhold og stemme-baserte tjenester som faktureres på telefonregningen/regningen til hovedtjenesten, uansett hvilket medium/anordning ("device") som brukes, eller
- Betalingstransaksjonen må være knyttet til veldedighet eller kjøp av billetter, gjennomføres via en elektronisk anordning/medium og faktureres på hovedtjenestens regning.

Begge alternativene kommer kun til anvendelse der den enkelte betalingstransaksjonen ikke overskrider 50 euro, og de månedlige betalingstransaksjonene ikke overskrider 300 euro.

Finanstilsynets vurderinger

Finanstilsynet foreslår at finansavtaleloven § 11 første ledd bokstav e som viser til betalingstjenesten knyttet til teleoperatører slettes.

PSD 2 artikkel 3 bokstav l snevrer inn unntaket for teleoperatører i forhold til tilsvarende regel i PSD 1. Ettersom det i norsk rett har blitt lagt til grunn at billett kjøp og en del tjenester

¹⁶ Det fremgår imidlertid av PSD 2 artikkel 109 at tjenesteytelsen fortsatt vil være konsesjonspliktig under de andre betalingstjenestene, såfremt ytelsen ikke omfattes av ovennevnte unntak. Se nærmere omtale av dette i punkt 2.10.1 om overgangsordninger.

¹⁷ Jfr. e-komloven §§ 1-5 nummer 2 og 3.

med digitalt innhold er å anse som betalingstjenester innebærer PSD 2 likevel en utvidelse av dette unntaket i forhold til norsk praksis ettersom direktivet spesifikt angir at billettkjøp og kjøp av digitalt innhold som faktureres med telefonregningen skal unntas. Beløpsgrensen vil imidlertid begrense anvendelsen av unntaket.

Finanstilsynet legger til grunn at unntaket i finansavtaleloven § 11 annet ledd bokstav m bør endres for å gjennomføre direktivets unntak for teleoperatører.

2.2.4.5 Unntaket for uavhengige tilbydere av minibanker

Gjeldende rett

Det følger av finansavtaleloven § 11 annet ledd bokstav l at følgende ikke anses som konsesjonspliktige betalingstjenester; "... tjenester som gjelder uttak av kontanter i kontantautomater på vegne av én eller flere kortutstedere, der den som yter uttakstjenesten, ikke deltar i rammeavtalen med kunden som tar ut penger fra en konto, og ikke yter andre betalingstjenester."

Direktivet

Unntaket for uavhengige tilbydere av minibanker i artikkel 3 bokstav o videreføres. Det nye er at kunden har fått rett til å få informasjon som nevnt i artiklene 45, 48, 49 og 59 om uttaksgebyrene til kunden før uttaket, og på kvitteringen etter uttaket. Se nærmere omtale av disse reglene i Justis- og beredskapsdepartementets høringsnotat.

Finanstilsynets vurderinger

Finanstilsynet foreslår at unntaket i finansavtaleloven § 11 annet ledd bokstav l videreføres, med en henvisning til at finansavtalelovens bestemmelser som gjennomfører artikkel 45, 48, 49 og 59 likevel gjelder for uavhengige tilbydere av minibanker, jf. Justis- og beredskapsdepartementets lovforslag.

2.2.5 Meldeplikt for aktører som omfattes av unntak i finansavtaleloven § 11 annet ledd bokstav n

Gjeldende rett

Etter finansavtaleloven § 11 andre ledd bokstav n er tjenester basert på betalingsinstrument som bare kan benyttes til å kjøpe varer eller tjenester hos en leverandør i dennes forretningslokaler eller innenfor et begrenset nettverk av leverandører eller for et begrenset utvalg av varer eller tjenestevirksomhet, unntatt fra definisjonen av betalingstjeneste, dog slik at lovens § 34 og 35 likevel gjelder.

Direktivet

Etter artikkel 37.2 skal tjenestetilbydere som driver virksomhet i begrenset nettverk (se punkt 2.2.4.3) melde fra om dette til tilsynsmyndigheten dersom verdien av betalingstransaksjoner utført de siste 12 måneder overstiger 1 million euro. Meldingen skal beskrive tjenesten som ytes, og hvilket av unntakene for begrenset virksomhet som gjelder for virksomheten. Tilsynsmyndigheten skal informere tjenestetilbyderen dersom virksomheten ikke er å anse som begrenset.

Etter artikkel 37.3 skal tjenestetilbydere som faller inn under unntaket for teleoperatører melde fra til tilsynsmyndighetene og gi en årlig revisjonsrapport ("audit opinion") som bekrefter at virksomheten faller inn under beløpsgrensene i unntaket.

Finanstilsynets vurderinger

Meldeplikten for virksomhet som er unntatt konsesjonsplikt bør inntas i en ny bestemmelse i finansforetaksloven. Finanstilsynet forslår at dette tas inn som ny § 2-3a.

2.3 Betalingstjenestetilbyderne

2.3.1 Innledning og begrepsbruk

Det følger av PSD 2 artikkel 4.15 at betalingsinitieringstjenester¹⁸ går ut på å initiere/iverksette en betalingsordre på oppdrag fra en bruker av betalingstjenester, knyttet til en betalingskonto hos en annen betalingstjenestetilbyder. Tjenesten ytes altså med bakgrunn i en fullmakt fra brukeren. Det foreslås derfor at tjenesten kalles *avtale om betalingsfullmakt*.

Avtale om betalingsfullmakt er for eksempel aktuelt i forbindelse med netthandel. Betalingstjenesten brukes da av selger for at kunden på en enkel måte skal kunne betale for en vare eller tjeneste gjennom sikker oppkobling mot kundens betalingskonto.

Avtaler om betalingsfullmakt kan tilbys av dagens betalingstjenestetilbydere, samt en ny aktør som foreslås benevnt *betalingsfullmektig*. Tillatelse som betalingsfullmektig gir kun adgang til å yte avtaler om betalingsfullmakt, jf. definisjonen i PSD artikkel 4.18.

Det følger av artikkel 4.16 at kontoopplysningstjenester¹⁹ går ut på å gi kunden en samlet digital oversikt over alle kundens betalingskonti hos forskjellige betalingstjenestetilbydere. Tilbyderen får tilgang til disse opplysningene gjennom sikker oppkobling mot kundens betalingskonto. Dette skjer også på bakgrunn av en fullmakt fra brukeren. Det foreslås derfor at tjenesten kalles *avtale om opplysningsfullmakt*.

Avtaler om opplysningsfullmakt kan tilbys av dagens betalingstjenestetilbydere, samt en ny aktør som foreslås benevnt *opplysningsfullmektig*. Tillatelse som opplysningsfullmektig gir kun adgang til å yte avtaler om betalingsfullmakt, jf. definisjonen i PSD art 4.19.

Ettersom avtaler om betalings- og opplysningsfullmakt er å anse som betalingstjenester, bør betalingsfullmektiger og opplysningsfullmektiger inntas som betalingstjenestetilbydere i finansforetaksloven § 2-3 første ledd.

Etter PSD 2 er betalingsfullmektiger å anse som betalingsforetak, mens opplysningsfullmektiger faller utenom begrepet.²⁰ Finanstilsynet forslår betalingsfullmektiger anses som betalingsforetak etter finansforetaksloven § 2-10.

¹⁸ Jf. PSD 2 vedlegg 1 nr. 7.

¹⁹ Jf. PSD 2 vedlegg 1 nr. 8.

²⁰ At betalingsfullmektiger anses som betalingsforetak etter PSD 2 følger av artikkel 4.4, som definerer betalingsforetak som juridiske personer som har fått tillatelse til å tilby og å gjennomføre betalingstjenester i EØS-området etter artikkel 11. Artikkel 11 viser til at betalingsforetak må ha tillatelse før de kan tilby betalingstjenester. Artikkel 11 unntar imidlertid opplysningsfullmektiger fra denne plikten.

Finanstilsynet foreslår at det inntas en egen bestemmelse i finansforetaksloven som angir hvilke bestemmelser som gjelder for opplysningsfullmektiger. Begrunnelsen for disse lovtekniske løsningene gjennomgås i punkt 4.1.

Etter PSD 2 er heller ikke personer/foretak med begrenset tillatelse til å yte betalingstjenester å anse som betalingsforetak.²¹ Etter norsk rett er både foretak med ordinær og begrenset tillatelse å anse som betalingsforetak, se finansforetaksloven §§ 2-3 og 2-10. Dette reflekteres av den lovtekniske løsningen i forskrift om finansforetak, der alle bestemmelser om betalingsforetak antas å omfatte foretak med begrenset tillatelse med mindre noe annet er angitt, se for eksempel § 2-5. Høringsnotatet vil bruke de norske begrepene slik de er brukt i finansforetaksloven og tilhørende forskrift.

PSD 2 viser blant annet i artikkel 65 til betalingstjenestetilbyder som utsteder kortbasert betalingsinstrument og i artiklene 66-67 til betalings- og opplysningsfullmektigenes forhold til en "account servicing payment service provider". Finanstilsynet vil i høringsnotatet benytte "kontotilbyder" som norsk begrep, og foreslår også at det brukes i det kommende regelverket, se punkt 2.4.3.

Regler om søknad om tillatelse og drift etc. følger av annet regelverk for noen av betalingstjenestetilbyderne, som kredittinstitusjoner og e-pengeforetak.²² PSD 2 behandler derfor slike krav bare for betalingsforetak med ordinær og begrenset tillatelse, samt opplysningsfullmektigene.

Nedenfor vil spesifikke problemstillinger for betalingsfullmektiger og opplysningsfullmektiger gjennomgås, fulgt av en redegjørelse av nye generelle regler i PSD 2 som gjelder betalingsforetak. Det nasjonale valget knyttet til begrenset tillatelse vil deretter omtales.

2.3.2 Betalingsfullmektiger

Gjeldende rett

Betalingsfullmektiger er ikke regulert i norsk rett i dag.

Direktivet

En betalingsfullmektig kan kun yte betalingstjeneste som definert i direktivets vedlegg punkt 7 (avtale om betalingsfullmakt). Det følger implisitt av direktivet at avtale om betalingsfullmakt kun kan ytes av juridiske personer.

Betalingsfullmektigene anses som omfattet av begrepet betalingsforetak i PSD 2 og er omfattet av direktivets bestemmelser som gjelder betalingsforetak, med mindre noe annet er angitt i enkeltbestemmelsene.

Betalingsfullmektiger må som andre betalingsforetak søke om tillatelse etter artikkel 5.1 og dokumentere startkapital tilsvarende minst EUR 50.000, jf. artikkel 7.1. bokstav b.

²¹ Se forrige fotnote. Dette følger tilsvarende av artikkel 4.4, lest sammen med artikkel 11 og 32.

²² Henholdsvis direktiv 2013/36/EU og direktiv 2009/110/EC.

Betalingsfullmektiger er imidlertid ikke underlagt krav om ansvarlig kapital, jf. artikkel 9.1. I direktivets forale 35 fremgår det at man har ansett det som uforholdsmessig å legge betalingsfullmektiger videre kapitalkrav da betalingsfullmektigen ikke har adgang til å ha rådighet over betalerens midler ved gjennomføring av betalingstransaksjonen.

Betalingsfullmektigen omfattes derfor heller ikke av artikkel 10 om sikring av klientmidler.

I tillegg til øvrige søknadskrav må betalingsfullmektigen dokumentere ansvarsforsikring eller annen tilsvarende garanti mot eventuelt erstatningsansvar de kan pådra seg etter art 73, 89, 90 og 92²³. Forsikringen må dekke samtlige land som betalingsfullmektigen tilbyr sine betalingstjenester i. EBA skal utforme anbefalinger for beregningen av forsikringsdekningen som betalingsfullmektiger skal ha.²⁴

Finanstilsynets vurdering

Tillatelse som betalingsfullmektig gir kun adgang til å tilby avtale om betalingsfullmakt, og Finanstilsynet foreslår at dette presiseres i finansforetaksloven § 2-10.

Betalingsfullmektiger skal på lik linje med andre betalingsforetak sende inn søknadsdokumenter som angitt i finansforetaksloven § 3-1, jf. punkt 2.3.4.1 om nye krav til søknad om tillatelse som betalingsfullmektiger også vil være underlagt. Finanstilsynet foreslår at betalingsfullmektiger, som ikke har rådighet over betalerens midler, unntas kravet i § 13-18 om sikring av klientmidler og således også kravet om dokumentasjon på sikring av klientmidler som følger av finansforetaksloven § 3-1 tredje ledd bokstav j. Se for øvrig eget punkt om krav til sikring av klientmidler nedenfor.

Betalingsfullmektiger må dokumentere at de oppfyller krav til startkapital og sende inn budsjett for de første tre år, jf. finansforetaksloven § 3-1 tredje ledd bokstav c og f. De bør imidlertid unntas fra finansforetaksloven § 14-17, jf. finansforetaksforskriften § 14-2 om ansvarlig kapital og derfor også unntas fra finansforetaksloven § 3-1 tredje ledd bokstav d om innsendelse av "foretakets kapital- og soliditetsforhold og prognose for finansiell stilling i hvert av de tre første år".

Finanstilsynet foreslår at betalingsfullmektigens plikt til å ha ansvarsforsikring eller tilsvarende garanti inntas i finansforetaksloven kapittel 3, med hjemmel for Finansdepartementet til å fastsette nærmere regler om kravene til forsikringen i tråd med de fremtidige anbefalingene fra EBA. Forsikringen skal dekke samtlige land hvor betalingsfullmektigen tilbyr sine tjenester. Finanstilsynet foreslår at betalingsfullmektigers krav til dokumentasjon for forsikring inntas i finansforetaksloven § 2-10 revidert annet ledd.

Reglene om samhandlingen mellom de ulike betalingstjenestetilbyderne, inkludert betalingsfullmektigene, omtales i høringsnotatet punkt 2.5.

²³ Bestemmelsen angir i hvilken grad betalingsfullmektiger kan måtte dekke tap ved uautoriserte betalingstransaksjoner etc.

²⁴ "Guidelines on the criteria on how to stipulate the minimum monetary amount of the professional indemnity insurance under PSD2" (<https://www.eba.europa.eu/regulation-and-policy/payment-services-and-electronic-money/guidelines-on-the-criteria-on-how-to-stipulate-the-minimum-monetary-amount-of-the-professional-indemnity-insurance-under-psd2>)

2.3.3 Opplysningsfullmektiger

Gjeldende rett

Opplysningsfullmektiger er ikke regulert av norsk rett på nåværende tidspunkt.

Direktivet

Opplysningsfullmektiger kan kun yte betalingstjeneste som definert i direktivets vedlegg punkt 8 (avtale om opplysningsfullmakt).

Direktivets artikkel 33 angir hvilke bestemmelser som gjelder for opplysningsfullmektiger. Artikkel 33.1 angir at fysiske og juridiske personer som bare tilbyr avtaler om opplysningsfullmakt skal være unntatt kravene om å søke tillatelse og prosedyrene i direktivets avsnitt 1 og 2. Opplysningsfullmektiger er likevel underlagt plikt til å søke om registrering etter 5.1 bokstav a, b, e-h, j, l, n, p og q, samt artikkel 5.3 og skal innføres i det nasjonale registeret etter artikkel 14 og EBAs sentrale register etter artikkel 15.

En søknad om registrering som opplysningsfullmektig skal inneholde opplysninger om tjenestene som skal tilbys, forretningsplanen med treårig budsjett, styrings- og kontrollsystemer, ledelse- og nøkkelpersoner som må tilfredsstille krav til egnethet, organisasjonsstruktur, bruk av agenter eller filialer, deltagelse i nasjonale eller internasjonale betalingssystemer og utkontraktering. Opplysningsfullmektiger er imidlertid unntatt krav om kapital, sikring av kundemidler, hvitvaskingsrutiner, revisor og opplysninger om direkte og indirekte eiere.

I tillegg til ovennevnte er det i PSD 2 artikkel 5.1 bokstav f, g, h, j og l innført nye krav til søknad som også vil gjelde for opplysningsfullmektiger. Disse omtales nærmere i høringsnotatet punkt 2.3.4.1.

Etter artikkel 5.3 må opplysningsfullmektiger dokumentere ansvarsforsikring eller annen tilsvarende garanti for deres eventuelle ansvar overfor kontotilbyderen ("account servicing payment service provider") eller brukeren av betalingstjenesten som resultat av uautorisert eller misbrukt tilgang til informasjon om betalingskonto, eventuelt tilgang gjennom svindel. Forsikringen må dekke samtlige land som betalingsfullmektigen tilbyr sine betalingstjenester i.

Opplysningsfullmektiger er unntatt de øvrige bestemmelser i direktivets avsnitt 1 og 2. Dette innebærer at de i utgangspunktet er unntatt prosedyrer for innvilgelse og tilbaketrekking av tillatelse, samt meldeplikt om endring i forhold som lå til grunn for innvilgelsen. Videre er opplysningsfullmektiger unntatt artikkel 19 og 20 som er de sentrale bestemmelsene om vilkårene for bruk av agenter og utkontraktering.

Direktivets avsnitt 3 vil imidlertid gjelde for opplysningsfullmektiger. Dette omfatter retten til å drive virksomhet i andre EØS-land (eventuelt gjennom agent/filial), tilsynsmyndighetenes kompetanse ved grensekryssende virksomhet, samt bestemmelsene om informasjonsutveksling og tvisteløsning mellom tilsynsmyndighetene. Videre vil bestemmelser om tilsynsmyndighet, offentlige ansattes taushetsplikt og adgang til rettssystemet omfatte opplysningsfullmektigene.

PSD 2 del III og IV gjelder ikke for opplysningsfullmektigene, med unntak av artiklene 41, 45 og 52 så langt det passer. Dette er henholdsvis regler om at betalingstjenestetilbyderen har ansvaret for å vise at den overholder reglene i direktivets del III om krav til informasjon fra betalingstjenestetilbyderen til brukeren av betalingstjenestene og krav til informasjon og vilkår i rammeavtaler. Opplysningsfullmektiger omfattes av artiklene 67, 69 og 95-98. Artikkel 67 gjelder opplysningsfullmektigers tilgang til betalingskontoer, artikkel 69 gjelder brukerens plikter knyttet til betalingsinstrumenter og personlig påloggingsinformasjon/sikkerhetsinformasjon ("personalised security credentials"). Artikkel 95 gjelder håndtering av operasjonell- og sikkerhetsrisiko, mens artiklene 96-98 gjelder henholdsvis svindel- og hendelsesrapportering, krav til autentisering/bekreftelse av identitet og tekniske standarder fra EBA om dette.

Finanstilsynets vurderinger

Det foreslås at opplysningsfullmektig tas inn i finansforetaksloven § 2-3 som en ny type betalingstjenestetilbyder.

Etter direktivet *kan* opplysningsfullmektiger være fysisk person. I norsk sammenheng anser Finanstilsynet det for å være i overensstemmelse med direktivet å kreve at opplysningsfullmektiger organiseres som enkeltpersonforetak. Videre foreslås det at opplysningsfullmektiger som ikke er organisert som enkeltpersonforetak, må organiseres som aksjeselskap eller allmennaksjeselskap i likhet med det som er gjeldende rett for betalingsforetak, jf. finansforetaksforskriften § 7-4 første ledd.

Opplysningsfullmektigene er gjennomgående underlagt færre krav enn andre betalings-tjenestetilbydere. Finanstilsynet antar at bakgrunnen for dette er at opplysningsfullmektigene bare samler kontoopplysninger, og ikke gjennomfører betalingstransaksjoner der de håndterer kundemidler. Opplysningsfullmektiger skal likevel søke om å bli registrert for å kunne yte betalingstjenester, og skal i likhet med betalingsforetakene sende inn en del informasjon, blant annet forretningsplan med treårig budsjett, organisasjonsplan, samt opplysninger om ledelsen og styrings- og kontrollsystemer.

Finansforetaksloven skiller i dag mellom søknad om tillatelse til å drive virksomhet og melding om virksomhet. Sistnevnte er i dag kun aktuelt for låneformidlingsforetak. Etter Finanstilsynets vurdering tilsvarer direktivets regler om opplysningsfullmektigers registreringsordning i realiteten de norske krav til tillatelse.

I tråd med at Finanstilsynet forslag om at opplysningsfullmektiger ikke anses som finansforetak, er det nødvendig å angi positivt hvilke bestemmelser som opplysningsfullmektigene er underlagt. Finanstilsynet forslår derfor å utforme en ny bestemmelse om opplysningsfullmektiger i finansforetaksloven § 2-10a og ny bestemmelse i finansforetaksforskriften § 2-17 som angir dette.

Videre foreslås det at det i § 2-10a annet ledd angis at opplysningsfullmektiger omfattes av finansforetaksloven kapittel 3 med unntak av § 3-1 tredje ledd bokstav a for den del som gjelder opplysninger om eierforhold, bokstav c om dekning av kapitalkrav, bokstav d om kapital- og soliditetsforhold og prognose for finansiell stilling første tre driftsår, bokstav i om krav som følger av hvitvaskingsregelverket og bokstav j om sikring av klientmidler. Videre skal opplysningsfullmektiger ikke omfattes av § 3-3 om eierforhold og § 3-4 om minstekrav til startkapital. Finanstilsynet foreslår videre at finansforetaksloven § 3-7 (om endring og

tilbakekall) som gjennomfører direktivets artikkel 13, gjøres gjeldende for opplysningsfullmektiger, men med unntak av første ledd bokstav d og e (om eierforhold og kapitalkrav).

Finanstilsynet foreslår at plikten til å dokumentere ansvarsforsikring eller annen tilsvarende garanti tas inn i bestemmelsens tredje ledd.

Opplysningsfullmektiger skal på søknadstidspunktet redegjøre for bruk av agenter, filialer og utkontrakteringer, jf. artikkel 5.1.bokstav l, men er unntatt plikten til å gi senere melding til tilsynsmyndigheter om bruk av agenter og utkontraktering i hjemstaten.

Opplysningsfullmektiger er likevel underlagt direktivets seksjon 3 om tilsyn og tilsynsmyndighetenes kompetanse. Av artikkel 23 følger det at tilsynsmyndighetene skal ha adgang til å kreve fremlagt alle nødvendige opplysninger for å sikre at betalingstjenestetilbyderne etterlever regelverket. Finanstilsynet mener derfor at direktivet implisitt gir adgang til å pålegge opplysningsfullmektiger å melde i fra om endringer i de forhold som ble opplyst om på søknadstidspunktet. Dette inkluderer meldinger om bruk av agenter i Norge. Finanstilsynet bemerker i denne sammenheng at det vil være vanskelig å sikre et forsvarlig nasjonalt tilsyn med opplysningsfullmektiger dersom slik meldeplikt ikke innføres. Finanstilsynet foreslår at en slik plikt inntas i § 2-10a fjerde ledd.

Opplysningsfullmektiger har på lik linje med andre betalingstjenestetilbydere adgang til å drive virksomhet i EØS-området. Finanstilsynet foreslår derfor at det i § 2-10a annet ledd angis at kapittel 4 og 5 og tilhørende forskrifter gjelder tilsvarende.

Det følger av regnskapsloven § 1-2 først ledd nummer 5 at foretak under tilsyn etter finanstilsynsloven er regnskapspliktige. Videre følger det av revisorloven § 2-1 første ledd at slike foretak også er revisjonspliktige. Finanstilsynet foreslår at det fremgår av finanstilsynsloven § 1 at opplysningsfullmektiger er underlagt tilsyn.

Finanstilsynet foreslår at opplysningsfullmektiger inntas i § 9 i forskrift om utlikning av utgifter ved tilsyn slik at disse også pålegges saksbehandlingsgebyr for søknad om tillatelse.

2.3.4 Generelle krav til betalingsforetak

2.3.4.1 Regler om søknad om tillatelse som betalingsforetak

Innholdet av søknaden

Gjeldende rett

Kravene til en søknad om tillatelse som betalingsforetak fremgår av finansforetaksloven § 3-1. Paragraf 3-1 gjelder blant annet betalingsforetak og e-pengeforetak. Betalingsforetak med begrenset tillatelse søker også etter § 3-1, jf. § 2-10 tredje ledd, men det stilles lempeligere krav til omfanget av dokumentasjonen ut i fra et proporsjonalitetsprinsipp.

Direktivet

Artikkel 5 i PSD 2, jf. artikkel 111, innfører følgende nye krav til dokumentasjon som skal sendes inn ved søknad om tillatelse som betalingsforetak eller e-pengeforetak:

- En beskrivelse av foretakets rutiner/prosedyrer for (å overvåke, behandle og følge opp) sikkerhetshendelser og klager fra kunder som er knyttet til sikkerhet etter artikkel 5.1 bokstav f. Dette omfatter rutiner for rapportering av sikkerhetshendelser og svindelstatistikk i tråd med artikkel 96. Se omtale av artikkel 96 i 2.3.4.3.
- Rutiner om lagring og overvåkning av sensitiv betalingsinformasjon ("sensitive payment data"), samt begrensninger i og oversikt over adgang til denne informasjonen etter artikkel 5.1 bokstav g.
- Beredskapsplan for som identifiserer kritiske deler av virksomheten, effektive beredskapsplaner og prosedyrer for å sjekke ("test and review") at planene er tilstrekkelige og effektive etter artikkel 5.1 bokstav h.
- Prinsipper og definisjoner som brukes i innsamlingen av statistiske opplysninger ("statistical data") om drift, transaksjoner og svindel etter artikkel 5.1 bokstav i.
- Foretakets retningslinjer/prinsipper/fremgangsmåter knyttet til sikkerhet. Disse skal omfatte en detaljert risikovurdering av betalingstjenestevirksomheten, en beskrivelse av kontrollen av sikkerheten og tiltak for å beskytte brukerne av betalingstjenestene på en tilstrekkelig måte mot de identifiserte risikoene, herunder de som er knyttet til svindel og ulovlig bruk av sensitive og personlige data.²⁵ Foretakets retningslinjer skal indikere hvordan retningslinjene sikrer et høyt nivå av teknisk sikkerhet og databeskyttelse, inkludert for programvaren og IT-systemene som brukes av søkeren eller foretak som tjenestene eventuelt er utkontraktert til. Retningslinjene skal omfatte sikkerhetsforanstaltningene som følger av artikkel 95.1 i direktivet ("Management of operational and security risk"), og skal se hen til EBAs retningslinjer som omtalt i artikkel 95.3.
- Organisasjonsplanen skal omtale foretakets kontroll med eventuelle agenter og filialer. Det fremgår at kontrollene skal gjennomføres minst årlig, og både ved gjennomgang av dokumenter og ved oppmøte/besøk hos filialen/agenten.²⁶

Det følger av PSD 2 artikkel 32 at medlemstaten selv kan fastsette søknadskrav for foretak med begrenset tillatelse, jf. omtale i punkt 2.3.7

Det fremgår av artikkel 33 at opplysningsfullmektiger ikke skal sende inn dokumentasjon som angir prinsipper og definisjoner som brukes i innsamlingen av statistiske opplysninger om drift, transaksjoner og svindel.

Kommisjonen er gitt hjemmel til å gi tekniske standarder om informasjonen som skal sendes inn ved søknad om tillatelse som betalingsforetak. Det følger videre av artikkel 5 at EBA innen juli 2017 skal publisere anbefalinger om informasjon som skal oversendes.

Finanstilsynets vurderinger

Det vil på et senere tidspunkt gis utfyllende bestemmelser om søknadsprosessen og innholdet av søknader om tillatelse som e-pengeforetak, betalingsforetak og opplysningsfullmektiger.

²⁵ Artikkel 5.1 bokstav j

²⁶ Artikkel 5.1 bokstav l

Søknadskravene er relativt omfattende. Finanstilsynet forstår direktivet slik at det legger til grunn et proporsjonalitetsprinsipp, og at det innebærer at foretakets dokumenter og rutiner kan tilpasses omfanget og risikoprofilen for virksomheten som foretaket planlegger å drive. Finanstilsynet foreslår at de nye kravene til dokumentasjon for betalingsforetak, e-pengeforetak og opplysningsfullmektiger som gjengitt ovenfor tas inn i en egen bestemmelse i finansforetaksforskriften.

Finanstilsynet foreslår at det presiseres i bestemmelsen at opplysningsfullmektiger ikke skal sende inn prinsipper og definisjoner som brukes i innsamlingen av statistiske opplysninger om drift, transaksjoner og svindel.

Når det gjelder betalingsforetak med begrenset tillatelse, så anser Finanstilsynet at de nåværende kravene til dokumentasjon i søknadsprosessen vanligvis gir Finanstilsynet tilstrekkelig informasjon og at de nye kravene er mindre relevante for foretak som skal drive en begrenset grad av pengeoverføringsvirksomhet. Finanstilsynet foreslår derfor at betalingsforetak med begrenset tillatelse i hovedsak unntas fra de nye kravene til søknad om tillatelse. Se nærmere omtale i punkt 2.3.8 mv.

Offentlig register

Gjeldende rett

Det følger av finansforetaksforskriften § 7-4 at betalingsforetak med ordinær og begrenset tillatelse, samt agenter og filialer, skal registreres i et offentlig register. Dette samme gjelder e-pengeforetak.

Direktivet

Artikkel 14.1 og 14.2 viser til at betalingsforetak med ordinær og begrenset tillatelse, samt opplysningsfullmektiger og agenter, skal registreres i et offentlig register. Det samme gjelder e-pengeforetak etter artikkel 111. Filialer av betalingsforetak må bare registreres når de yter betalingstjenester i et annet EØS-land.

Finanstilsynets vurderinger

Finanstilsynet foreslår at kravet til at opplysningsfullmektiger skal registreres inntas i finansforetaksforskriften § 7-4 annet ledd.²⁷ Bestemmelsen slik den lyder i dag anses for øvrig som tilstrekkelig til å oppfylle direktivets krav.

Tilbakekall av tillatelse

Gjeldende rett

Det følger av finansforetaksloven § 3-7 at departementet (og Finanstilsynet etter delegasjon) helt eller delvis kan kalle tilbake en tillatelse, eller sette nye vilkår for en tillatelse i visse situasjoner. Dette gjelder etter paragrafens første ledd bokstav b der "styret eller andre organer i foretaket har gjort seg skyldig i grov eller vedvarende overtredelse av plikter gitt i eller i medhold av lov, eller i henhold til konsesjonsvilkår eller vedtekter".

²⁷ Finanstilsynet foreslår at bestemmelsens henvisning til § 2-7 rettes til § 2-9.

Direktivet

Artikkel 13 angir når myndighetene kan tilbakekalle en tillatelse som betalingsforetak. Bestemmelsen er også gjort gjeldende for e-pengeforetak. Artikkelen innfører tre mindre endringer. I 13.1 bokstav c er et grunnlag for tilbakekall at foretaket har unnlatt å informere tilsynsmyndigheten om større/vesentlige endringer i sin virksomhet, knyttet til vilkårene for tillatelse. Bokstav d innfører et nytt grunnlag for tilbakekall der betalingsforetaket anses som en trussel mot tilliten til betalingssystemet ved fortsatt virksomhet.

Finanstilsynets vurderinger

Artikkel 13 angir uttømmende når myndighetene kan tilbakekalle tillatelsen. Det er derfor et spørsmål om alle alternativene for tilbakekall i artikkelen må gjennomføres i norsk rett dersom de ikke følger eksplisitt.

Tilbakekall på grunn av at et foretak har unnlatt å informere tilsynsmyndigheten om større/vesentlige endringer i sin virksomhet følger ikke eksplisitt av finansforetaksloven, men kan tolkes inn under § 3-7 første ledd bokstav b eller c, avhengig av omstendighetene i saken. Finanstilsynet foreslår derfor ingen endringer i § 3-7.

Bokstav d innfører et nytt grunnlag for tilbakekall der betalingsforetaket anses som en trussel mot tilliten til betalingssystemet ved fortsatt virksomhet. Finanstilsynet legger til grunn at dette grunnlaget følger av finansforetaksloven § 3-7, sammenholdt med reglene i finanstilsynsloven, og at det derfor ikke er nødvendig å presisere dette nærmere.

2.3.4.2 Kapital- og soliditetskrav

Krav til startkapital

Gjeldende rett

Finansforetaksloven § 3-4 annet ledd angir kravene til samlet startkapital for betalingsforetak. Kravet varierer med hvilke betalingstjenester foretaket ønsker å yte.

For teleoperatørers betalingstjenester som nevnt i finansavtaleloven § 11 første ledd bokstav e er det i § 3-4 annet ledd bokstav b fastsatt krav om startkapital på EUR 50 000.

Direktivet

Artikkel 7 angir kravene til startkapital for betalingsforetak. Kravene varierer etter om det er pengeoverføringer (EUR 20 000), avtaler om betalingsfullmakt (EUR 50 000) eller andre betalingstjenester (EUR 125 000) som skal tilbys. Opplysningsfullmektiger plikter ikke å ha startkapital. Kravet om startkapital for teleoperatørers betalingstjenester er ikke videreført, ettersom dette ikke lenger anses som selvstendig betalingstjeneste.²⁸

Finanstilsynets vurderinger

PSD 2 viderefører ikke betalingstjeneste som angitt i finansavtaleloven § 11 første ledd bokstav e som en selvstendig tjeneste. Dette innebærer at finansforetaksloven § 3-4 annet ledd

²⁸ "Gjennomføring av betalingstransaksjoner hvor betalerens samtykke til transaksjonen er meddelt ved hjelp av telekommunikasjons-, digital- eller IT-utstyr, og betalingen skjer til operatøren av nettverket eller kommunikasjons- eller IT-systemet som bare opptre som et mellomledd mellom kunden og leverandøren av varer eller tjenester."

bokstav b som angir kravet til startkapital for den aktuelle tjenesten må tas ut. Slike tjenester vil da få et krav til startkapital tilsvarende som øvrige betalingstjenestetilbydere, avhengig av hvilken betalingstjeneste de tilbyr, jf. finansavtaleloven § 11 første ledd a til d og finansforetaksloven § 3-4 andre ledd.

Det foreslår at krav til startkapital for foretak som tilbyr avtaler om betalingsfullmakt tas inn i finansforetaksloven § 3-4 annet ledd bokstav b.

Krav til ansvarlig kapital – nasjonalt valg

Gjeldende rett

Finansforetaksloven § 14-17, jf. finansforetaksforskriften §§ 14-2 og 14-4, angir kravene til betalingsforetaks ansvarlig kapital. Forskrift om finansforetak § 14-2 viser til at "Finanstilsynet kan fastsette vilkår for oppfyllelse av kapitalkravene når betalingsforetaket inngår i finanskonsern".

Betalingsforetak som er datterforetak, eller som andre foretak har eierandeler i, skal konsolideres etter finansforetaksloven § 18-2, og etter § 17-13 for eierforetak i samarbeidende grupper.

Direktivet

Etter artikkel 8.3 har medlemsstatene et nasjonalt valg knyttet til krav til ansvarlig kapital i et betalingsforetak. Kapitalkravsforordningen (CRR)²⁹ gjelder for kredittinstitusjoner, og angir hovedregelen i artikkel 6 om at hvert foretak i et finanskonsern skal oppfylle krav på solonivå. CRR artikkel 7 gjør unntak fra dette på visse vilkår. PSD 2 artikkel 8.3 viser til at dersom vilkårene i artikkel 7 er oppfylt, så kan medlemsstatene åpne for at regelen om beregning av ansvarlig kapital i artikkel 9 ikke skal gjelde for betalingsforetak med en kredittinstitusjon som morforetak under konsolidert tilsyn.

Forordning 575/2013 (CRR) artikkel 6.1 viser til at institusjoner skal oppfylle visse krav i forordningen på individuell basis. Artikkel 7 angir at tilsynsmyndighetene kan gjøre unntak fra dette prinsippet for datterforetak og morforetak som begge har tillatelse og er under konsolidert tilsyn fra myndigheten. Artikkel 7.1 bokstav a til d angir nærmere forutsetninger for konsolidert tilsyn.

Finanstilsynets vurderinger

Norsk finansregulering er basert på prinsippet om at finansforetak skal oppfylle alle soliditetskrav både på solo- og konsolidernivå. Finanstilsynet foreslår at dette prinsippet også videreføres for betalingsforetak, slik at det nasjonale valget om å unnta betalingsforetak fra solokrav dersom de omfattes av konsoliderte krav ikke benyttes.

Beregning av ansvarlig kapital

Gjeldende rett

Finansforetaksforskriften §§ 14-2 og 14-3, jf. § 14-4, gir krav til beregning av ansvarlig kapital i betalingsforetak og e-pengeforetak. Tilsvarende som for startkapital er det særskilte

²⁹ Europaparlaments- og rådsforordning (EU) nr. 575/2013 av 26. juni 2013 om krav til kredittinstitusjoner og verdipapirforetak og om endring av forordning (EU) nr. 648/2012 (CRR-forordningen)

kapitalkrav for teleoperatør-tjenester betalingstjenester³⁰ i forskriftens § 14-4 annet ledd bokstav b.

Direktivet

Artikkel 9 angir hvordan betalingsforetaks ansvarlige kapital skal beregnes, og gjelder også for e-pengeforetak. Reglene er uendret fra PSD 1, bortsett fra at det særskilte kravet for betalingstjenesten knyttet til teleoperatør-tjenester ikke videreføres.

Finanstilsynets vurderinger

Finansforetaksforskriften § 14-4 annet ledd bokstav b angir faktoren for beregning av ansvarlig kapital for foretak som yter betalingstjeneste som definert i finansavtaleloven § 11 første ledd bokstav e ("teleoperatør-tjenester"). Da teleoperatør-tjenester ikke lenger regnes som en selvstendig betalingstjeneste bør kravet til beregning av kapital som fremgår av § 14-4 annet ledd bokstav b opphøre. Slike tjenester vil da få et kapitalkrav tilsvarende som øvrige betalingstjenestetilbydere.

2.3.4.3 Virksomhetsregler

Tillatte aktiviteter som betalingsforetak

Gjeldende rett

Det følger av finansforetaksloven § 13-1 at finansforetak ikke kan drive annen virksomhet enn det som følger av loven, foretakets tillatelse eller foretakets vedtekter. Etter finansforetaksloven § 13-2 kan finansforetak drive virksomhet som har naturlig tilknytning til den virksomhet tillatelsen omfatter.

Finansforetaksloven § 2-3 viser til at tillatelsen til å drive betalingsforetak, i tillegg til å omfatte betalingstjenester som nevnt i finansavtaleloven § 11, omfatter omsetning av valuta i forbindelse med pengeoverføringer til eller fra utlandet, samt ytelse av kreditt innenfor visse rammer.

Direktivet

Artikkel 18 angir hva slags type virksomhet/aktivitet betalingsforetaket kan drive i tillegg til å yte betalingstjenester. Bestemmelsen gjelder også e-pengeforetaks betalingstjenestevirksomhet, jf. artikkel 111. Artikkel 18.4 viderefører PSD 1 og viser til at kreditt kan ytes som tilleggstjeneste til betalingstjenestene 4 og 5 (hhv. gjennomføring av betalingstransaksjoner mv. og utstedelse av betalingsinstrument og innløsning av transaksjoner).³¹

Finanstilsynets vurderinger

Finansforetaksloven § 2-3 viser til at tillatelse til å yte betalingstjenester også gir adgang til å yte begrenset kreditt. Paragrafen angir imidlertid ikke hvilke tjenester en slik kredittytning kan skje i forbindelse med, selv om begrensningen til betalingstjeneste 4 og 5 fremgikk av PSD 1.

³⁰ "Gjennomføring av betalingstransaksjoner hvor betalerens samtykke til transaksjonen er meddelt ved hjelp av telekommunikasjons-, digital- eller IT-utstyr, og betalingen skjer til operatøren av nettverket eller kommunikasjons- eller IT-systemet som bare opptre som et mellomledd mellom kunden og leverandøren av varer eller tjenester."

³¹ Som angitt i finansavtaleloven § 11 første ledd bokstav b og c.

Finanstilsynet foreslår at det presiseres i § 2-3 at kreditten kun kan ytes i forbindelse med tjeneste 4 og 5.

Kontroll av kvalifiserte eiere

Gjeldende rett

Kapittel 6 i finansforetaksloven omhandler saksbehandlingsreglene for søknad om eierkontroll, samt vurderingstemaene som tilsynsmyndighetene kan legge vekt på. Betalingsforetak er i dag unntatt finansforetaksloven kapittel 6 med unntak av § 6-3 annet ledd, jf. finansforetaksforskriften § 2-1. Betalingsforetak med begrenset tillatelse er også unntatt kapittel 6.

Direktivet

Etter artikkel 6 plikter fysiske og juridiske personer som ønsker å erverve eller øke sine direkte eller indirekte kvalifiserte eierandeler³² i et betalingsforetak å sende melde til betalingsforetakets tilsynsmyndigheter om dette i forkant. Dette under forutsetning av at personens eierandeler eller stemmer i foretaket utgjør eller overstiger 20, 30 eller 50 prosent, eller vil innebære at betalingsforetaket blir et datterforetak. Det samme gjelder beslutninger om å selge seg ned i et betalingsforetak slik at personens eierandeler eller stemmer vil falle under de nevnte grensene.

Finanstilsynets vurderinger

Artikkel 6 innfører en ny regel i PSD 2 om strengere kontroll med erverv av kvalifiserte eierandeler i betalingsforetak. Med enkelte mindre unntak bringer dette PSD 2 i overensstemmelse med en del andre direktiver på finansområdet (bl.a. CRD IV) hva gjelder eierkontroll. Av hensyn til et enhetlig regelverk foreslår Finanstilsynet at finansforetaksloven kapittel 6 gjøres gjeldende for betalingsforetak.

Ettersom PSD 2 ikke setter krav om at ervervet må godkjennes innen gitt frister, foreslår Finanstilsynet at §§ 6-2 tredje ledd og 6-4 fjerde ledd ikke gjøres gjeldende for betalingsforetak.

Finanstilsynet anser det som hensiktsmessig at også betalingsforetak med begrenset tillatelse må få endringer på eiersiden godkjent av Finanstilsynet. Det anses likevel ikke nødvendig at foretakene underlegges alle kravene i kapittel 6, og Finanstilsynet foreslår derfor at finansforetaksloven §§ 6-1, § 6-3 og 6-4 første til tredje ledd gjøres gjeldende for betalingsforetak med begrenset tillatelse.

Krav til sikring av klientmidler

Gjeldende rett

Det følger av finansforetaksloven § 13-18 og forskrift om finansforetak § 13-3 at betalingsforetak og e-pengeforetak skal sikre kundemidler, slik at midlene ikke kan være gjenstand for tvangsinnndrivelse fra andre kreditorer.

³² Se definisjonen av kvalifiserte eierandeler i finansforetaksloven § 6-1 første ledd.

Direktivet

Det følger av artikkel 10 at betalingsforetak plikter å sikre kundemidler. Dette gjelder imidlertid ikke betalingsfullmektiger eller opplysningsfullmektiger. Dette skyldes at de ikke vil ha rådighet over klientmidler på samme måte som betalingsforetak som yter de andre betalingstjenestene.

Finanstilsynets vurderinger

Finanstilsynet foreslår at det presiseres at betalingsfullmektiger ikke omfattes av krav til sikring av klientmidler. At kravet til sikring av klientmidler ikke gjelder opplysningsfullmektiger fremgår for så vidt av at § 13-18 gjelder for betalingsforetak, og opplysningsfullmektiger ikke anses som dette. Betalingsfullmektiger må uansett unntas. Det vises til forslag til § 2-10 nytt annet ledd i utkast til endringer finansforetaksforskriften.

Behandling av personopplysninger

Personopplysningsloven gjennomfører personverndirektivet³³ i norsk rett, og gjelder etter § 3 for behandling av personopplysninger som skjer med elektroniske hjelpemidler. Etter § 8 kan behandling av personopplysninger skje med flere grunnlag, blant annet med uttrykkelig samtykke fra den det gjelder. Det fremgår av forarbeidene³⁴ til § 8 at bestemmelsen gjennomfører personverndirektivet.

Etter artikkel 94.1 skal betalingstjenestetilbyderes behandling av personopplysninger være i tråd med personverndirektivet og forordning 45/2001.³⁵ Etter artikkel 94.2 skal betalingstjenestetilbydere behandle personopplysninger med brukerens uttrykkelige samtykke.

Etter ordlyden innsnevrer PSD 2 artikkel 94.2 betalingstjenestetilbyderes adgang til å behandle personopplysninger. Finanstilsynet tolker regelen dithen at den viser til at betalingstjenestetilbydere skal behandle opplysningene i tråd med personverndirektivet, og foreslår ingen endringer i norsk rett.

Krav til rapportering om hendelser og svindelstatistikk

Gjeldende rett

IKT-forskriften § 9 stiller krav om avviks- og endringshåndtering for en rekke type virksomheter. Regelen i § 9 tredje ledd stiller krav til hendelsesrapportering til Finanstilsynet. Rundskriv 15/2009³⁶ beskriver nærmere opplegget for hendelsesrapporteringen.

Betalingsstjenestetilbyderes rapportering av svindelstatistikk er ikke regulert på nåværende tidspunkt. Finanstilsynet og Finans Norge har inngått en avtale om rapportering av

³³ Europaparlaments og rådsdirektiv 95/46/EF av 24. oktober 1995 om beskyttelse av fysiske personer i forbindelse med behandling av personopplysninger og om fri utveksling av slike opplysninger

³⁴ Kapittel 16 i Ot.prp.nr.92 (1998-1999) Om lov om behandling av personopplysninger (personopplysningsloven)

³⁵ Regulation (EC) No 45/2001 of the European Parliament and of the Council of 18 December 2000 on the protection of individuals with regard to the processing of personal data by the Community institutions and bodies and on the free movement of such data

³⁶ Rundskriv 15/2009 Rapportering av IKT-hendelser til Kredittilsynet (<http://www.finanstilsynet.no/no/Artikkelarkiv/Rundskriv/2009/4-kvartal/Rapportering-av-IKT-hendelser-til-Kredittilsynet/>)

svindelstatistikk som blant annet innebærer at betalingstjenestetilbydere skal rapportere statistikken halvårlig til Bits.³⁷ Den samlede svindelstatistikken rapporteres halvårlig til Finanstilsynet, og årlig til Den europeiske sentralbanken.

Direktivet

Artikkel 96 om hendelsesrapportering stiller krav til at betalingstjenestetilbydere uten ugrunnet opphold skal informere tilsynsmyndighetene i hjemlandet om alvorlige hendelser. Med alvorlige hendelser menes både operasjonelle (utilsiktede) og sikkerhets- (tilsiktete) hendelser.

Dersom hendelsen kan påvirke kundenes midler, skal betalingstjenestetilbydere uten ugrunnet opphold informere kundene om hendelsen og eventuelle tiltak for å redusere konsekvensen av den.

Betalingstjenestetilbydere skal minst årlig levere svindelstatistikk til tilsynsmyndighetene.

Det følger av EBAs anbefalinger for sikkerhet i internettbetalinger³⁸ at betalingstjenestetilbyderen skal informere kunden om transaksjoner som (potensielt) er knyttet til svindel, eller tilbyderens avvisning av slike. Tilbyderen skal advare kunden om angrep (f.eks. forsøk på nettfiske ved hjelp av e-post).

Finanstilsynets vurderinger

- Hendelsesrapportering

IKT-forskriften³⁹ § 9 stiller krav om avviks- og endringshåndtering. Regelen i § 9 tredje ledd stiller krav til hendelsesrapportering til Finanstilsynet, og tilsvarer artikkel 96.1 første avsnitt. Direktivets krav til rapportering uten ugrunnet opphold følger imidlertid ikke av IKT-forskriften § 9 tredje ledd, men av Finanstilsynets rundskriv 15/2009 "Rapportering av IKT-hendelser til Kredittilsynet". Dersom regelen skal være rettslig bindende i norsk rett, må forskriften § 9 omtale tidsmomentet.

I tillegg må forskriftens § 1 endres slik at den også gjelder opplysningsfullmektiger.

- Plikt til å informere kunden

Betalingstjenestetilbyderens plikt til å melde fra om hendelser til kunden følger ikke av IKT-forskriften § 9. Forskrift om systemer for betalingstjenester retter seg mot de mest sentrale betalingstjenestetilbydere.⁴⁰ Ettersom plikten til å informere gjelder betalingstjenestetilbydere, og ikke andre foretak som er omfattet av IKT-forskriften, foreslår Finanstilsynet at regelen gjennomføres i ny forskrift om systemer for betalingstjenester § 2. Se omtale av forskriften i punkt 2.4.1.

³⁷ Bits AS er bank- og finansnæringens infrastrukturselskap.

³⁸ Kapittel 12 i "Endelige retningslinjer for sikkerhet i internettbetalinger" av september 2015. (EBA/GL/2014/12) (http://www.finanstilsynet.no/Global/Temasider/IT-tilsyn/Retningslinjer%20for%20sikkerhet%20i%20internettbetalinger_korr-AEJ-21-09.pdf)

³⁹ Forskrift om IKT-systemer i banker mv. av 21. mai 2003 nr. 630 gjelder en rekke foretak på finansmarkedet i tillegg til betalingstjenestetilbydere kredittinstitusjoner, e-pengeforetak og betalingsforetak. Forskriften gjelder ikke postgirokontorer, nasjonale sentralbanker eller myndigheter.

⁴⁰ Se omtale av forskriften i punkt 2.4.1. Forskrift om systemer for betalingstjenester av 17. desember 2015 nr. 1731 gjelder kredittinstitusjoner, e-pengeforetak, betalingsforetak og filialer av disse fra EØS-området.

- Rapportering av svindelstatistikk

Finanstilsynet foreslår at betalingstjenestetilbydernes plikt til å rapportere svindelstatistikk gjennomføres i ny forskrift om systemer for betalingstjenester.

- Krav til styring av operasjonell risiko og sikkerhetsrisiko

I følge artikkel 95, skal tilbydere av betalingstjenester etablere et rammeverk som beskriver tiltak for styring og kontroll med operasjonell og sikkerhetsmessig risiko. Tilbydere skal etablere/fastsette og vedlikeholde effektive prosedyrer for håndtering av hendelser, herunder prosedyrer for å oppdage og klassifisere alvorlige operasjonelle hendelser og sikkerhets-hendelser. Tilbyder skal minst årlig gi kompetent myndighet en oppdatert samlet vurdering av operasjonell risiko og sikkerhetsrisiko knyttet til betalingstjenester. Denne skal inkludere en vurdering av om tiltakene er tilstrekkelige.

Finanstilsynet foreslår at kravene til styring av operasjonell risiko og sikkerhetsrisiko inntas i ny forskrift om systemer for betalingstjenester § 2.

2.3.5 Bruk av agenter, filialer eller utkontraktering i hjemstaten⁴¹

Innholdet i meldingen til Finanstilsynet

Gjeldende rett

Det følger av finansforetaksforskriften §§ 2-4 og 2-8, jf. § 4-5, at betalingsforetak eller e-pengeforetak som ønsker å yte betalingstjenester i Norge ved hjelp av agent skal melde fra til Finanstilsynet. Paragraf 4-5 annet ledd angir hva meldingen skal inneholde.

Direktivet

Artikkel 19 angir prosedyrene for betalingsforetaks bruk av agenter, filialer og utkontrakteringsavtaler.

Etter artikkel 19 skal foretaket sende melding til ansvarlig myndighet om bruken av agenter. Det stilles et nytt krav om at et identifiserende nummer på agentene skal sendes inn, mens det presiseres at foretaket skal sende inn oppdaterte hvitvaskingsrutiner ved vesentlige endringer i driften.

Tilsynsmyndigheten skal innen to måneder gi betalingsforetaket svar på om agenten er registrert i det nasjonale registeret og dermed kan yte betalingstjenester.

Artikkel 19.1 bokstav c gjør et unntak fra plikten til å sende inn dokumentasjon for egnetheten av agentens ledelse. Dokumentasjon for egnetheten gjelder bare agenter som ikke er betalingstjenestetilbydere.

Det følger av PSD 2 artikkel 5.1 bokstav l at betalingsforetak og e-pengeforetak som søker om tillatelse skal redegjøre for foretakets organisasjonsstruktur, og angi stedlige og dokumentbaserte kontroller som foretaket planlegger å gjennomføre av eventuelle agenter eller filialer. Det fremgår at kontrollene skal gjennomføres minst én gang i året. Det angis

⁴¹ Det presiseres at dette avsnittet bare gjelder melding om bruk av agenter, filialer eller utkontraktering i Norge. For meldinger som gjelder virksomhet i annen EØS-stat, gjelder avsnitt 2.5.6 om virksomhet i andre EØS-stater.

ikke nærmere om dette inkluderer stedlige kontroller også i andre EØS-land der foretaket har agenter/filialer.

Finanstilsynets vurderinger

Det følger av finansforetaksforskriften § 2-2 at betalingsforetak uten ugrunnet opphold skal melde fra til Finanstilsynet om endringer i tidligere gitte opplysninger som lå til grunn for vedtak om tillatelse. Finanstilsynet anser at § 2-2 dekker kravet om oppdaterte hvitvaskingsrutiner. Plikten til å melde fra om endringer er imidlertid ikke gjort gjeldende for e-pengeforetak, og Finanstilsynet foreslår at dette tas inn som ny bestemmelse finansforetaksforskriften § 2-10a.

Kravet om identifiserende nummer for agenten bør legges til i finansforetaksforskriften § 4-5 første ledd, og Finanstilsynet foreslår at dette må være et organisasjonsnummer se drøftelsen nedenfor (jf. "*Problemstillinger knyttet til hvem som kan opptre som agent*").

Finansforetaksforskriften §§ 2-4 og 2-8 bør endres, slik at kravet til svar fra tilsynsmyndigheten innen to måneder blir gjennomført.

Finanstilsynet foreslår å gjennomføre foretakenes plikt til å gjennomføre kontroller av filialer og agenter i ny § 13-4 i finansforetaksforskriften. Finanstilsynet legger til grunn at det skal foretas kontroller av agenter og filialer både i Norge og andre EØS-stater, og at kontrollene både skal være stedlige og dokumentbaserte.

Problemstillinger knyttet til hvem som kan opptre som agent

Unntaket fra dokumentasjon på egnethet for betalingstjenestetilbydere i PSD 2 artikkel 19.1 tyder på at betalingstjenestetilbydere kan operere som agenter for andre betalings-tjenestetilbydere. Hvitvaskings- og terrorfinansieringsrisikoen på agentområdet høy, og det er knyttet utfordringer til tilsynet med virksomhet på tvers av landegrensene. På grunn de av risikoen for sammenblanding av midler, anser Finanstilsynet at en ordning hvor for eksempel betalingsforetak kan være agent for et annet betalingsforetak ikke er uproblematisk. Finanstilsynet understreker at foretakene må ha rutiner for agentvirksomheten, og at det må fremgå klart når foretaket opptre som agent, og på egne vegne. Foretakets agentvirksomhet bør være begrenset til de betalingstjenestene som foretaket ikke har tillatelse til å yte på egen hånd. Etter Finanstilsynets vurdering vil det ikke være i strid med direktivet å sette slike vilkår for agentvirksomheten.

Det følger av PSD 2 artikkel 4.38 at en agent både kan være en fysisk og juridisk person. Finanstilsynet anser det å være i overensstemmelse med direktivet å kreve at agenter organiseres som foretak og at det vil gjelde et krav til identifikasjonsnummer som da normalt vil være organisasjonsnummer hos Brønnøysundregistrene.

2.3.6 Virksomhet i andre EØS-stater

2.3.6.1 Innledning

Endringer i reglene i finansforetaksforskriften om virksomhet i EØS-området som følger av PSD 2 omtales nedenfor. I tillegg foreslår Finanstilsynet endringer av feil i henvisninger, og for å gjøre reglene klarere, samt noen språklige endringer. Endringer som ikke er av

innholdsmessig art kommenteres ikke her, men vil fremgå av kapittel 5 om forslag til endringer i forskrift.

Finanstilsynet foreslår å omtale e-pengeforetaks adgang til å bruke distributører i en ny § 4-6. Dette er ikke en endring som følger av PSD 2, men en presisering av en eksisterende regel i e-pengedirektivet.

Finanstilsynet foreslår å presisere betalingsforetak og e-pengeforetakenes plikt til å avregistrere inaktive agenter i et nytt ledd i finansforetaksforskriften § 4-5. Endringen følger ikke av PSD 2, men Finanstilsynet ser det som en fordel å presisere plikten som implisitt følger av regelverket.

I det videre vil bare melding fra norsk betalings-/e-pengeforetak til Finanstilsynet om virksomhet i annen EØS-stat redegjøres for. De samme kravene til informasjon gjelder imidlertid tilsvarende for melding fra foretakets hjemstat til Finanstilsynet om virksomhet i Norge. Dette gjenspeiles i forslag til endringer i forskrift.

EBA har utformet forslag til utfyllende bestemmelser for meldinger om betalings- og e-pengeforetaks virksomhet i annen EØS-stat. Disse er sendt over til EU-kommisjonen for godkjenning. Når de utfyllende bestemmelsene er fastsatt av EU-kommisjonen, og inntatt i EØS-avtalen, kan de gjennomføres i norsk rett med en henvisning i finansforetaksforskriftens kapittel 4 og 5.

2.3.6.2 Virksomhet i form av grensekryssende virksomhet

Gjeldende rett

Finansforetaksloven § 4-3 angir hvilken informasjon betalingsforetak eller e-pengeforetak skal sende Finanstilsynet ved planlagt virksomhet i annen EØS-stat.

Direktivet

Artikkel 28.1 innfører krav om at meldingen fra foretaket skal vise til foretakets navn, adresse og eventuelt foretakets identifikasjonsnummer. Meldingen skal også angi om foretaket planlegger å utkontraktere deler av driften til andre enheter i vertsstaten.

Finanstilsynets vurdering

Kravet om at meldingen fra foretaket skal inneholde foretakets navn, adresse og eventuelt foretakets identifikasjonsnummer (organisasjonsnummer i Norge) vurderes som overflødig å angi spesifikt, ettersom dette er informasjon som foretakene uansett sender inn av praktiske grunner. Finanstilsynet foreslår at det nye kravet i artikkel 28.1 om planlagt utkontraktering gjøres gjeldende for betalingsforetak og e-pengeforetak i finansforetaksforskriften § 4-3.

2.3.6.3 Virksomhet i form av agenter

Gjeldende rett

Finansforetaksforskriften § 4-5 angir hvilken informasjon som et betalingsforetak/e-pengeforetak skal gi til Finanstilsynet før det kan yte betalingstjenester i en annen EØS-stat gjennom agent. Etter finansforetaksforskriften § 5-8 skal Finanstilsynet motta samme informasjon fra hjemstaten for et utenlandsk betalingsforetak/e-pengeforetak før en agent for foretaket kan starte virksomhet i Norge.

Direktivet

Artikkel 28.1 innfører krav om at meldingen fra betalingsforetaket eller e-pengeforetaket⁴² skal inneholde hvitvaskingsrutiner som skal oppdateres fortløpende og agentens identifikasjonsnummer.

Finanstilsynets vurderinger

Finanstilsynet foreslår å innta i finansforetaksforskriften § 4-5 at foretakets melding skal inneholde agentens identifikasjonsnummer. Videre foreslås det at det uten ugrunnet opphold skal gis melding om vesentlige endringer i internkontrollordningene som agenten vil benytte for å overholde pliktene etter hvitvaskingsregelverket. Det bør fremgå av finansforetaksforskriften § 4-5 at informasjonen som sendes inn etter § 4-5 kommer i tillegg til informasjonen som uansett skal sendes inn etter finansforetaksloven § 4-3.

Tilsvarende endringer foreslås i finansforetaksforskriften § 5-8.

2.3.6.4 Virksomhet i form av filial

Gjeldende rett

Finansforetaksloven § 4-2 angir at betalingsforetak og e-pengeforetak som etablerer filial i annen EØS-stat skal sende Finanstilsynet melding med nærmere angitt informasjon.

Direktivet

Artikkel 28 innfører krav om at meldingen fra foretaket skal inneholde en forretningsplan med budsjett for de tre første driftsårene og en beskrivelse av filialens ordninger for styring og ledelse (interne kontrollrutiner).

Finanstilsynets vurderinger

Finanstilsynet foreslår at de to nye kravene til melding om etablering av filial tas inn i finansforetaksforskriften § 4-3. Det bør fremgå at dette kravet kommer i tillegg til informasjonen som skal sendes inn etter finansforetaksloven § 4-2.

Tilsvarende endringer foreslås i finansforetaksforskriften § 5-8.

2.3.6.5 Oppstart av virksomhet

Gjeldende rett

Regler om når norske betalingsforetak og e-pengeforetak kan starte virksomhet i annet EØS-land er i dag ikke regulert i finansforetaksloven eller finansforetaksforskriften.

Direktivet

Det følger av artikkel 28.2 at vertsstaten har én måned på seg til å vurdere den innkommende informasjonen og utveksle eventuell relevant informasjon om agenten/filialen/den grensekryssende virksomheten med hjemstaten. Vertsstaten skal spesielt melde fra dersom den har bekymringer knyttet til hvitvasking eller terrorfinansiering. Hjemstaten skal vurdere saken og den mottatte informasjonen. Dersom hjemstaten ikke deler vertsstatens oppfatninger,

⁴² E-pengeforetak kan ikke utstede e-penger, men bare distribuere og innløse e-penger, gjennom agent.

skal førstnevnte begrunne sin vurdering. Det følger av artikkel 28.3 at hjemstaten innen 3 måneder skal informere vertsstaten og foretaket om den grensekryssende virksomheten (eller agent/filial) blir "godkjent" og registrert i det nasjonale registeret. Når virksomheten (eller agenten/filialen) er registrert i hjemstatens nasjonale register, kan virksomheten i vertslandet starte opp.

Foretaket skal uten unødvendig opphold melde fra til hjemstaten ved endringer i informasjonen som tidligere har blitt sendt, herunder ved endringer i antall agenter, filialer eller utkontraktering. Prosedyren som beskrevet ovenfor gjelder tilsvarende for endringer.

Finanstilsynets vurderinger

Finanstilsynet foreslår at det i finansforetaksforskriften § 4-5 presiseres at Finanstilsynets plikt til å melde fra til vertsstaten om agentvirksomhet likevel ikke gjelder der Finanstilsynet har grunn til å anta at foretakets organisatoriske og administrative forhold eller finansielle situasjon ikke gir et forsvarlig grunnlag for etablering av agenter, eller at agentens ledelse ikke er egnet etter finansforetaksloven § 3-5. Finanstilsynet skal i så fall uten ugrunnet opphold underrette foretaket.

Finanstilsynets plikt til å informere vertsstaten og foretaket om sin endelige avgjørelse i saken innen 3 måneder bør inntas i finansforetaksforskriften § 4-5, samt for filialetableringer i finansforetaksforskriften § 4-3. Det bør også inntas i de samme bestemmelsene at virksomheten i vertsstaten kan starte opp når den grensekryssende virksomheten/filialen/agenten er registrert i Finanstilsynets register.

Finanstilsynet foreslår at foretakets plikt til å melde fra til Finanstilsynet uten unødvendig opphold ved endringer i informasjonen som tidligere har blitt sendt, herunder ved endringer i antall agenter, filialer eller utkontraktering, inntas som en egen bestemmelse i finansforetaksforskriften § 4-3.

2.3.7 Begrenset tillatelse som betalingsforetak – det nasjonale valget

Gjeldende rett

Det følger av finansforetaksloven § 2-10 tredje ledd, jf. finansforetaksforskriften §§ 2-5 og 7-4, at enkeltpersonforetak, aksjeselskap eller allmennaksjeselskap kan få begrenset tillatelse som betalingsforetak. Kravene til en "ordinær" søknad om tillatelse som betalingsforetak etter § 2-10 første ledd og en søknad om begrenset tillatelse etter tredje ledd er nesten identiske, se finansforetaksloven § 3-1. Imidlertid gir sistnevnte tillatelse bare adgang til å yte pengeoverføringstjenester og til maksimalt å overføre 60 millioner NOK i året (gjennomsnittlig fem millioner per måned). Tillatelsen kan heller ikke brukes til å drive grensekryssende virksomhet i andre EØS-land.

Direktivet

Etter artikkel 32 kan medlemsstatene velge å gi fysiske eller juridiske personer unntak fra alle, eller et utvalg av, bestemmelsene i direktivets del II. Det er noen få bestemmelser knyttet til registrering, tilsynsmyndighet etc. som det ikke kan unntas fra. Forutsetningen er at betalingstransaksjonene ikke overstiger et beløp som medlemsstatene fastsetter som ikke kan være høyere enn et gjennomsnitt på 3 millioner EUR de siste 12 månedene. Videre må

personene som leder virksomheten ikke ha blitt dømt for forhold knyttet til hvitvasking eller terrorfinansiering.

Finanstilsynets vurderinger

Ved gjennomføringen av PSD 1 i norsk rett, ble adgangen til å gi begrenset tillatelse til å drive betalingstjenester benyttet, jf. finansforetaksloven § 2-10 tredje ledd. Betalingsforetak med begrenset tillatelse er rapporteringspliktige etter hvitvaskingsloven. De rapporterer også til Valutaregisteret.

Før 2010 var det kun banker eller finansieringsforetak som lovlig kunne drive betalingsformidling til utlandet.⁴³ Blant annet på grunn av kapitalkrav til slike typer foretak, ble ikke disse ansett som realistiske alternativer for personer som ønsket å drive med pengeoverføringer til land med svakt utbygde banksystemer (såkalt "hawala"-virksomhet). Myndighetene straffeforfulgte enkelte aktører som drev uregulert pengeoverføringsvirksomhet, men ØKOKRIM registrerte at straffesakene ikke hadde hatt den ønskede preventive effekten.⁴⁴ På grunn av de begrensede kontrollmulighetene ved uregulerte pengeoverføringer, ble det ansett som ønskelig å legge til rette for at virksomheten kom inn i regulert form og under tilsyn. Begrensningene knyttet til tillatelsen ble ansett å avhjelpe risikoen ved oversendelsesmåten til en viss grad. Det ble også lagt stor vekt på at FATF var positive til enklere regler for uformelle verdioverføringssystemer.⁴⁵

Finanstilsynet vurderer pengeoverføringsvirksomhet å være forbundet med høy risiko for hvitvasking- og terrorfinansiering blant annet på grunn av utbredt bruk av kontanter og gjennomføring av transaksjoner til utlandet. Finanstilsynets erfaring fra perioden etter 2010 er at en del betalingsforetak med begrenset tillatelse ikke etterlever regelverket på en tilfredsstillende måte. Dette har medført tilbakekall av flere tillatelser til å drive begrenset betalingstjenestevirksomhet. Avslagsandelen for søknader om begrenset tillatelse er høy. Avslag er hovedsakelig begrunnet i at lovkravene til kunnskap og/eller erfaring ikke anses oppfylt. Flere avslag er også gitt med begrunnelse at søker ikke har kunnet dokumentere at håndtering av hvitvaskings- og terrorfinansieringsrisikoen vil skje på en tilfredsstillende måte.

Alternativet til regulert pengeoverføring til utlandet antas å være ulovlig og fordekt pengeoverføringsvirksomhet gjennom andre finansforetak. Fysisk uttransportering til utlandet er et annet alternativ. Et alternativ til begrenset tillatelse er for en del søkere å drive som agent for betalingsforetak med tillatelse fra et annet EØS-land i samsvar med PSD 1. Kravene for å bli agent for utenlandske betalingsforetak fremstår i praksis som lavere, og Finanstilsynet ser at en del av søkerne som får avslag på sine søknader om begrenset tillatelse i Norge, i stedet blir agent for utenlandske betalingsforetak. Finanstilsynets hjemmelsgrunnlag for å føre tilsyn med agenter for utenlandske betalingsforetak er begrensede, all den tid det følger av betalingstjenestedirektivet at det er hjemlandstilsynet som har myndigheten til å avregistrere agenter og filialer for sine betalingsforetak. Finanstilsynets erfaringer er at det er svært ressurs- og tidkrevende å få avregistrert en agent på grunn av forhøyet hvitvaskings- eller

⁴³ Punkt 2.6 i Prop.84 L (2009-2010) Endringer i lov om finansieringsvirksomhet og finansinstitusjoner (finansieringsvirksomhetsloven) mv. og enkelte andre lover (samleproposisjon)

⁴⁴ "Uformelle verdioverføringssystemer i Norge. En strategisk analyse" publisert i 2007, (<http://www.okokrim.no/diverse-utgivelser>)

⁴⁵ "Punkt 2.6.4 i Prop.84 L (2009-2010) Endringer i lov om finansieringsvirksomhet og finansinstitusjoner (finansieringsvirksomhetsloven) mv. og enkelte andre lover (samleproposisjon) og "Combating the abuse of alternative remittance systems: International Best Practises" av FATF av 20. juni 2003.

terrorfinansieringsrisiko. Det vises i denne sammenheng til Finanstilsynets vurderinger i brev av 13. januar 2017 og Finansdepartementets brev av 8. mars 2017.

Muligheten til å drive virksomhet med ordinær tillatelse som betalingsforetak ble innført i 2010. Til forskjell fra situasjonen før 2010, kan derfor personer som ønsker å drive pengeoverføringsvirksomhet ("hawala") søke om ordinær tillatelse til dette dersom det ikke lenger åpnes for begrensede tillatelser. Kravene til søknad om ordinær og begrenset tillatelse er nesten identiske, men vurderingen er i praksis strengere for førstnevnte, ettersom den ikke har de samme begrensningene. Med den høye avslagsprosenten søknader om begrenset tillatelse har i dag er det derfor ikke sannsynlig at mange av søkerne ville kunne få en ordinær tillatelse.

Finanstilsynet legger vekt på at situasjonen nå ikke er vesentlig annerledes enn situasjonen før 2010, og at det anses hensiktsmessig å videreføre et regime der pengeoverføringsaktiviteter er en regulert virksomhet og underlagt myndighetstilsyn. Finanstilsynet foreslår at reglene om begrenset tillatelse som betalingsforetak videreføres, med den gjeldende beløpsgrensen på overføringer gjennom foretakene.

Som omtalt i punkt 2.3.4 så foreslår Finanstilsynet at betalingsforetak med begrenset tillatelse unntas fra de nye kravene til søknad om tillatelse. Dette er en videreføring av gjeldende rett, og ligger innenfor det nasjonale valget etter PSD 2 artikkel 32.

2.3.8 Andre endringer i regelverket om begrenset tillatelse som betalingsforetak

2.3.8.1 Organisasjonsform

Som nevnt ovenfor, kan betalingsforetak med begrenset tillatelse organiseres som enkeltpersonforetak etter finansforetaksforskriften § 2-5. Finanstilsynet ser imidlertid at tilsynet med enkeltpersonforetak, herunder tilsynet med kapitalkravene, er en utfordring ettersom virksomheten er integrert enkeltpersoners økonomi.

Finanstilsynet legger til grunn at krav om opprettelse av aksjeselskap for å få begrenset tillatelse er proporsjonalt/rimelig og i tråd med formålet med begrensede tillatelser, jf. drøftelsen i punkt 2.3.7.

Finanstilsynet foreslår å endre finansforetaksforskriften § 2-5 første ledd slik at enkeltpersonforetak ikke lenger kan få begrenset tillatelse. Dette innebærer også at forskriftens § 2-5 siste ledd som gir unntak fra finansforetakslovens regler om generalforsamling og styre, ikke videreføres for betalingsforetak med begrenset tillatelse

2.3.8.2 Regler som gjelder for begrenset tillatelse – kvalifiserte eieres egnethet og krav til foretakets startkapital

Finansforetaksloven § 2-10 tredje ledd annet punktum viser til bestemmelser som gjelder for betalingsforetak med begrenset tillatelse. Det fremgår at finansforetaksloven §§ 3-3 (om eier egnethet) og 3-4 (om krav til startkapital) *ikke* gjelder for betalingsforetak med begrenset tillatelse. Det følger imidlertid av finansforetaksforskriften § 2-5 første ledd at finansforetaksloven § 3-3 første ledd gjelder for begrensede tillatelser.

Etter PSD 2 artikkel 5 skal en søknad om tillatelse som betalingsforetak angi eiere med direkte eller indirekte kvalifiserte eierandeler, og dokumentere at disse er egnet.

Finanstilsynet forslår at § 3-3 skal gjelde for betalingsforetak med begrenset tillatelse.

For betalingsforetak med begrenset tillatelse følger det av finansforetaksloven § 2-10 tredje ledd bokstav b, at foretaket skal ha startkapital som fastsatt i tillatelsen. Gjeldende praksis har vært at det settes krav om startkapital på EUR 20 000 hvilket er tilsvarende som for betalingsforetak med ordinær tillatelse som kun yter pengeoverføringer, jf. finansforetaksloven § 3-4 annet ledd bokstav a. Finanstilsynet foreslår at kravet til startkapital i § 3-4 gjøres gjeldende for betalingsforetak med begrenset tillatelse.

Finanstilsynet foreslår at kapittel 3 i sin helhet skal gjelde for betalingsforetak med begrenset tillatelse, og at henvisningen i tredje ledd til unntakene ikke videreføres.

Finanstilsynet viser for øvrig til at revisjonsplikten for betalingsforetak med begrenset tillatelse følger av finansforetaksloven § 8-17 første ledd, og foreslår at henvisningen til revisjonsplikten som fremgår av § 2-10 tredje ledd bokstav d ikke videreføres.

2.3.8.3 Regler som gjelder for begrenset tillatelse – krav til ledelsens egnethet

Finansforetaksloven § 2-10 tredje ledd viser til at § 3-2 annet ledd b ikke skal gjelde for begrenset tillatelse. Paragraf 3-2 annet ledd b viser til §§ 3-3 til 3-5, og implisitt til at disse ikke gjelder for begrenset tillatelse. Paragraf 3-5 setter krav om at ledelsen i foretaket skal være egnet. Samtidig viser finansforetaksloven § 2-10 tredje ledd uttrykkelig til at § 3-5 om krav til ledelsen av foretaket gjelder.

Det fremgår av PSD 2 artikkel 5 bokstav n at et betalingsforetaks ledelse skal være egnet.

Finanstilsynet foreslår en endring i henvisningene i § 2-10 tredje ledd slik at det fremkommer at § 3-5 gjelder for betalingsforetak med begrenset tillatelse.

Med unntak av finansforetaksloven § 3-8 om endring av konsesjonsvilkår, medfører Finanstilsynets forslag til endringer som gjennomgått i punktene over at hele finansforetaksloven kapittel 3 gjøres gjeldende for betalingsforetak med begrenset tillatelse. Finanstilsynet ser det som hensiktsmessig at den prosessuelle regelen i § 3-8 også skal gjelde for betalingsforetak med begrenset tillatelse. Finanstilsynet foreslår at finansforetaksloven § 2-10 revidert fjerde ledd viser til at kapittel 3 i sin helhet gjelder for foretak med begrenset tillatelse.

2.3.8.4 Adgangen til å ha agent for foretak med begrenset tillatelse

Finansforetaksloven § 2-10 tredje ledd bokstav b viser til at det samlede beløpet for overføringer gjennom foretak med begrenset tillatelse, inkludert overføringer gjennom eventuelle agenter ikke skal overstige en viss sum.

Som tidligere nevnt er ordningen med begrenset tillatelse et nasjonalt valg. Finanstilsynet har i sin praksis ikke tillatt betalingsforetak med begrenset tillatelse å ha agenter som opptrer på sine vegne. Etter Finanstilsynets mening vanskeliggjør agentvirksomhet kontrollen med foretakenes betalingsstrømmer, samtidig som formålene med ordningen med begrensede tillatelser heller ikke taler for å åpne for agentvirksomhet.

Finanstilsynet foreslår derfor at henvisningen til agentvirksomhet i § 2-10 tredje ledd bokstav b ikke videreføres. Det samme gjelder henvisningen til agenter i finansforetaksforskriften § 2-5.

2.3.8.5 Forslag om endring av ordlyden om begrenset tillatelse

Det fremgår av finansforetaksloven § 2-10 første ledd at tillatelse som betalingsforetak kan være begrenset til en eller flere betalingstjenester, herunder pengeoverføring. Dette anses likevel ikke som en "begrenset tillatelse som betalingsforetak", ettersom foretaket med en ordinær tillatelse til å tilby pengeoverføringer ikke har en beløpsgrense på sine overføringer, og fordi foretaket kan melde virksomhet i andre EØS-land.

Paragraf 2-10 tredje ledd viser til adgangen til å ha begrenset tillatelse som betalingsforetak, jf. drøftelsen om det nasjonale valget ovenfor. Tillatelsen er begrenset til å overføre 60 MNOK i løpet av siste 12 måneders periode, til å tilby pengeoverføringer og tillatelsen gir ikke adgang til å melde virksomhet til andre EØS-stater.

Etter Finanstilsynets mening kan paragrafen i dag forstås slik at tredje ledd gjelder foretak med ordinær tillatelse som bare ønsker å tilby pengeoverføringer. Finanstilsynet foreslår at ordlyden i paragrafen endres i samsvar med fremlagt forslag for å klargjøre at tredje ledd utelukkende gjelder begrensede tillatelser.

2.3.8.6 Adgangen til å gi begrenset tillatelse til filial av EØS-foretak

Det følger av finansforetaksloven § 2-10 tredje ledd første punktum at begrenset tillatelse kan gis filial av foretak hjemmehørende i annen EØS-stat med begrenset tillatelse fra sin hjemlands myndighet til å gjennomføre pengeoverføringer.

PSD 2 setter i likhet med PSD 1 ikke krav om en slik ordning. Det fremgår videre av PSD 2 artikkel 32.3 at betalingsforetak med begrenset tillatelse ikke skal ha adgang til å melde virksomhet i andre EØS-land. Betalingsforetak med begrenset tillatelse har ikke adgang til å melde om virksomhet i andre EØS-land etter betalingstjenestedirektivene. Ettersom foretak med begrenset tillatelse er underlagt lempeligere krav enn foretakene med ordinære tillatelser, og reglene om begrenset tillatelse varierer i de ulike medlemsstatene, er begrunnelsen er at en adgang til å drive i andre EØS-land ville være konkurransevridende.

Betalingsforetak som skal drive virksomhet i Norge må meld om agenter/filialer eller grensekryssende virksomhet i samsvar med finansforetaksloven kapittel 5. Alternativt kan betalingsforetaket opprette et datterforetak i Norge som søker om ordinær/begrenset tillatelse som betalingsforetak.

Finanstilsynet foreslår at ordlyden i finansforetaksloven § 2-10 revidert fjerde ledd endres slik at filialer av EØS-foretak med begrenset tillatelse ikke har adgang til å operere med begrenset tillatelse i Norge.

Finanstilsynet foreslår samtidig at det presiseres i finansforetaksloven § 2-10 revidert fjerde ledd at lovens kapittel 4 om virksomhet ut av Norge ikke gjelder for begrenset tillatelse.

2.4 Samhandlingen mellom ulike betalingstjenestetilbydere, og deres samhandling med kundene

2.4.1 Innledning

Betalingstjenestetilbydere som tilbyr kontoer anses som kontotilbydere (se nedenfor). PSD 2 gir alle betalingstjenestetilbydere adgang til kontoer hos kontotilbydere. Tilgang til konto er en forutsetning for å yte de to nye betalingstjenestene. Direktivets regler om samhandlingen mellom betalingstjenestetilbyderne regulerer autoriseringsprosedyrene, dvs. kommunikasjonen mellom kontotilbyderen og en annen betalingstjenestetilbyder om dekning på kontoen, og autentiseringen av brukeren overfor betalingstjenestetilbyderne. Det stilles også krav om at kommunikasjonen mellom aktørene er sikker, samt at betalingstjenestetilbydere som skal ha tilgang til konto må legitimere seg overfor kontotilbyder.

Finanstilsynet anser det som hensiktsmessig at krav til betalingstjenestetilbyderes samhandling som beskrevet i forrige avsnitt behandles samlet i det norske regelverket.

Forskrift om systemer for betalingstjenester gjelder for banker, kredittinstitusjoner, e-pengeforetak, betalingsforetak og filialer av slike foretak fra EØS. Det følger av forskriften at foretak som tilbyr elektroniske betalingstjenester blant annet skal foreta risikovurderinger av betalingstjenestevirksomheten i nærmere angitte situasjoner, etablere systemer for etterlevelse av regelverk og ha passende tiltak for at elektroniske betalingstjenester skal ytes på en sikker måte. Sistnevnte skal blant annet sikres gjennom at kommunikasjon over åpne nett skal være kryptert og ved at kunden skal autoriseres gjennom sikre påloggingsmekanismer.

Direktivets bestemmelser dekker med noen få unntak bestemmelsene i forskrift om systemer for betalingstjenester. Gjennomgående er direktivets krav til sterk autentisering og sikker kommunikasjon hos betalingstjenestetilbyderne mer detaljerte enn forskriftens, samtidig som direktivet behandler temaer som ikke er regulert i forskriften. Gjennomføringen av direktivets krav til samhandling vil derfor medføre en vesentlig omskriving av forskriften, og Finanstilsynet foreslår at det gis en ny forskrift om systemer for betalingstjenester. Denne vil både gjennomføre direktivets bestemmelser i norsk rett, og videreføre eksisterende regler som ikke er dekket av direktivet. Finanstilsynet foreslår også at kravene til betalingstjenestetilbyderes styring av operasjonell risiko og sikkerhetsrisiko inntas i den nye forskriften. De enkelte krav til samhandling gjennomgås nedenfor.

PSD 2 regulerer kontotilbyderens ansvar for å dekke brukers tap ved misbruk av betalingsinstrumenter, samt den endelige fordelingen av ansvar for tap mellom de involverte betalingstjenestetilbyderne. Dette vil bli behandlet i Justis- og beredskapsdepartementets høringsnotat.

2.4.2 Om begrepene betalingskonto og betalingstransaksjon

Gjeldende rett

Finansavtaleloven § 12 bokstav h definerer konto som *"en betalingskonto i navnet på én eller flere kunder som benyttes for å gjennomføre betalingstransaksjoner"*. Definisjonen gjennomfører PSD 1 artikkel 4. nr. 14.. Finansavtaleloven § 12 bokstav a definerer begrepet

"betalingstransaksjon" som en "handling som iverksettes av en betaler eller betalingsmottaker for å innbetale, overføre eller ta ut midler, uten hensyn til eventuelle underliggende forpliktelser mellom betaleren og betalingsmottakeren."

Direktivet

PSD 2 definerer betalingskonto i artikkel 4.12 som en konto som tilhører en eller flere brukere av betalingstjenester og som brukes for å gjennomføre betalingstransaksjoner. Definisjonen av betalingskonto er uendret fra PSD 1. Verken fortalen til PSD 2 eller PSD 1 omtaler nærmere hva som ligger i begrepet betalingskonto.

Betalingstransaksjoner defineres i artikkel 4.5 som en handling som iverksettes av en betaler, eller på dennes vegne, eller betalingsmottaker for å innbetale, overføre eller ta ut midler, uten hensyn til eventuelle underliggende forpliktelser mellom betaleren og betalingsmottakeren.^[2]

Finanstilsynets vurdering

Selv om ordlyden i PSD 2 er uendret fra første betalingstjenestedirektiv, aktualiseres problemstillingen fordi definisjonen av "betalingskonto" er avgjørende for hvilke kontoer som tilbydere av avtaler om betalings- og opplysningsfullmakt skal ha tilgang til.

Når det gjelder spørsmålet om hvilke kontoer som kan anses som betalingskonto forstår Finanstilsynet direktivet dithen at begrepet betalingskonto er forholdsvis vidt. Fortalen i PSD 2 punkt 68 tilsier for eksempel at et e-pengeforetak også kan anses som betalingskonto.

Britiske forarbeider legger til grunn at forbrukeres og næringsdrivendes brukskontoer, kontoer knyttet til kredittkort, sparekontoer ("flexible savings accounts") og e-pengekontoer er å anse som betalingskontoer.^[3]

Finanstilsynet legger til grunn at ulike former for bankkontoer, e-pengekontoer og kredittkort-"kontoer" hos kredittforetak/finansieringsforetak i utgangspunktet vil kunne omfattes av begrepet "betalingskonto" i PSD 2.

Når det gjelder den nærmere avgrensingen mellom betalingskonto og sparekonto så fremgår det av merknaden til § 12 bokstav h i forarbeidene(Ot.prp.nr. 94 (2008-2009) s. 172.) at

"Definisjonen vil omfatte enhver konto som er underlagt finansavtaleloven kapittel 2, og som kan brukes til betaling. Visse kontoer vil imidlertid i perioder ikke være å regne som betalingskontoer, jf. at reglene om bindingstid i finansavtaleloven § 24 tredje ledd foreslås opprettholdt for kontoer i perioder der det ikke kan foretas betalingstransaksjoner til eller fra den, jf. lovforslaget § 20 annet ledd og merknadene til denne bestemmelsen."

Svenske⁴⁶ og danske⁴⁷ forarbeider omtaler betalingskonto på en snevrere måte enn finansavtalelovens forarbeider, utfra formålet med kontoen og begrensinger på kundens muligheter til å utføre uttak/ overføringer fra kontoen.

^[2] Oversettelsen hentet fra finansavtaleloven § 12 bokstav a

^[3] "Implementation of the revised EU Payment Services Directive" av februar 2017, utgitt av det britiske finansdepartementet (HM Treasury).

⁴⁶ Svensk forslag til gjennomføring av PSD 2 i nasjonal rett Betaltjänster, förmedlingsavgifter och grundläggande betalkonton, SOU 2016:53, side 147-148.

⁴⁷ Dansk forslag til gjennomføring av PSD 2 i nasjonal rett Bemærkninger til lovforslaget, udkast af 11. januar 2007, s.159.

Den nærmere vurderingen av hvordan "betalingskonto" skal gjennomføres i norsk rett hører inn under Justis- og beredskapsdepartementet.

Begrepet betalingstransaksjon var også definert i det tidligere betalingstjenestedirektivet og er gjennomført i finansavtaleloven § 12 bokstav a. I PSD 2 presiseres det imidlertid at betalingen må gjennomføres av betaleren selv eller *på vegne av betaleren*, for å omfattes av definisjonen betalingstransaksjon. Presiseringen medfører at betalingstransaksjoner gjennom de nye betalingstjenestetilbyderne som yter tjenester på vegne av brukeren nå omfattes. Finanstilsynet foreslår at definisjonen i finansavtaleloven § 12 bokstav a endres i tråd med dette.

2.4.3 Om begrepet "kontotilbyder"

Gjeldende rett

Finansavtaleloven definerer ikke begrepet "*kontotilbyder*".

Direktivet

PSD 2 definerer i artikkel 4.17 en kontotilbyder som en betalingstjenestetilbyder som tilbyr og vedlikeholder en betalingskonto for en betaler. Fortalen i PSD 2 punkt 68 tilsier at et e-pengeforetak også kan anses som kontotilbyder.

Betalingskonto defineres i artikkel 4.12 som en konto som tilhører en eller flere brukere av betalingstjenester og som brukes for å gjennomføre betalingstransaksjoner, jf. omtale i foregående punkt 2.4.2.

Finanstilsynets vurderinger

Finanstilsynet anser "kontotilbyder" som et dekkende begrep for en "account servicing payment service provider" slik det er definert i PSD2, og foreslår at definisjonen av kontotilbyder tas inn i finansavtaleloven.

2.4.4 Tilgang til betalingssystemer

Gjeldende rett

Det følger av lov om betalingssystemer § 5-2 at vilkårene for tilgang til betalingssystemene skal være objektive, ikke-diskriminerende, proporsjonale og nødvendige. Paragraf 5-3 angir unntak fra hovedregelen om tilgang.

Direktivet

PSD 2 artikkel 35 viderefører hovedregelen om tilgang til betalingssystemene. Imidlertid gjør direktivet endringer i unntaket fra hovedregelen.

PSD 2 gjør endringer i unntaket for finanskonsern i artikkel 35.2 bokstav b. Etter PSD 1 gjaldt unntaket: "betalingssystemer som utelukkende er sammensatt av ytere av betalingstjenester

innenfor et finanskonsern sammensatt av enheter med innbyrdes kapitaltilknytning og der en av de tilknyttede enhetene har effektiv kontroll over de andre tilknyttede enhetene".⁴⁸

PSD 2 endrer unntaket, slik det gjelder "*betalingssystemer som utelukkende er sammensatt av ytere av betalingstjenester innenfor et finanskonsern*".

PSD 2 viderefører ikke unntaket i PSD 1 artikkel 28.2 bokstav c for systemer der en aktør selv kan tilby betalingstjenester mellom de kunder som er knyttet til systemet, men likevel tillater andre ytere av betalingstjenester å delta i systemet, uten at disse har rett til å forhandle om den interne prissettingen.

PSD 2 artikkel 35.2 annet avsnitt legger til at dersom en deltaker i et betalingssystem etter Oppgjørsdirektivet for betalingssystemer og verdipapir (98/26/EF) gir én betalingstjenestetilbyder adgang til å sende transaksjoner gjennom systemet, så skal deltakeren på anmodning gi andre betalingstjenestetilbydere tilsvarende tilgang i tråd med kravene i artikkel 35.1.

Finanstilsynets vurderinger

Finanstilsynet forslår at betalingssystemloven § 5-3 bokstav b endres i tråd med PSD 2 artikkel 35 d, samt at paragrafens bokstav c faller bort i sin helhet.

Finanstilsynet foreslår at artikkel 35.2 annet avsnitt tas inn i et nytt ledd i betalingssystemloven § 5-3.

2.4.5 Betalingsforetaks tilgang til betalingskontoer hos kredittinstitusjoner

Etter finansavtaleloven § 14 kan ikke finansforetak uten saklig grunn avslå å ta imot innskudd eller utføre betalingstjenester på vanlige vilkår.

Artikkel 36 er ny og viser til at betalingsforetak skal gis tilgang til tjenester knyttet til betalingskontoer hos kredittinstitusjoner på en objektiv, ikke-diskriminerende og proporsjonal måte. Betalingsforetakene skal uhindret kunne utføre betalingstjenester på en effektiv måte. Kredittinstitusjonen plikter å begrunne eventuelle begrensninger i tilgangen overfor tilsynsmyndigheten.

Finanstilsynet legger til grunn at finansavtalelovens § 14 ordlyd er dekkende for direktivets bestemmelse om rett til tilgang for betalingsforetak og at kravet kan innfortolkes her.

2.4.6 Rett til å initiere betalinger (betalingsfullmektiger)/ Betalingsfullmektigers tilgang til betalingskontoer

Gjeldende rett

Betalingsfullmektiges rettigheter når avtaler om betalingsfullmakt tilbys, og kontotilbyders plikter i slik sammenheng, er ikke regulert i norsk rett. Aktører som i dag tilbyr avtaler om betalingsfullmakt i det norske markedet utfører sine tjenester etter overenstemmelse med den enkelte kontotilbyder.

⁴⁸ Norsk oversettelse hentet fra betalingssystemloven § 5-3.

Direktivet

Artikkel 66 slår fast at ytelse av avtaler om betalingsfullmakt ikke er avhengig av at det eksisterer et kontraktsforhold mellom betalingsfullmektigen og kontotilbyderen. Artikkel 66 angir både betalingsfullmektigens og kontotilbyderens plikter i forbindelse med dette.

Betalingsfullmektigen:

- skal ikke ha rådighet over kundens midler i forbindelse med utførelsen av avtaler om betalingsfullmakt
- skal sikre at betalerens/brukerens personlige sikkerhetsinformasjon (autentiseringskjennetegn) ikke er tilgjengelige for andre (enn brukeren selv og utsteder av sikkerhetsinformasjonen), og at sikkerhetsinformasjonen sendes gjennom sikre og effektive kanaler.
- skal sikre at annen informasjon om betaleren/brukeren som innhentes i forbindelse med betalingstjenesten bare kommuniseres til mottaker av midlene med betalerens uttrykkelige samtykke.
- skal identifisere seg ovenfor kontotilbyder ved gjennomføring av hver betalingstransaksjon, og kommunisere med kontotilbyder, betaler og betalingsmottaker av midlene på en sikker måte, i tråd med artikkel 98.1. Kravene til sikker kommunikasjon etter artikkel 98.1 omtales i 2.4.10.
- skal ikke lagre sensitive betalingsdata om betaleren.
- skal ikke be betaleren/brukeren om annen informasjon enn den som er nødvendig for å utføre tjenesten som betalingsfullmektig. Fullmektigen skal heller ikke bruke eller lagre informasjon med andre formål enn å tilby avtaler om betalingsfullmakt i tråd med brukerens/betalerens anmodning/forespørsel/ordre.
- skal ikke endre beløpet, mottakeren eller andre transaksjonsdetaljer.

Artikkel 47 angir at betalingsfullmektiger, ved iverksetting av betalingstransaksjoner, skal gjøre betalingstransaksjonens referanse tilgjengelig for kontotilbyderen.

Kontotilbyderen:

- skal kommunisere med betalingsfullmektigen på en sikker måte som er i tråd med artikkel 98.1 bokstav d.
- skal umiddelbart etter mottak av betalingsordren fra betalingsfullmektigen gjøre all relevant informasjon om initieringen av betalingstransaksjonen tilgjengelig for betalingsfullmektigen. Kontotilbyderen har tilsvarende plikt til å gjøre informasjonen tilgjengelig når betalingstransaksjonen er gjennomført.
- skal ikke uten objektive grunner diskriminere/forskjellsbehandle betalingsordre som gis gjennom en betalingsfullmektig sammenlignet med betalingsordre fra betaler, spesielt med tanke på tidsbruk, prioritet eller gebyr.

Finanstilsynets vurderinger

Direktivet gir tilbyder av avtale om betalingsfullmakt adgang til kundenes betalingskonto hos kontotilbyder. Finanstilsynet foreslår at hhv. betalingsfullmektigens og kontotilbyderens plikter tas inn i ny forskrift om systemer for betalingstjenester.. Finanstilsynet foreslår at kontotilbyderens plikter overfor betalingsfullmektiger og opplysningsfullmektiger fremgår av én bestemmelse.

Betalingsfullmektigens plikt til å gjøre betalingstransaksjonens referanse tilgjengelig for kontotilbyderen, foreslås gjennomført i ny forskrift om systemer for betalingstjenester § 6.

Regelen om uttrykkelig samtykke fra brukeren behandles i Justis- og beredskapsdepartementets høringsnotat.

2.4.7 Opplysningsfullmektigers tilgang til kontoinformasjon

Gjeldende rett

Opplysningsfullmektiges tilgang til kontoinformasjon er ikke regulert i norsk rett i dag.

Direktivet

Det følger av artikkel 67 at ytelse av avtaler om opplysningsfullmakt ikke er avhengig av at det eksisterer et kontraktsforhold mellom opplysningsfullmektigen og kontotilbyderen. Artikkel 67 angir både opplysningsfullmektigens og kontotilbyderens plikter i forbindelse med tjenesteytingen.

Opplysningsfullmektigen:

- plikter å bare yte tjenester som opplysningsfullmektig med brukerens uttrykkelige samtykke.
- skal sikre at betalerens/brukerens personlige sikkerhetsinformasjon autentiseringskjennetegn) ikke er tilgjengelige for andre (enn brukeren selv og utsteder av sikkerhetsinformasjonen), og at sikkerhetsinformasjonen sendes gjennom sikre og effektive kanaler.
- skal identifisere seg ovenfor kontotilbyder hver gang de kommuniserer, og ellers kommunisere med kontotilbyder(e) og betaler på en sikker måte, i tråd med artikkel 98.1. Kravene til sikker kommunikasjon etter artikkel 98.1 omtales i 2.4.10.
- skal bare be om informasjon om betalingskontoer som er angitte, og deres og tilhørende betalingstransaksjoner.
- skal ikke be om sensitive betalingsdata knyttet til betalingskontoen.
- fullmektigen skal heller ikke bruke eller lagre informasjon med andre formål enn å tilby avtaler om opplysningsfullmakt i tråd med brukerens/betalerens anmodning/forespørsel/ordre og i tråd med reglene om personvern. Se omtale av artikkel 94 om personvern i punkt 2.3.4.3.

Kontotilbyderen skal i relasjon til betalingskontoer:

- kommunisere med opplysningsfullmektigen på en sikker måte som er i tråd med artikkel 98.1 bokstav d.
- ikke uten objektive grunner å diskriminere/forskjellsbehandle forespørsler om informasjon som gis gjennom en opplysningsfullmektig.

Finanstilsynets vurderinger

Direktivet gir tilbyder av avtale om opplysningsfullmakt adgang til kundenes betalingskonto hos kontotilbyder. Finanstilsynet foreslår at hhv. opplysningsfullmektigens og kontotilbyderens plikter tas inn i ny forskrift om systemer for betalingssystemer. Finanstilsynet foreslår at kontotilbyderens plikter overfor betalingsfullmektiger og

opplysningsfullmektiger fremgår av egen bestemmelse, jf. utkast til ny forskrift om systemer for betalingstjenester § 9.

Regelen om uttrykkelig samtykke fra brukeren behandles i Justis- og beredskapsdepartementets høringsnotat.

2.4.8 Kontotilbyders meldeplikt ved avvisning av tilgang til konto

Gjeldende rett

Forholdet mellom kontotilbyder og betalings- eller opplysningsfullmektig er ikke regulert. Kontotilbyder har heller ikke en generell plikt til å rapportere en avvisning av tilgang til konto til Finanstilsynet.

Direktivet

Det følger av artikkel 68.5 at en kontotilbyder kan nekte en opplysningsfullmektig eller en betalingsfullmektig tilgang til en betalingskonto dersom den har saklig begrunnelse og tilbørlig bevist begrunnelse. Begrunnelsen må være knyttet til fullmektigens tilgang til betalingskontoen eller initiering av betaling som er utført uautorisert eller ved hjelp av svindel.

Kontotilbyderen skal informere kunden om nektelsen.

Det følger av artikkel 68.6 at kontotilbyderen umiddelbart skal melde fra om hendelsen som førte til nektelse av tilgang til tilsynsmyndigheten. Meldingen skal angi relevant informasjon om hendelsen, samt begrunnelsen for kontotilbyders tiltak. Tilsynsmyndigheten skal vurdere saken og om nødvendig sette i gang passende tiltak.

Finanstilsynets vurderinger

Reglene om kontotilbyders nektelse av tilgang til konto, samt meldeplikten til kunden, behandles i Justis- og beredskapsdepartementets høringsnotat.

Finanstilsynet foreslår at kontotilbyders meldeplikt til tilsynsmyndigheten inntas i ny forskrift om systemer for betalingstjenester. Det legges til grunn at meldingene som mottas om avvisning vil inngå som en del av det informasjonsgrunnlaget som inngår i Finanstilsynets tilsyn med kontotilbyderne og betalingstjenestetilbyderne. Det anses ikke nødvendig å regulere tilsynets plikter utover det generelle tilsynsansvaret for betalingstjenestetilbyderne mv.

2.4.9 Autorisering av kortbaserte betalingstransaksjoner

Gjeldende rett

Reglene om kommunikasjon mellom kontotilbyder og andre betalingstjenestetilbydere i forbindelse med forespørsel om dekning på konto er ikke regulert i dag. Imidlertid følger det av § 3 i forskrift om systemer for betalingstjenester at kommunikasjon over åpne nett, herunder internett og telenett, skal være kryptert.

Direktivet

Artikkel 65 regulerer rettigheter og plikter i forholdet mellom kontotilbyder og betalingstjenestetilbydere av tjeneste som definert i direktivets vedlegg 1 nr. 5 (utstedelse av betalingsinstrument), i forbindelse med gjennomføring av kortbaserte betalingstransaksjoner. Det følger av direktivets fortale avsnitt 67 at:

"The issuing of a card-based payment instrument by a payment service provider, whether a credit institution or a payment institution, other than that servicing the account of the customer, would provide increased competition in the market and thus more choice and a better offer for consumers."

Videre følger det av fortalen avsnitt 68 at:

"Payment service providers issuing card-based payment instruments should enjoy the same rights and should be subject to the same obligations under this Directive, regardless of whether or not they are the account servicing payment service provider of the payer, in particular in terms of responsibility (e.g. authentication) and liability vis-à-vis the different actors in the payment chain."

I forbindelse med gjennomføringen av slike transaksjoner vil det være nødvendig for betalingstjenestetilbyderen å sjekke om det er tilgjengelige midler på betalerens konto som midlene skal trekkes fra.

Etter artikkel 65 skal kontotilbyderen umiddelbart angi om transaksjonen har dekning i kontoen ved henvendelse fra betalingstjenestetilbyderen som har utstedt det kortbaserte betalingsinstrumentet. Plikten til å gi bekreftelse avhenger av flere vilkår; for det første må betalerens betalingskonto være elektronisk tilgjengelig og for det andre må betaleren ha gitt uttrykkelig samtykke til at kontotilbyderen skal kunne bekrefte/avkrefte slike forespørsler fra den spesifikke betalingstjenestetilbyderen. For det tredje må betalerens samtykke ha blitt gitt før den første henvendelsen fra betalingsfullmektigen er gjort.

Betalingstjenestetilbyderen kan be om en bekreftelse om dekning som redegjort for ovenfor når flere vilkår er oppfylte. Betaleren må ha gitt sitt uttrykkelige samtykke til betalingstjenestetilbyderen om at bekreftelse kan innhentes. Betaleren må også ha initiert en betalingstransaksjon for det spesifikke beløpet ved hjelp av et kortbasert betalingsinstrument som er utstedt av betalingstjenestetilbyderen. Betalingstjenestetilbyderen må også legitimere seg overfor kontotilbyderen før hver forespørsel om bekreftelse om dekning, og kommuniserer på en sikker måte i henhold til artikkel 98.1.

Kontotilbyders tilbakemelding på om kontoen har dekning for den aktuelle transaksjonen skal være avkreftende eller bekreftende, og skal ikke angi saldoen på kontoen. Bekreftelsen/avkreftelsen skal ikke brukes eller lagres for andre formål enn for å gjennomføre kortbaserte betalingstransaksjoner. Bekreftelsen skal heller ikke gi kontotilbyderen adgang til å blokkere/reservere midler på betalerens konto. Betaleren kan be kontotilbyderen om å angi betalingstilbyderens identitet og svaret som ble gitt.

Artikkel 65.6 angir at bestemmelsen ikke gjelder kortbaserte betalingsinstrumenter som inneholder e-penger.

Finanstilsynets vurdering

Artikkel 65 regulerer kommunikasjonen mellom kontotilbyder og en betalingsfullmektig som har utstedt et kortbasert betalingsinstrument knyttet til konto hos den aktuelle kontotilbyderen. Etter ordlyden så angir artikkelen at utsteder av kortet (som da er en annen enn kontotilbyder)

har rett til å sende forespørsel om dekning for transaksjonen på kontoen, samt kontotilbyders plikt til å svare på forespørselen.

Uttalelsene i fortalen tilsier at hensikten med regelen er å åpne for rett til å utstede kortbasert betalingsinstrument knyttet til konto hos en annen tilbyder.

Denne type tjenester er foreløpig ikke særlig utbredt, og eksisterer ikke i det norske markedet i dag. I takt med at nye tjenester utvikles, kan denne tjenesten imidlertid bli vanligere. Finanstilsynet foreslår at det i ny forskrift om system for betalingstjenester § 10 tas inn bestemmelse om henholdsvis kontotilbyder og andre betalingstjenestetilbyderes plikter i forbindelse med autorisering av slike kortbaserte betalingstransaksjoner.

Kontotilbyders plikt til å angi betalingstjenestetilbyderens identitet og sitt svar på forespørselen om dekning omtales i Justis- og beredskapsdepartementets høringsnotat. Det samme gjelder regelen om at kontotilbyderen ikke har adgang til å blokkere/reservere midler på betalerens konto.

2.4.10 Krav til sterk autentisering og sikker kommunikasjon

Gjeldende rett

Det følger av § 3 i forskrift om systemer for betalingstjenester at foretak som tilbyr elektroniske betalingstjenester skal etablere tiltak for å sikre nødvendig konfidensialitet, integritet og tilgjengelighet for tjenestene. Gjeldende nasjonale standarder og internasjonalt anerkjente standarder skal følges. Det følger videre at kunden skal autentiseres gjennom en sikker påloggingsmekanisme ved bruk av elektroniske betalingstjenester.

Direktivet

I følge artikkel 97 skal tilbyder av betalingstjenester foreta sterk kundeautentisering⁴⁹ når betaler ønsker tilgang til kontoene sine online, når betaler ønsker å foreta en betaling og når betaler utfører handlinger som kan innebære risiko for svindel eller annet misbruk. Kundeautentisering vil si å bekrefte betalerens identitet.

Ved initiering av en betalingstransaksjon, skal den sterke kundeautentiseringen knytte betalingen til betalingsmottakeren og beløpet.

Tilbyder av betalingstjenesten skal beskytte kundens personlige sikkerhetsinformasjon (autentiseringskjennetegn) mot brudd på konfidensialitet (beskyttelse av data) og integritet (sikring mot uautoriserte endringer). Kontotilbyder skal gi konto- og opplysningsfullmektig adgang til å benytte seg av autentiseringsprosedyrene som kontotilbyderen stiller til rådighet for brukeren/betaleren.

Det følger av artikkel 98 at EBA, i samarbeid med ECB, skal utforme råd om utfyllende bestemmelser med krav til sterk kundeautentisering, unntak fra kravet til sterk kundeautentisering, krav til beskyttelse av brukerens autentiseringskjennetegn og krav til

⁴⁹ "Sterk" kundeautentisering viser til løsningen for bekreftelse av identitet/autentiseringen er basert på bruk av to eller flere elementer/faktorer, som er uavhengig av hverandre. Formålet er å hindre at uvedkommende får tilgang til (betalings)tjenestene. Et eksempel er bruk av BankID, der brukeren autentiserer seg med både en engangskode og passord.

felles og sikre åpne kommunikasjonsstandarder mellom partene (kontotilbyder, betalingsfullmektig, opplysningsfullmektig, betaler og betalingsmottaker). EBA oversendte februar 2017 forslag om utfyllende bestemmelser til EU-Kommisjonen.⁵⁰ Bestemmelsene fastsettes av Kommisjonen etter gjennomgang både i Europaparlamentet og Europarådet. Bestemmelsene vil først tre i kraft 18 måneder etter fastsettelse.

Forslaget til utfyllende bestemmelser spesifiserer kravene til bruk av sterk autentisering samt angir også en rekke unntaksbestemmelser for bruk av sterk autentisering basert på blant annet forhold som risikoprofil for betalingen, kanal for betalingen, type betaling, betalingsmottaker og beløp. Det stilles omfattende krav til ivaretagelse av konfidensialitet og integritet av betalers personlige sikkerhetsinformasjon både når det gjelder bruk og utlevering. Videre spesifiseres også krav til autentisering og kommunikasjon mellom eksisterende aktører/tilbydere av betalingskonto og nye/eksisterende aktører, som ønsker å tilby de nye betalingstjenestene avtale om betalingsfullmakt og kontoinformasjon, og er av den grunn sentral i å nå målene med PSD 2. Blant annet stilles det krav til at betalingskontotilbydere må stille til rådighet minst et grensesnitt som tilbyr samme tilgjengelighet, ytelse, support og beredskapstiltak som de grensesnitt som er gjort tilgjengelig for betalingstjenestebrukers direkte tilgang sine betalingskontoeer. Det stilles også datautvekslingskrav, der blant annet informasjonen som skal gjøres tilgjengelig gjennom grensesnittene av betalingskontotilbyder skal være den samme som ved betalingstjenestebrukerens direkte tilgang.

Finanstilsynets vurdering

Kravene i PSD 2 er overordnet, mens de kommende utfyllende bestemmelserne spesifiserer mer detaljerte krav. Utformingen av de konkrete tekniske løsningene, altså grensesnittet for sikker kommunikasjon mellom de ulike tilbydernes tjenester og grensesnittet for tilgang til betalingskonto, vil bli fastsatt av kontotilbyderne.

Kravene i PSD 2 på dette området innebærer for de norske bankene (kontotilbyderne) at de må tillate at betalingsfullmektiger og opplysningsfullmektiger benytter seg av eksisterende autentiseringsprosedyrer når de yter sine tjenester. Dette innebærer at kunder skal kunne autentisere seg overfor betalingsfullmektigen/opplysningsfullmektigen på samme måte som den autentiserer seg overfor kontotilbyderen.

Finanstilsynet tolker direktivet dithen at betalings- og opplysningsfullmektiger også har rett til å gjøre bruk av andre sterkere autentiseringsmekanismer enn det bankene tilbyr. Dette vil bli regulert nærmere i de utfyllende bestemmelsene.

Finanstilsynet foreslår at kravene til sterk autentisering og sikker kommunikasjon gjennomføres i ny forskrift om systemer for betalingstjenester. Finanstilsynet legger til grunn at senere utfyllende bestemmelser som blir fastsatt på europeisk nivå kan inntas i forskrift med hjemmel i betalingssystemloven § 3-3 første ledd annet punktum.

⁵⁰ Draft Regulatory Technical Standards on Strong Customer Authentication and common and secure communication under Article 98 of Directive 2015/2366 (PSD2) av 23. februar 2017 (EBA/RTS/2017/02) (<https://www.eba.europa.eu/documents/10180/1761863/Final+draft+RTS+on+SCA+and+CSC+under+PSD2+%28EBA-RTS-2017-02%29.pdf>)

2.5 Betalingsmottakers adgang til å kreve gebyr for bruk av et bestemt betalingsinstrument – nasjonalt valg

Gjeldende rett

Det følger av finansavtaleloven § 39 b at en betalingsmottaker kan kreve gebyr eller gi rabatt for bruk av et bestemt betalingsinstrument. Betaleren skal i så fall opplyses om det før betalingstransaksjonen iverksettes. Dersom gebyret kreves fra en forbruker, kan ikke gebyret overstige betalingsmottakerens faktiske kostnad ved bruk av betalingsinstrumentet. Bestemmelsen inneholder hjemmel til å forby eller begrense retten til å kreve gebyrer for å fremme konkurranse og bruk av effektive betalingsinstrumenter. Hjemmelen er ikke benyttet.

Forskrift om formidlingsgebyr i kortordninger mv. angir maksimalsatser for formidlingsgebyrer som utstederbanken mottar fra innløser for å behandle betalingstransaksjoner ved bruk av forbrukerkort. Forskriften setter maksimalsatser på formidlingsgebyrer i fireparts kortordninger,⁵¹ og treparts kortordninger som gir en annen betalingstjenestetilbyder adgang til å utstede kort eller innløse kortbaserte betalingsinstrumenter på deres vegne.⁵² Maksimalsatsene gjelder likevel ikke firmakort,⁵³ eller uttak av kontanter fra kontantautomater (minibanker) eller hos en betalingstjenestetilbyder.

Direktivet

Det følger av PSD 2 artikkel 62.3 at en betalingstjenestetilbyder ikke skal forhindre en betalingsmottaker (gjerne et brukersted) fra å kreve gebyr fra betaler. Betalingsmottakeren skal også ha anledning til å styre betaleren til et gitt betalingsinstrument. Gebyrene skal uansett ikke utgjøre mer enn de direkte kostnadene som betalingsmottakeren må bære på grunn av bruken av det spesifikke betalingsinstrumentet.

Det er inntatt en ny bestemmelse i artikkel 62.4, der det vises til at betalingsmottakeren ikke kan kreve gebyr for bruk av betalingsinstrument som er omfattet av regler om maksimalsatser på formidlingsgebyrer i forordning om interbankgebyr, samt SEPA-forordningen.

Forordningen om interbankgebyrer er gjennomført i forskrift om formidlingsgebyr i kortordninger, jf. over. SEPA-forordningen er gjennomført i finansavtaleloven § 9. Formålet med forordningen er å sikre at gebyrene for betalinger i euro er de samme uavhengig av om betalingstransaksjonen gjøres innenlands eller på tvers av landegrensene innen EØS-området.

Ifølge fortalens punkt 66 i PSD 2 har medlemsstatene ulike regler om adgangen til å kreve gebyrer fra brukere ved bruk av visse betalingsinstrumenter, og formålet med forbudet i PSD 2 er å harmonisere regelverket i EØS-området. I fortalen vises det også til at brukerstedenes behov for å kompensere for utgifter knyttet til kortbruk i form av overvelting av gebyr på forbrukere er begrenset for de transaksjoner som er omfattet av forordningen om interbankgebyrer.

⁵¹ Eksempler på fireparts kortordninger er VISA, MasterCard og BankAxept.

⁵² Et eksempel på dette er American Express, i de tilfeller der de eksempelvis gir en bank adgang til å utstede deres kort.

⁵³ Med firmakort menes kortbaserte betalingsinstrumenter som er utstedt til virksomheter, enheter i offentlig sektor eller selvstendig næringsdrivende og som skal dekke arbeidsrelaterte utgifter. Bare kort der betalingene skal debiteres kontoen til virksomheten, enheten eller den selvstendig næringsdrivende direkte anses som firmakort etter forskriften.

Medlemsstatene gis i artikkel 62.5 adgang til å utvide forbudet mot gebyr for bruk av utvalgte betalingsinstrumenter i artikkel 62.4, ut i fra hensynet til konkurranse og bruk av effektive betalingsinstrumenter.

Finanstilsynets vurdering

Forskrift om formidlingsgebyr i kortordninger kommer til anvendelse der forbruker betaler med et betalingskort (kreditt eller debet) som er utstedt til forbrukeren selv. Gjennomføring av forbudet i artikkel 62.4 i norsk rett som berører dette, vil bli behandlet i Justis- og beredskapsdepartementets høringsnotat.

Bestemmelsen i artikkel 62.5 i PSD 2 viderefører artikkel 52.3 i PSD 1. Det fremgår av forarbeidene⁵⁴ ved gjennomføringen av PSD 1 at Konkurransetilsynet, Finans Norge og Sparebankforeningen mente at adgangen etter direktivet til å forby brukerstedene å kreve gebyrer måtte utredes grundig. Konkurransetilsynet pekte på at dette har sider til konkurranseregelverket. Justis- og beredskapsdepartementet viste til at spørsmålet hørte inn under Finansdepartementet, og i samråd med sistnevnte ble Finansdepartementet gitt forskriftshjemmel til å forby eller begrense retten til å kreve gebyr for å fremme konkurranse og bruk av effektive betalingsinstrumenter, jf. finansavtaleloven § 39b (1). Det ble uttalt at en eventuell utredning av dette spørsmålet ville høre inn under Finansdepartementet.

Det gjøres oppmerksom på at Sverige har et generelt forbud mot å kreve gebyr for bruk av betalingsinstrumenter i dag, og det foreslås å videreføre denne løsningen i SOU 2016:53.⁵⁵ Danmark har en liknende løsning som den norske, der de har hjemmel til å forby gebyr for bruk av betalingsinstrumenter generelt, men ikke foreslår å ta i bruk denne.⁵⁶ Ettersom regelen ikke endres som følge av PSD 2, har Finanstilsynet innenfor rammen av dette oppdraget, ikke foretatt en fornyet vurdering av dette spørsmålet. Det vises til at det foreligger en forskriftshjemmel som åpner for at spørsmålet kan vurderes nærmere på et senere tidspunkt.

2.6 Tilsyn og klage til tilsynsmyndigheter

2.6.1 Myndigheter som gir tillatelser og som driver tilsyn med betalingsforetakenes soliditet

Gjeldende rett

Finansdepartementet, og Finanstilsynet etter delegasjon, kan gi tillatelse til å drive virksomhet som betalingsforetak og e-pengeforetak, jf. finansforetaksloven §§ 3-1 og 3-2.

Finanstilsynet har etter finanstilsynsloven § 1 tilsyn med betalingsforetak og e-pengeforetak.

⁵⁴ Side 187 i Ot.prp.nr.94 (2008-2009) Om lov om endringer i finansavtaleloven mv. (gjennomføring av de privatrettslige bestemmelsene i direktiv 2007/64/EF)

⁵⁵ "Betaltjänster, förmedlingsavgifter och grundläggande betalkonton. Betänkande av 2015 års betaltjänstutredning, Stockholm 2016.

⁵⁶ Finanstilsynets "Udkast til forslag til lov om betalinger" av 11. januar 2017.

Direktivet

Det følger av PSD 2 artikkel 22 at medlemsstatene skal utpeke myndigheter som behandler søknader om tillatelser som betalingsforetak, og som skal drive tilsyn med betalingsforetakenes soliditet ("prudential supervision"). Dersom medlemsstaten har flere myndigheter med ansvar for å følge opp forhold som faller inn under direktivets anvendelsesområde, så skal disse myndighetene samarbeide tett.

Artikkel 23 angir at tilsynet med betalingsforetak blant annet omfatter stedlig tilsyn hos betalingsforetak og foretakets eventuelle agenter, filialer eller parter som virksomhet har blitt utkontraktert til. Den angir videre tilsynshjemler som tilsynsmyndighetene skal ha. Artikkelen legger til at vedkommende myndigheter der det er naturlig skal angi formålet ved forespørsler om informasjon, og angi en tidsfrist for innsendelsen av informasjonen.

Disse reglene er gjort gjeldende også for e-pengeforetak i artikkel 111.

Finanstilsynets vurderinger

Finanstilsynet har per i dag anledning til å spesifisere formålet med informasjonsinnhenting og å angi tidsfrister for svar fra foretak, jf. finanstilsynsloven §§ 3 og 4.

Opplysningsfullmektiger er ikke omfattet av begrepet "betalingsforetak" i PSD 2, og er etter en ren ordlydsfortolkning ikke omfattet av tilsynsmyndighetens tilsyn etter artikkel 22 og 23. Finanstilsynet antar imidlertid at det ikke er tilsiktet at opplysningsfullmektiger ikke skal være under samme type tilsyn som andre betalingsforetak. Det bør fremgå av finanstilsynsloven at både betalingsfullmektiger og opplysningsfullmektiger er under tilsyn. Ettersom betalingsfullmektiger omfattes av begrepet betalingsforetak følger det av finanstilsynsloven § 1 nummer 4 at de er underlagt tilsyn. Finanstilsynet foreslår at opplysningsfullmektiger også inntas i finanstilsynsloven § 1.

2.6.2 Tilsynsansvar for etterlevelse av direktivet

Gjeldende rett

Det følger av finanstilsynsloven § 1 at Finanstilsynet har tilsyn med kredittinstitusjoner, e-pengeforetak og betalingsforetak, og at tilsynet skal se til at foretak det har tilsyn med, virker på hensiktsmessig og betryggende måte i samsvar med lov og forskrift. Tilsynet skal se til at foretakene under tilsyn i sin virksomhet ivaretar forbrukernes interesser og rettigheter.

Justis- og beredskapsdepartementet har lovansvaret for finansavtaleloven, mens Finanstilsynet har ansvar for "forvaltning av finansavtaleloven i form av alminnelig kontroll- og tilsynsvirksomhet for å sikre etterlevelse av regelverket".⁵⁷ Det vises til høringsnotat fra Justis- og Beredskapsdepartementet for en nærmere behandling av spørsmål rundt tilsyn med reglene i finansavtaleloven.

Både Norges Bank og Finanstilsynet har tilsynsansvaret etter lov om betalingssystemer. Norges Bank er konsesjonsmyndighet for interbanksystemer. Finanstilsynet er tilsynsmyndighet for systemer for betalingstjenester (og har i tillegg tilsynsansvar for de fleste betalingstjenestetilbyderne).

⁵⁷ Brev av 23. januar 2012 fra Justis- og beredskapsdepartementet.

Direktivet

Artikkel 100 angir at medlemsstatene skal utpeke myndigheter som skal sikre og overvåke at direktivets regler følges, og ta i bruk egnede tiltak for det formål. De vedkommende myndighetene skal enten være vedkommende myndigheter som definert i EBA-forordningen artikkel 4.2,⁵⁸ eller myndigheter som har passende kompetanse etter nasjonal rett.

Finanstilsynets vurderinger

Artikkel 100 viser i motsetning til artikkel 22 ikke spesifikt til tilsyn med betalingsforetak, men til at direktivet skal følges. Det antas derfor at det her vises til tilsyn med betalingstjenestetilbydere generelt.

Finanstilsynet antar det ikke er behov for endringer om tilsynsansvar for betalingstjenestetilbydere. Ansvar for oppfølging av bestemmelser i finansavtaleloven som gjennomfører PSD 2 vil bli behandlet i Justis- og beredskapsdepartementets høringsnotat.

2.6.3 Klage til tilsynsmyndigheter

Gjeldende rett

Det følger av forvaltningsloven § 11 første ledd at forvaltningsorganer har en alminnelig veiledningsplikt innenfor organets saksområde, og etter femte ledd at forvaltningsorganet skal vise publikum til rett organ ved feilsendte henvendelser. Det følger implisitt av arkivloven § 6, jf. § 1, at offentlig organ har plikt til å motta og arkivere henvendelser fra publikum.

Direktivet

Det følger av artikkel 99 at brukere av betalingstjenester, og andre interesserte aktører, skal kunne klage til myndighetene dersom de mener at betalingstjenestetilbydere ikke overholder reglene i direktivet. Tilsynsmyndigheten plikter å informere om utenrettslige klageordninger i sitt svar til brukere av betalingstjenester.

Finanstilsynets vurderinger

Finanstilsynet tolker artikkel 99 dithen at den ikke pålegger tilsynsmyndighetene å avgjøre konkrete tvister mellom brukere og tilbydere. Dette skal fremdeles avgjøres i utenrettslige klageordninger som vises til i artikkel 102. Dette følger av gjeldende rett, og Finanstilsynet legger til grunn at artikkel 99 ikke krever endringer i norsk rett.

2.6.4 Tilsyn med agenter, filialer og grensekryssende virksomhet fra andre EØS-stater

Innledning

Fremstillingen nedenfor tar utgangspunkt i at Norge som hovedregel vil være vertsstat for betalingsforetak og e-pengeforetak med konsesjon fra en annen EØS-stat og som driver i

⁵⁸Europaparlaments- og rådsforordning nr. 1093/2010 av 24. november 2010 om opprettelse av en europeisk tilsynsmyndighet (Den Europeiske Banktilsynsmyndighet - European Banking Authority (EBA)), om endring av beslutning nr. 716/2009/EF og om opphevelse av Kommisjonsbeslutning 2009/78/EF.

Norge. Det presiseres at konklusjonene nedenfor vil gjelde tilsvarende for norske foretak som driver virksomhet i andre EØS-land.

Gjeldende rett

Det følger av finanstilsynsloven § 1 første ledd at tilsyn føres med betalingsforetak og e-pengeforetak. I tredje ledd fremgår det at tilsyn også føres med tilsvarende utenlandske foretak i den utstrekning foretaket driver virksomhet i Norge.

Forskrift om finanstilsyn i EØS⁵⁹ gjelder tilsyn med kredittinstitusjoner og e-pengeforetak §§ 1 og 2 viser til at både hjemstatens og Norges tilsyn med utenlandske e-pengeforetak skal føres i overensstemmelse med de direktiver som omfattes av EØS-avtalen vedlegg IX og lovgivningen for øvrig. Det samme gjelder utveksling av opplysninger og eventuell overføring av tilsynsoppgaver. Forskrift om utveksling av opplysninger med EØS⁶⁰ regulerer utlevering av opplysninger.

Forskrift om finanstilsyn i EØS § 5 viser til at Finanstilsynet kan pålegge et finansforetak å opphøre med virksomhet her i riket, dersom foretaket har gjort seg skyldig i grov eller vedvarende overtredelse av norske regler.

Etter finansforetaksloven § 1-2 gjelder loven for utenlandske finansforetak som driver virksomhet i Norge gjennom filial, eller ved grensekryssende virksomhet i den utstrekning det følger av kapittel 5.

Det følger av finansforetaksloven § 22-2 at departementet kan gi pålegg om at forhold i strid med finansforetaksloven tilhørende forskrifter skal opphøre innen en gitt frist. Departementet kan også ilegge tvangsmulkt frem til forholdet er rettet.

Det følger av finanstilsynsloven § 4 at Finanstilsynet kan gi en rekke pålegg, og at departementet kan ilegge en daglig løpende mulkt til forholdet er rettet.

Hvitvaskingsloven gjelder for filialer av utenlandske foretak. Det foreslås i NOU 2016:27 at loven også skal gjelde agenter for utenlandske betalingsforetak og e-pengeforetak. Hvitvaskingsloven § 27 gir adgang til å gi pålegg og tilhørende tvangsmulkt for overtredelser av loven.

EØS-retten

Tilsynsmyndighetene plikter å dele all *relevant* informasjon på forespørsel, og å dele all *vesentlig* informasjon av eget tiltak.

Vertsstaten kan kreve at e-pengeforetak og betalingsforetak med agenter eller filialer i sitt territorium skal gi rapportere regelmessig om sin virksomhet i vertsstaten.

Vertsstaten kan etter artikkel 29.4 kreve at betalingsforetak og e-pengeforetak som driver virksomhet i deres territorium i form av agenter som anses som etablert utpeker en såkalt

⁵⁹ Forskrift av 28. desember 1993 nr. 1257 om tilsyn med finansforetak og forvaltningsselskap som har hovedsete i annen EØS-stat og som driver virksomhet i Norge mv.

⁶⁰ Forskrift av 30. november 1998 nr. 1102 om utveksling av opplysninger med tilsynsmyndigheter fra land i og utenfor EØS-området.

"nasjonalt kontaktpunkt" ("Central Contact Point").⁶¹ Formålet er å lette kommunikasjonen i forbindelse med foretakets plikter etter del III og IV og stedlige tilsyn av hjem- eller vertsstaten.

Der agenten/filialen anses som etablert i vertsstaten, kan informasjonen som agenter/filialer har rapportert inn (se ovenfor) brukes til å drive tilsyn med at direktivets del III og IV overholdes.

Direktivet henviser gjennomgående til noen agenter som "etablert" i vertsstaten. Om en agent i en vertsstat anses som et betalingsforetaks/e-pengeforetaks etablering i vertsstaten eller ikke har betydning i EU-retten. Dette henger sammen med skillet mellom "freedom to provide services" og "right of establishment" i EØS-området. Når en agent anses som det ene eller det andre er det uenighet om i EØS-landene, og det arbeides med en omforent konklusjon på EU-nivå.

Nødvendige tiltak i unntakstilfelle

Etter artikkel 30 kan vertsstaten sette i gang tiltak i nødsituasjoner der det er nødvendig med umiddelbare og midlertidige tiltak for å avhjelpe alvorlige trusler mot brukere av betalingstjenester. Dette uten hensyn til om foretakene anses etablert eller ikke. Tiltakene skal være hensiktsmessige og proporsjonale, og ikke prioritere vertsstatens brukere foran brukere i andre medlemsstater. Tiltakene skal avsluttes når truslene er avverget.

Det fjerde hvitvaskingsdirektivet⁶²

Det følger av PSD artikkel 31.2 at direktivets regler som gjennomgått ovenfor om adgangen til å drive virksomhet i EØS-området, tilsynet med slik virksomhet, samt reglene om vertsstatens nødtiltak ikke endrer medlemsstatenes forpliktelser etter det fjerde hvitvaskingsdirektivet (heretter 4AMLD) artikkel 48.1⁶³ og forordningen om hvitvasking artikkel 22.1.⁶⁴

Medlemsstater skal kreve av foretak i grupper/konsern at de implementerer rutiner med anti-hvitvaskingstiltak for hele konsernet, jf. artikkel 45.1. Disse rutinene skal også gjelde i eventuelle vertsstater. Etter artikkel 45.2 skal foretak som etablerer seg i andre medlemsstater sørge for at disse etableringene følger de nasjonale hvitvaskingsreglene i vertsstaten.

Etter artikkel 48.4 i samme direktiv skal tilsynsmyndighetene i det landet der foretak har etablert seg, sikre at etableringene overholder de nasjonale hvitvaskingsreglene. Tilsynsmyndighetene har adgang til å iverksette midlertidige tiltak mot e-pengeforetak og betalingsforetak med agenter i vertslandet som anses som etableringer.

Myndighetene kan kreve at e-pengeforetak og betalingsforetak som er etablert i en vertsstat har en nasjonalt kontaktpunkt der, se artikkel 45.9. Ansvar for kontaktpersonen vil ha skiller seg imidlertid fra ansvaret som nasjonalt kontaktpunkt etter PSD 2, jf. direktivets temaer.

⁶¹ Kravet om nasjonalt kontaktpunkt kan ikke settes for distributører av e-penger, bare agenter.

⁶² Directive 2015/849/EU. Direktivet er vedtatt i EU, men ikke inntatt i EØS-avtalen og dermed heller ikke i norsk rett. Se NOU 2016:27 Ny lovgivning om tiltak mot hvitvasking og terrorfinansiering.

⁶³ Artikkel 48.1: "Member States shall require the competent authorities to monitor effectively, and to take the measures necessary to ensure, compliance with this Directive."

⁶⁴ Artikkel 22.1: "Member States shall require competent authorities to monitor effectively and to take the measures necessary to ensure compliance with this Regulation and encourage, through effective mechanisms, the reporting of breaches of the provisions of this Regulation to competent authorities."

Finanstilsynets vurderinger

Finanstilsynet foreslår at betalingsforetak inntas som foretak som Finanstilsynet fører tilsyn med i § 1 i forskrift om finanstilsyn i EØS.

Finanstilsynet forstår referansen i PSD 2 til 4AMLD slik at reglene i førstnevnte direktiv som hovedregel gjelder for betalings tjenestevirksomhet i EØS-området, inkludert i form av agenter eller filialer, og for fordelingen av ansvar og kompetanse mellom hjem- og vertsstaten. 4AMLD har imidlertid forrang innenfor sitt område, og medlemsstatene må se hen til dette direktivet for i situasjoner der problemstillinger relatert til hvitvaskings- eller terrorfinansiering oppstår. Dette får også følger for gjennomføring av reglene i norsk rett, ved at hjemmel for myndighetenes tiltak etter begge regelsett bør foreligge.

Nasjonalt kontaktpunkt

Finanstilsynet foreslår at forvaltningens kompetanse overfor betalingsforetak/e-pengeforetak fra EØS-området omfatter retten til å kreve utnevning av et nasjonalt kontaktpunkt i tilfeller der Norge er vertsstat.

I NOU 2016:27⁶⁵ anså hvitvaskingsutvalget det som ønskelig å anvende det nasjonale valget i 4AMLD for å innføre hjemme til å kreve at utenlandske betalingsforetak og e-pengeforetak har et nasjonalt kontaktpunkt for sine agenter. Vedkommende vil kunne ha en koordinerende rolle overfor tilsynsmyndigheter, og dermed lette tilsynsvirksomheten. Utvalget foreslo en hjemmel for departementet til å fastsette nærmere regler om nasjonale kontaktpunkt i forskrift.

Et nasjonalt kontaktpunkt som angitt i PSD 2 vil ha en koordinerende rolle knyttet til agentenes overholdelse av del III og IV av direktivet, og ikke hvitvaskingsregelverket. Finanstilsynet forstår det slik at det ikke er noe i veien for at et betalingsforetak kan utpeke samme person(er) til å være nasjonalt kontaktpunkt for begge regelverkene.

I påvente av at det vedtas utfyllende bestemmelser om utnevnelsen av nasjonalt kontaktpunkt på EU-nivå, foreslår Finanstilsynet en hjemmel for departementet til å fastsette nærmere regler om nasjonale kontaktpunkt i forskrift. Hvitvaskingsutvalgets forslag til forskriftshjemmel i hvitvaskingsloven passer tilsvarende for overholdelsen av PSD 2 del III og IV. Finanstilsynet foreslår ikke forskriftsbestemmelser i medhold av hjemmelen.

Finanstilsynet foreslår at forskriftshjemmelen inntas i finansforetaksloven kapittel 5 om utenlandske finansforetaks virksomhet i Norge.

Midlertidige tiltak

I Hvitvaskingslovutvalgets andre rapport (NOU 2016:27⁶⁶) antar hvitvaskingsutvalget at Finanstilsynet bare vil ha adgang etter direktivene til å ilegge agenter for utenlandske betalingsforetak/e-pengeforetak pålegg og tvangsmulkt, og ikke sanksjoner. Finanstilsynet legger til grunn at det her vises til pålegg om retting og tvangsmulkt inntil forholdene er rettet. Finanstilsynet legger til grunn at pålegg om retting, pålegg om stans og vedtak om

⁶⁵ Side 153, NOU 2016:27 Ny lovgivning om tiltak mot hvitvasking og terrorfinansiering.

⁶⁶ Side 50, ibid.

tvangsmulkt er å anse som midlertidige tiltak som vertsstaten har anledning til å sette i gang i henhold til PSD 2.

Hjemmel til å gi pålegg om retting og stans, samt hjemmel for tvangsmulkt, følger av finansforetaksloven § 22-2 og finanstilsynsloven § 4.

Finanstilsynet foreslår at finansforetaksloven § 1-2 annet ledd endres slik at loven også gjelder utenlandske betalingsforetak/e-pengeforetak som driver virksomhet gjennom agenter i Norge i den grad det følger av kapittel 5 i finansforetaksloven og tilhørende forskriftsbestemmelser. Som nevnt i avsnittet om gjeldende rett kommer finanstilsynsloven til anvendelse for utenlandsk virksomhet i Norge.

Finanstilsynet legger til grunn at vedtak om pålegg og tvangsmulkt vil kunne rette seg mot agenten/filialen/de fysiske personene i ledelsen, men ikke direkte overfor foretaket i utlandet ("hovedforetaket"). Etter Finanstilsynets vurdering er dette i overensstemmelse med PSD 2.

Pålegg om rapportering til Finanstilsynet fra betalingsforetak/e-pengeforetak med filialer/agenter i Norge

Det følger av finansforetaksforskriften §§ 2-6 og 2-10 at betalingsforetak og e-pengeforetak skal rapportere regnskapsopplysninger til Finanstilsynet halvårlig.

Finanstilsynsloven gjelder etter § 1 tredje ledd også for utenlandske betalings- eller e-pengeforetak i den utstrekning foretaket driver virksomhet her i riket. Etter § 4 første ledd nr. 3 kan tilsynet pålegge foretak som det har tilsyn med å sende inn oppgaver og opplysninger som Finanstilsynet angir.

Finanstilsynets vurdering er at finanstilsynsloven § 4, jf. § 1, er tilstrekkelig hjemmel for å pålegge betalings- eller e-pengeforetak med filialer/agenter i Norge å rapportere om sin virksomhet til Finanstilsynet.

2.6.5 Tvisteløsning – grensekryssende virksomhet

Artikkel 27 innfører en ny regel som gjelder tvisteløsning dersom det foreligger uenighet mellom ulike tilsynsmyndigheter i EØS-området. Det følger av artikkelen at nasjonale myndigheter kan henvise konkrete saker knyttet til grensekryssende tilfeller til EBA for bindende tvisteløsning i tråd med artikkel 19 i forordningen om opprettelse av Den europeiske banktilsynsmyndigheten.⁶⁷ Dette gjelder tilfeller der en nasjonal myndighet anser at samarbeidet mellom medlemsstatene ikke har vært i tråd med reglene i artikkel 26 og 28-31 om utveksling av informasjon, retten til grensekryssende virksomhet med/uten etablering, tilsyn med grensekryssende virksomhet, tilsynsmessige tiltak eller om begrunnelse for slike tiltak.

⁶⁷ Europaparlaments- og rådsforordning nr. 1093/2010 av 24. november 2010 om opprettelse av en europeisk tilsynsmyndighet (Den Europeiske Banktilsynsmyndighet - European Banking Authority (EBA)), om endring av beslutning nr. 716/2009/EF og om opphevelse av Kommisjonsbeslutning 2009/78/EF.

Finanstilsynets vurderinger

Forordningen om opprettelse av Den europeiske banktilsynsmyndigheten er gjennomført i lov av 17. juni 2016 nr. 30 om EØS-finanstilsyn. Ettersom artikkel 27 gjelder medlemsstatenes internasjonale forpliktelser anses artikkelen ikke for å foranledige endringer i norsk rett.

2.7 Utenrettslig ordning for tvisteløsning

Gjeldende rett

Det følger av finansforetaksloven § 16-3 at det kan gis forskrifter om plikt for finansforetak til å være tilsluttet en utenrettslig tvisteløsningsordning. Hjemmelen er bare anvendt for betalingsforetak og e-pengeforetak jf. finansforetaksforskriften § 16-6 der det fremgår at betalingsforetak og e-pengeforetak plikter å være tilsluttet en utenrettslig klageordning.

Direktivet

Artikkel 102 angir at det skal eksistere utenrettslige mekanismer for å løse tvister mellom brukere og tilbydere av betalingstjenester som gjelder direktivets del III og IV. PSD 1 inneholder en tilsvarende bestemmelse i artikkel 83.

Finanstilsynets vurderinger

Ettersom bestemmelsen ikke er endret siden PSD 1, antar Finanstilsynet at det ikke er behov for endringer i norsk rett.

Det foreslås imidlertid at kravet til medlemskap i tvisteløsninger for opplysningsfullmektige tas inn i finansforetaksforskriften § 16-6. Finanstilsynet viser for øvrig til høringsnotat til forskrifter til finansforetaksloven der det ble vist til at det i lys av lovforslag i Prop 32 L (2015-2016) med forslag til ny lov om klageorganer i forbrukersaker, kunne være grunnlag for å vurdere om det skal fastsettes et generelt krav til finansforetak om tilknytning til klagenemd.

2.8 Straff og administrative sanksjoner

Gjeldende rett

Det følger av finansforetaksloven § 22-1 at forsettlig eller uaktsomme overtredelser av loven, eller bestemmelser eller pålegg gitt i med hjemmel i loven kan straffes. Etter hvitvaskingsloven § 28 kan forsettlig eller grovt uaktsomme overtredelser av visse deler av loven straffes, mens det følger av finanstilsynsloven § 10 at tillits- eller tjenestemenn i foretak under tilsyn kan straffes. Etter betalingssystemloven § 6-3 kan ansatte eller tillitsvalgte i institusjoner som omfattes av loven straffes for forsettlig eller uaktsomme overtredelser av loven eller tilhørende forskrifter.

Direktivet

Det følger av artikkel 103.1 at medlemsstatene skal lage straffebestemmelser som retter seg mot brudd mot det nasjonale regelverket som gjennomfører PSD 2. Straffebestemmelsene skal være effektive og forholdsmessige.

Videre følger det av artikkel 103.2 at nasjonale myndigheter kan offentliggjøre eventuelle administrative sanksjoner som er ilagt på bakgrunn av brudd på det nasjonale regelverket som gjennomfører PSD 2.

Finanstilsynets vurderinger

PSD 2 stiller ikke krav om at medlemsstaten skal ha administrative sanksjoner, men det åpner for offentliggjøring av ilagte administrative sanksjoner.

Finanstilsynet har på nåværende tidspunkt ikke hjemmel for å ilegge betalings-tjenestetilbydere administrative sanksjoner, herunder overtredelsesgebyrer. Finanstilsynet foreslår ikke å innføre hjemmel for administrative sanksjoner på nåværende tidspunkt. Etter Finanstilsynets mening er det mer hensiktsmessig å vurdere en generell hjemmel for dette i finansforetaksloven, som en del av en samlet vurdering på finansområdet.

2.9 Utfyllende regler og anbefalinger

European Banking Authority (EBA) har med hjemmel i PSD 2 fått myndighet til å gi ti anbefalinger. Noen av disse skal utformes i samarbeid med Den europeiske sentralbanken. Anbefalingene er ikke bindende for medlemsstatene, men medlemsstaten må begrunne eventuelle valg om ikke å følge dem. Kommisjonen er gitt myndighet til å fastsette noen av anbefalingene som bindende forordninger (utfyllende bestemmelser). Følgende anbefalinger og utfyllende bestemmelser skal utformes med hjemmel i PSD 2:

- 1) Regulatory Technical Standard on the exchange of information (Passporting) (Artikkel 28.5), se punkt 2.3.6 flg.
- 2) Guidelines/ Regulatory Technical Standard on Information to be provided to competent authorities in the application of the authorization for payment institutions (Artikkel 5), se punkt 2.3.4.1.
- 3) Regulatory Technical Standard on Central Contact Point (Artikkel 29.5), se punkt 2.6.4.
- 4) Regulatory Technical Standard & Implementing Technical Standard on Technical and Information Requirements for the Central Register (Artikkel 15.4).
- 5) Regulatory Technical Standard on Strong Customer Authentication & Common Secure Communication (Artikkel 98), se punkt 2.4.10.
- 6) Regulatory Technical Standard Cross Border Supervision (Artikkel 29.6), se punkt 2.6.4.
- 7) Guideline on Minimum monetary amount of the Professional Indemnity Insurance (PII) or comparable guarantee (Artikkel 5.4), se punkt 2.3.2 og 2.3.3.
- 8) Guideline on Complaint Procedures (Artikkel 100.6), se punkt 2.6.3.
- 9) Guideline on Incident Reporting (Artikkel 96.3), se punkt 2.3.4.3.
- 10) Guideline on Security Measures (Artikkel 95.3), se punkt 2.3.4.3.

I tillegg arbeider EBA og Den europeiske sentralbanken med å utforme anbefalinger om rapportering av svindelstatistikk, jf. artikkel 96.6.

EBA og Kommisjonen har kompetanse til å gi henholdsvis anbefalinger og utfyllende bestemmelser om flere av temaene i PSD 2. Disse skal hovedsakelig være ferdig utformet før PSD 2 trer i kraft, men trer i kraft på ulike tidspunkter etter dette. Finanstilsynet legger til grunn at disse forordningene på vanlig måte gjennomføres som forskrift med hjemmel i finansforetaksloven og betalingssystemloven.

2.10 Førtidig gjennomføring i norsk rett

Medlemsstatene i EU skal innen 13. januar 2018 ha gjennomført PSD 2 i nasjonal rett, og gitt melding til EU-kommisjonen om dette. Et unntak er direktivets krav til sterk autentisering og sikker kommunikasjon, som først skal gjelde 18 måneder etter at de utfyllende bestemmelsene om sterk autentisering og sikker kommunikasjon⁶⁸ trer i kraft. EBA har oversendt forslag til utfyllende bestemmelser om sterk autentisering og sikker kommunikasjon til EU-kommisjonen, og det er uvisst når de vil bli vedtatt.

Finanstilsynet legger til grunn at norske regler som gjennomfører direktivet, tidligst kan vedtas i Stortinget våren 2018. Det er usikkert om PSD 2-direktivet og -forordningene er tatt inn i EØS-avtalen innen dette tidspunktet.

Omfanget av betalingstjenestevirksomhet på tvers av landegrensene i EØS-området er stort, noe som tilsier at det for aktørene vil være en fordel at det ikke går for lang tid fra regelverket innføres i EU til det trer i kraft i Norge. En senere gjennomføring i Norge kan skape usikkerhet om reguleringen av nye aktører som vil tilby tjenester som er regulert i PSD 2. En senere gjennomføring kan også medføre at det kan bli utfordrende for norske aktører som ønsker å drive grenseoverskridende virksomhet på betalingstjenestområdet eller betalingstjenestevirksomhet i et annet land.

Behovet for regulering av de nye betalingstjenestene (avtaler om betalings- og opplysningsfullmakt), samt de nye tjenestetilbyderne betalingsfullmektiger og opplysningsfullmektiger, taler også for en førtidig innføring. Dersom slike tjenestetilbydere skulle oppnå enighet med bankene om å få tilgang til kundenes betalingskonti, kan de innhente opplysninger og utføre betalinger for kundene allerede i dag. Finanstilsynet vil ha begrensede muligheter til å føre tilsyn med og gripe inn overfor disse aktørene (med mindre de yter andre konsesjonspliktige betalingstjenester) før regler tilsvarende PSD 2 er innført. Finanstilsynet kjenner ikke til aktører i Norge som i dag yter de nye betalingstjenestene uten også å drive andre konsesjonspliktige tjenester⁶⁹. Det kan likevel ikke utelukkes at slike aktører vil kunne komme til.

Finanstilsynet antar således at det er hensiktsmessig at reglene innføres førtidig i norsk rett dersom det tar noe tid før PSD 2 tas inn i EØS-avtalen. For utfyllende bestemmelser i forordninger relatert til PSD 2, må det i så tilfelle utformes midlertidige løsninger i påvente av

⁶⁸ jf. PSD 2 artikkel 115.4

⁶⁹ Jf. dog ESA-sak om Trustly Group AB

at disse forordningene tas inn EØS-avtalen, jf. omtale i punkt 2.9. Forordningene bør uansett være oversatt til norsk før ikrafttredelse.

For å gjennomføre direktivet førtidig i norsk rett, foreslår Finanstilsynet å endre henvisningen i forskrift om finanstilsyn i EØS slik at tilsyn drives i overensstemmelse med EØS-avtalens vedlegg IX, samt PSD 2.

2.10.1 Overgangsordninger

Gjeldende rett

Etter finansforetaksloven må konsesjonspliktig virksomhet søkes om og godkjennes før oppstart.

Direktivet

PSD 2 trer i kraft i EU 13. januar 2018. PSD 2 artikkel 109 omtaler hvilke overgangsordninger som skal gjelde for foretak som yter betalingstjenester før tidspunktet for ikrafttredelse. Overgangsordningene for e-pengeforetak følger av PSD 2 artikkel 111.

Innenfor EU er betalingsforetak og e-pengeforetak gitt seks måneder etter at PSD 2 trer i kraft på å søke fornyet tillatelse. For betalingsforetak med begrenset tillatelse er fristen ett år. Foretak som har tillatelse til å yte betalingstjenester som nevnt i finansavtaleloven § 11 første ledd bokstav e kan videreføre sin tillatelse for de betalingstjenester som omfattes av finansavtaleloven § 11 første ledd bokstav b. Forutsetningen er at myndighetene innen 13. januar 2020 har holdepunkter for at kravene til startkapital og ansvarlig kapital er oppfylt.⁷⁰

Direktivet åpner for at tilsynsmyndighetene kan velge å fornye eksisterende tillatelser automatisk dersom tilsynsmyndighetene har holdepunkter for at foretakene oppfyller de nye kravene.

Foretakene skal sende inn nødvendig dokumentasjon slik at myndighetene kan vurdere hvorvidt foretaket oppfyller de nye kravene etter PSD 2. Dersom myndighetene har holdepunkter for at foretakene oppfyller de nye kravene så kan ny tillatelse innvilges automatisk. Foretak som tilfredsstillende har innrettet seg etter regelverksendringene skal innføres i det nasjonale registeret.

Det følger av artikkel 115.5 at foretak som tilbød avtaler om betalings- eller opplysningsfullmakt før direktivet ble vedtatt (12. januar 2016) skal kunne fortsette å yte disse tjenestene i samsvar med det til enhver tid gjeldende regelverk i påvente av nasjonal gjennomføringen av PSD 2 og tilhørende utfyllende bestemmelser.

Det følger videre av artikkel 115.6 at medlemstatene skal sikre at kontotilbydere ikke forhindrer tilbydere av avtaler om betalings- eller opplysningsfullmakt å utføre sine tjenester inntil de utfyllende bestemmelsene om sterk autentisering og sikker kommunikasjon (se høringsnotatet punkt 2.4.10) trer i kraft. Dette vil først skje 18 måneder etter at bestemmelsene er vedtatt av EU-kommisjonen.

⁷⁰ Tillatelsen som teleoperatørene må anvende har høyere kapitalkrav, og foretakene gis derfor en overgangsperiode for å tilpasse seg.

EBAs endelig forslag til utfyllende bestemmelser om sterk autentisering og sikker kommunikasjon ble oversendt til EU-kommisjonen februar 2017 for vedtakelse.

Finanstilsynets vurderinger

Tidspunktet for når reglene som gjennomfører PSD 2 trer i kraft i norsk rett vil avhenge av når PSD 2 tas inn i EØS-avtalen, alternativt når førtidig gjennomføring finner sted. Uavhengig av tidspunktet for ikrafttredelse, vil det være nødvendig å lage en overgangsordning for eksisterende betalingstjenestetilbydere.

Finanstilsynet foreslår at betalingsforetak og e-pengeforetak som har konsesjon før ikrafttredelsen av PSD 2 i norsk rett, kan fortsette sin drift på samme vilkår som tidligere i en periode på seks måneder. Innen seks måneder etter ikrafttredelsen av PSD 2 i norsk rett, skal foretakene sende dokumentasjon til Finanstilsynet som viser at foretakene tilfredsstiller de nye søknadskravene som innføres med PSD 2, jf. punkt 2.3.4.1. Betalingsforetak med begrenset tillatelse skal ikke sende inn ny dokumentasjon da de ikke er underlagt de nye søknadskravene.

Det er i dag til sammen 21 foretak som har tillatelse som betalingsforetak eller e-pengeforetak.

Betalingsforetak med tillatelse til å yte betalingstjeneste som definert i finansavtaleloven § 11 første ledd bokstav e må innen seks måneder etter ikrafttredelsen av PSD 2 i norsk rett, sende inn en beskrivelse av virksomheten og angi hvilken betalingstjeneste virksomheten anses å falle inn under. Oppfyllelse av eventuelle forhøyede krav til startkapital og ansvarlig kapital må likevel først dokumenteres innen 13. januar 2020.

Tilbydere av avtaler om betalings- eller opplysningsfullmakt som drev da direktivet ble vedtatt omfattes ikke av de tidsbestemte overgangsordningene i PSD 2 artikkel 109.1, og direktivet gir ikke nærmere regler om hvilke overgangsordninger som skal gjelde for de nye tjenestene eller tjenestetilbyderne.

Avtaler om betalings- og opplysningsfullmakt er i dag ikke ansett som konsesjonspliktige tjenester i Norge. Når reglene trer i kraft vil tjenestene bli konsesjonspliktige, og kan ikke tilbys uten tillatelse. Finanstilsynet anser det derfor som nødvendig å lage en egen overgangsordning for tilbydere av avtaler om betalingsfullmakt og tilbydere av avtaler om opplysningsfullmakt. Som nevnt under punkt 2.10, anser Finanstilsynet det som en fordel å få tilbyderne av avtaler om betalings- og opplysningsfullmakt under tilsyn uten unødig opphold, og foreslår derfor at slike tilbydere må søke om tillatelse innen én måned etter ikrafttredelsen av PSD 2 i norsk rett.

Forutsetningen for å omfattes av overgangsordningen er at foretaket kan dokumentere at det driver virksomhet som tilbyder av avtaler om betalings- eller opplysningsfullmakt ved ikrafttredelsen av reglene som gjennomfører PSD 2 i norsk rett.

PSD 2 har bestemmelser som regulerer forholdet mellom tilbydere av avtaler om betalings- og opplysningsfullmakt og kontotilbydere. EBA har lagt frem forslag til utfyllende bestemmelser om sterk autentisering og sikker kommunikasjon. Det følger av PSD 2 at

bestemmelsene skal tre i kraft 18 måneder etter EU-kommisjonens vedtakelse. Disse er til behandling hos EU-kommisjonen, og det er uvisst når de vil bli vedtatt.

Finanstilsynet forventer imidlertid at norske aktører begynner å tilpasse seg de utfyllende bestemmelsene når de vedtas av EU-kommisjonen, slik at det i norsk sammenheng ikke er nødvendig med en 18 måneders tilpasningsperiode. Finanstilsynet anslår derfor at en 6 måneders frist etter gjennomføring av PSD 2 i norsk rett til å oppfylle kravene i de utfyllende bestemmelsene vil være tilstrekkelig. Dersom de utfyllende bestemmelsene mot formodning ikke vedtas før kort tid før de norske reglene gjennomføres, kan det være behov for å gi aktørene lengre tid til å tilpasse seg.

Ettersom gjennomføringen av PSD 2 i norsk rett vil skje på et senere tidspunkt enn i EU, vil det i en periode ikke være like regler for norske og europeiske betalingstjenestetilbydere. Finanstilsynet utelukker ikke at det i tidsrommet hvor PSD 2 har trådt i kraft i EU, men ikke i Norge, kan oppstå problemer i forbindelse med meldinger om grensekryssende virksomhet til og fra Norge. Tilsvarende problemstillinger har tidligere oppstått ved gjennomføring av nytt EU-regelverk for andre foretakstyper på grunn av forsinkelser i gjennomføring som følge av manglende gjennomføring av forordningene om EUs tilsynsmyndigheter. Finanstilsynet kan imidlertid ikke se at problemstillingen kan avhjelpes da det ikke anses som mulig å gi fornyelser av tillatelsene før PSD 2 gjennomføres i norsk rett. Denne problemstillingen berører kun et begrenset antall foretak. Finanstilsynet viser til at foretakene selv må vurdere å ta initiativ til en rask fornyelse av sin tillatelse etter at reglene som gjennomfører PSD 2 har trådt i kraft i Norge.

Finanstilsynet foreslår at overgangsbestemmelsene som beskrevet over inntas som ny bestemmelse i finansforetaksforskriften § 23-3.

3 Økonomiske og administrative konsekvenser

PSD 2 kan medføre vesentlige endringer i markedet for betalingstjenester, og Finanstilsynet vil få nye aktører under tilsyn. I det følgende gis en foreløpig vurdering av økonomiske og administrative konsekvenser.

3.1 For offentlige myndigheter

PSD 2 medfører at betalingsfullmektiger og opplysningsfullmektiger må søke Finanstilsynet om tillatelse til å drive virksomhet, og at disse aktørene skal føres tilsyn med. Ettersom PSD 2 gir betalingstjenestetilbyderne tilgang til konto og til å utføre nye betalingstjenester, gir dette mulighet til å utvikle nye og såkalte verdiøkende tjenester. Tillatelse som betalingsforetak eller e-pengeforetak gir adgang til å yte disse tjenestene, i tillegg til de eksisterende tjenestene. PSD 2 kan derfor føre til en økning i søknader om slike tillatelser og dermed øke Finanstilsynets saksmengde og tilsynsansvar.

Det kan også være behov for økt tilsyn med bankene i den første perioden etter at PSD 2 trer i kraft, for å sikre at de oppfyller sine forpliktelser overfor de andre betalingstjenestetilbydere til å gi tilgang til konto samt å føre tilsyn med at sikkerheten ved involvering av nye aktører er ivarettatt. Flere og nye aktører vil kunne øke kompleksiteten i betalingssystemet og medføre økt sårbarhet. Ettersom PSD 2 åpner for en ny type aktører som ikke tidligere har vært underlagt regulering og tilsyn, må det forventes at oppfølgingen av disse – i alle fall i en periode etter innføring av PSD 2 – vil kunne bli forholdsmessig ressurskrevende.

PSD 2 innfører noen nye løpende rapporteringskrav for betalingstjenestetilbydere som vil ha økonomiske og administrative konsekvenser for Finanstilsynet. Dette gjelder, i tillegg til eksisterende krav til rapportering av IT-hendelser, årlig rapportering av svindelstatistikk og årlig rapportering av operasjonell risiko og sikkerhetsrisiko. Rapporteringen må følges opp fra Finanstilsynets side.

PSD 2 kan også medføre økt virksomhet inn og ut av Norge i form av filialer/agenter/grensekryssende virksomhet. Dette vil kreve ressurser til behandling av meldinger til og fra andre tilsynsmyndigheter, og trolig også en viss tilsynsmessig oppfølging.

3.2 For private aktører

Gjennomføringen av PSD 2 forventes å medføre økt konkurranse mellom tredjepartstilbydere og bankene om å bli kundenes fremste kontaktpunkt mot sine kontoer. Tilgang til kundedata er generelt attraktivt for kommersiell virksomhet, enten for selv å benytte dataene, eller for å selge dataene videre. En rekke foretak med primærvirksomhet utenfor finansområdet er i ferd med å tilby egne betalingstjenester. Disse kan i en del tilfeller være sterke på IT- og teknologisk utvikling, samt ha kundelojalitet/ relasjon med kundene fra andre områder, og på den måten true bankenes nåværende posisjon på markedet.

At det åpnes for nye og eksisterende aktørers tilgang til konto hos banker, kan videre føre til mer grensekryssende virksomhet i EØS-området, også fra aktører som får konsesjon i Europa, men som kommer fra andre deler av verden.

Det antas at det for bankene vil påløpe vesentlige utviklingskostnader ved tilpasning av systemer for andre aktørers tilgang. Bankene vil samtidig kunne få færre betalingsoppdrag gjennom sine grensesnitt mot kundene. Selv om den økonomiske effekten av dette er uklar, kan en nedgang i betalingsoppdrag ha konsekvenser for inntjeningen på andre områder.

Bankens kontakt med kundene kan bli svekket dersom kunden velger å bruke andre betalingstjenestetilbydere i forbindelse med gjennomføring av betalingstransaksjoner gjennom kontoen hos banken. Banken vil i en slik situasjon kun være en tilbyder av kontohold og gjennomføre transaksjoner, uten å kommunisere med kunden gjennom sitt grensesnitt. Dette kan ha betydning for bankenes forretningsmodell og inntektsgrunnlag. Mindre kundekontakt kan føre til en svekkelse av merkevaren og kundelojaliteten. Bankene har imidlertid de samme rettigheter som øvrig betalingstjenestetilbydere til å få tilgang til kundenes kontoer hos andre banker og tilby avtaler om betalings- og/eller opplysningsfullmakt. Dersom bankene ikke utnytter tilgangen til kontoer hos andre tilbydere,

kan bankene uansett velge å utvikle nye betalingsløsninger for å unngå at egne kunder bruker andre løsninger.

Som en konsekvens av de nye bestemmelsene i PSD 2, som gir adgang til konto, åpnes det opp for at tilbyder av avtaler om betalingsfullmakt, fremfor å gjennomføre en betaling med kort eller kortinformasjon, kan gjennomføre betalingen som en direkte "konto-til-konto"-betaling. Debetkortordninger er en form for en "konto-til-konto"-betaling, men via ekstra ledd i verdikjeden. Utviklingen går i retning av at flere betalinger gjennomføres uten bruk av det fysiske kortet, som ved internetthandel eller ved bruk av mobilbaserte betalingsapplikasjoner. En overgang til "konto-til-konto"-betalinger av vesentlig omfang vil kunne svekke inntektsgrunnlaget og driften til debetkortordninger innenfor EU/ EØS. Det vil også kunne bli endringer i bruk av fysiske kort ved grensekryssende betalinger på globalt nivå, mens en global overgang til "konto-til-konto"-betalinger synes i store trekk å ligge frem i tid.

Selv om muligheten for overgang til "konto-til-konto"-betalinger kan medføre noe flytting av betalingstrafikk, blir konsekvensene for kredittkortordninger antakelig mindre, da kredittkortordninger har en rekke andre tilleggstjenester som gjør bruken attraktiv for kundene. Det antas derfor at PSD 2 i liten grad vil kunne medvirke til redusert bruk av kredittkortordninger enten det nå skjer ved betaling med fysiske kort, betaling ved internetthandel eller bruk av mobilbaserte betalingsapplikasjoner.

Finanstilsynet antar for øvrig at tilpasningen til regelverket vil føre til en viss økning av utgifter hos betalingstjenestetilbyderne.

PSD 2 angir nye krav til søknader om tillatelse som betalingsforetak, som vil kreve mer av foretakene i søknadsprosessen.

Betalingstjenestetilbyderne har i dag plikt til å rapportere alvorlige hendelser og gjennomføre analyser av risiko og sårbarhet. PSD 2 setter imidlertid krav om at risiko- og sårbarhetsanalysene skal rapporteres minst årlig til tilsynsmyndighetene.

Bankene rapporterer i dag svindelstatistikk til Bits (tidligere Bankenes standardiseringskontor) etter avtale med Finanstilsynet. Rapportering av dette er imidlertid et nytt krav for betalingsforetak og e-pengeforetak.

Betalingstjenestetilbyderne pålegges uten ugrunnet opphold å melde fra til kundene ved alvorlige hendelser som kan påvirke kundenes midler, og informere om eventuelle tiltak for å redusere konsekvensen av hendelsene. Dette er en utvidelse av plikten i finansavtaleloven til å melde fra til kontohaver dersom en konto blir feilaktig godskrevet eller belastet.

De nye, eller utvidede, rapporteringspliktene som er nevnt ovenfor, antas samlet sett å føre til økte kostnader hos foretakene.

3.3 For brukere

Økt konkurranse kan gi mer effektive og rimeligere betalingstjenester for brukerne.

PSD 2 legger til rette for at tredjepartstilbydere skal få tilgang til kundens kontoinformasjon og kunne utføre betalinger på vegne av kunden, hvilket gir kunden flere valgmuligheter.

Informasjon om saldo og transaksjoner gjennom kunders konto er nyttig for utvikling av nye, potensielt verdiøkende, tjenester som forventes å komme brukerne til gode.

Flere aktører i markedet for betalingstjenester med ulik status, kan samtidig gjøre tjenestetilbudet og ansvarsforhold (herunder hvilket regelverk som gjelder for hvem) noe mer uoversiktlig for brukeren. Risikoen for tvister mellom de ulike aktørene og mellom brukere og enkeltaktører kan øke.

4 Kommentarer til lov- og forskriftsendringene

4.1 Begrepsbruken i finansforetaksloven og finanstilsynsloven for betalingsfullmektiger og opplysningsfullmektiger

Finansforetak

"Finansforetak" er et samlebegrep og angir hvilke foretak som finansforetakslovens regler gjelder, se finansforetaksloven § 1-3. "Finansforetak" er et koblingsbegrep og omfatter bank, kredittforetak, finansieringsforetak, forsikringsforetak, pensjonsforetak og holdingforetak i finanskonsern. Betalingsforetak og e-pengeforetak anses også som finansforetak når ikke annet fremgår av lov eller forskrift, jf. finansforetaksloven § 1-3 annet ledd.

Lovteknisk er finansforetaksloven bygget slik at dersom én type foretak i et enkelttilfelle skal reguleres annerledes enn de andre finansforetakene, så angis dette spesifikt i den aktuelle bestemmelsen.

Betalingsfullmektiger vil i stor grad ligne andre betalingsforetak, mens opplysningsfullmektiger bare vil omfattes av noen bestemmelser om betalingsforetak. Finanstilsynet foreslår at betalingsfullmektiger anses som finansforetak (med mindre annet angis) i finansforetaksloven § 1-3 tredje ledd. For opplysningsfullmektiger foreslås det at de ikke anses som finansforetak, men at bestemmelsene i lov og forskrift som de er underlagt positivt angis.

Betalingstjenestetilbydere

Finansforetaksloven § 2-3 angir hvilke foretak som kan yte betalingstjenester. Disse kan kalles betalingstjenestetilbydere. "Betalingstjenester" defineres i finansavtaleloven § 11. Paragrafen vil etter lovendringen angi betalingstjenestene som er gjenstand for gjensidig anerkjennelse i EØS-området som vist til i PSD 2 vedlegg 1. Vedlegget angir de forskjellige typer betalingstjenester, og dette omfatter avtaler om betalingsfullmakt og avtaler om opplysningsfullmakt.

Ettersom både betalingsfullmektiger og opplysningsfullmektiger yter betalingstjenester, bør de anses som betalingstjenestetilbydere. De må derfor tas inn i finansforetaksloven § 2-3.

Betalingsforetak

Betalingsforetak er i dag et begrep som omfatter betalingsforetak med ordinær og begrenset tillatelse, se finansforetaksloven § 2-10. Betalingsfullmektiger vil i stor grad ligne andre betalingsforetak, og bør derfor omfattes av begrepet i finansforetaksloven § 2-10.

Opplysningsfullmektiger vil i liten grad være omfattet av de andre bestemmelsene om betalingsforetak, og det foreslås at de reguleres i en egen bestemmelse i lovens kapittel 2, del II, som angir hvilke av lovens krav som gjelder disse.

Enheter under tilsyn

Det følger av finanstilsynsloven § 1 at Finanstilsynet fører tilsyn med banker, kredittforetak, betalingsforetak og e-pengeforetak. Det følger av direktivets artikkel 100 at det skal føres tilsyn med at lovens bestemmelser overholdes.

Ettersom betalingsfullmektiger foreslås omfattet av begrepet "betalingsforetak", må ikke § 1 i finanstilsynsloven endres for å omfatte disse. Opplysningsfullmektiger omfattes ikke av begrepet "betalingsforetak", og må derfor legges til i lovens § 1 for at det skal fremgå at de er under tilsyn.

Finanstilsynet foreslår etter dette følgende begrepsbruk:

Betalingsforetak, ordinær tillatelse - Finansforetak - Betalingstjenestetilbyder - Betalingsforetak - Under tilsyn	Betalingsforetak, begrenset tillatelse - Finansforetak - Betalingstjenestetilbyder - Betalingsforetak - Under tilsyn
Betalingsfullmektig - Finansforetak - Betalingstjenestetilbyder - Betalingsforetak - Under tilsyn	Opplysningsfullmektig - Ikke finansforetak - Betalingstjenestetilbyder - Ikke betalingsforetak - Under tilsyn

4.2 Endringer i finansavtaleloven

Finanstilsynet har i kapittel 2 foreslått enkelte endringer i finansavtaleloven som forventes å bli fulgt opp samtidig med forslagene i Justisdepartementets høringsnotat. Disse er ikke nærmere omtalt i kapittel 5. Dette gjelder forslag om endringer i finansavtaleloven § 11 som følger:

- § 11 annet ledd bokstav b bør endres slik at det fremgår at unntaket bare gjelder når handelsagenten opptrer på vegne av enten betaleren eller betalingsmottakeren.
- § 11 første ledd bokstav e som viser til betalingstjenesten knyttet til teleoperatører bør slettes.
- § 11 annet ledd bokstav m bør endres for å gjennomføre direktivets unntak for teleoperatører i artikkel 3 punkt l.
- § 11 annet ledd bokstav n bør presiseres slik at det fremgår at unntaket bare gjelder der det foreligger en *direkte* avtale mellom leverandøren(e) av varene og en (profesjonell) utsteder.
- § 11 annet ledd bør tillegges en ny bokstav der PSD artikkel 3 bokstav k iii) er tatt inn.

5 Forslag til endringer i lov- og forskrift

5.1 Finanstilsynsloven

§ 1 første ledd nr. 4 skal lyde:

4. betalingsforetak og *opplysningsfullmektiger*

5.2 Forskrift om utlikning av utgifter på tilsyn

§ 9 første punktum skal lyde:

Betalingsforetak, e-pengeforetak og *opplysningsfullmektiger* skal betale et gebyr på kr 30 000 for å få søknad om konsesjon behandlet.

5.3 Forskrift om finanstilsyn i EØS

§ 1 første ledd skal lyde:

Finanstilsynet fører tilsyn med livsforsikringsforetak, skadeforsikringsforetak, gjenforsikringsforetak, pensjonsforetak, kredittinstitusjoner, forvaltningsselskap, e-pengeforetak, betalingsforetak og *opplysningsfullmektiger* som har hovedsete i annen EØS-stat og driver virksomhet i Norge. Tilsynet føres i overensstemmelse med de direktiver som omfattes av EØS-avtalen vedlegg IX, *direktiv 2015/2366* og lovgivningen for øvrig.

5.4 Finansforetaksloven

§ 2-3 første ledd første punktum skal lyde:

Betalingstjenester kan bare utføres av banker, kredittforetak, betalingsforetak, e-pengeforetak, *opplysningsfullmektiger* og av finansieringsforetak som etter denne loven har tillatelse til å drive slik virksomhet her i riket.

§ 2-3 annet ledd skal lyde:

Betalingstjenester kan også utføres av utenlandske kredittinstitusjoner, betalingsforetak og e-pengeforetak og *opplysningsfullmektiger* som etter denne loven har adgang til å drive slik virksomhet her i riket.

§ 2-3 fjerde ledd skal lyde:

Tillatelse til å utføre betalingstjenester omfatter, når ikke annet er fastsatt, også omsetning av valuta i forbindelse med pengeoverføringer med utlandet og kredittytning innenfor fastsatte kredittgrenser ved gjennomføringen av *betalingstjeneste som angitt i [finansavtaleloven § 11 første ledd bokstav b og c]* dersom kreditten ikke ytes av midler mottatt for å utføre betalingsoverføringer, og er kortsiktig og skal tilbakebetales senest innen 12 måneder.

Ny § 2-3a skal lyde:

§ 2-3a. Meldeplikt for betalingstjenestevirksomhet som er unntatt konsesjonsplikt

(1) Foretak som driver virksomhet som nevnt i [finansavtaleloven § 11 annet ledd bokstav m] skal gi melding om sin virksomhet til Finanstilsynet. Foretaket skal årlig sende Finanstilsynet uavhengig bekreftelse på at virksomhetens betalingstransaksjoner er lavere enn beløpsgrensene som angitt i [finansavtaleloven § 11 annet ledd].

(2) Foretak som driver begrenset virksomhet som nevnt i [finansavtaleloven annet ledd bokstav n] skal gi melding til Finanstilsynet dersom verdien av betalingstransaksjoner utført de siste 12 måneder overstiger ett beløp i norske kroner som tilsvarer 1 million EUR. Meldingen skal angi hvilke tjenester som ytes og hvilket av unntakene for begrenset virksomhet som virksomheten omfattes av.

§ 2-10 nytt annet ledd skal lyde:

(2) For foretak som kun har tillatelse til å tilby avtale om betalingsfullmakt (betalingsfullmektiger), jfr. [finansavtaleloven § xxx], gjelder ikke finansforetaksloven §§ 3-1 tredje ledd bokstav j og 13-18. Betalingsfullmektiger skal ha ansvarsforsikring eller stille garanti til dekning av eventuelt erstatningsansvar i samsvar med reglene i finansavtaleloven.

§ 2- 10 annet ledd blir nytt tredje ledd.

§ 2-10 tredje ledd blir nytt fjerde ledd som skal lyde:

(4) Foretak med hovedkontor i Norge kan gis en begrenset tillatelse som betalingsforetak. Bestemmelsene i kapittel 4 gjelder ikke ved en begrenset tillatelse. For virksomhet i henhold til begrenset tillatelse gjelder følgende:

a) Foretaket kan bare yte betalingstjenesten pengeoverføring, jf. [finansavtaleloven § xx].

b) Foretaket eller filialen skal ha systemer og retningslinjer for kontroll og avdekking av risiko for å påse at forpliktelsene på alle vesentlige aktivitetsområder vil bli oppfylt, herunder sikring av midler mottatt i forbindelse med pengeoverføringer.

c) Foretaket skal ha startkapital og ansvarlig kapital *som angitt i § 3-4 annet ledd bokstav a.*

d) Det samlede beløpet for betalingstransaksjoner utført av virksomheten i gjennomsnitt over de 12 foregående måneder skal ikke overstige et beløp på fem millioner kroner per måned. Departementet kan ved enkeltvedtak fastsette et annet maksimalbeløp, men ikke et beløp i norske kroner som overstiger tilsvarende tre millioner euro per måned.

§ 2-10 fjerde ledd blir nytt femte ledd som skal lyde:

Departementet kan fastsette nærmere regler om betalingsforetak og foretak med begrenset tillatelse etter *fjerde ledd*, herunder gjøre unntak fra reglene som gjelder for finansforetak, og fastsette regler om organisering, virksomhet, kapitalkrav, eierforhold, sikring av midler, bruk av agenter og oppdragstakere, vilkår for tillatelse, tilbakekall av tillatelse, utenrettslig tvisteløsningsordning og tilsyn. Departementet kan ved forskrift eller enkeltvedtak gjøre unntak for virksomhet som omfattes av *fjerde ledd*, samt, fastsette nærmere regler om kravene til betalingsfullmektigers ansvarsforsikring og garantistillelse.

Ny § 2-10a skal lyde:

§ 2-10 a. Opplysningsfullmektiger

(1) Tillatelse som opplysningsfullmektig gir adgang til å tilby avtaler om opplysningsfullmakt, jf. [finansavtaleloven § xxx].

(2) For opplysningsfullmektiger gjelder reglene i kapittel 3 med unntak av § 3-1 annet ledd og tredje ledd bokstav a om eierforhold, c, d, i og j, § 3-3, § 3-4 og § 3-7 med unntak av første ledd bokstav d og e. Kapittel 4 og 5 og tilhørende forskrifter gjelder tilsvarende.

(3) Opplysningsfullmektiger skal ha ansvarsforsikring eller stille garanti til dekning av eventuelt erstatningsansvar i samsvar med reglene i [finansavtaleloven § xxx].

(4) Opplysningsfullmektiger skal uten ugrunnet opphold melde fra til Finanstilsynet om endringer i de opplysninger som tidligere er mottatt fra virksomheten og som lå til grunn for vedtak om tillatelse.

(5) Departementet kan fastsette nærmere regler om kravene til opplysningsfullmektigers virksomhet, herunder om ansvarsforsikring og garanti.

§ 3-1 nytt femte ledd skal lyde:

Departementet kan gi nærmere regler om kravene til søknader fra betalingsforetak og e-pengeforetak i forskrift.

§ 3-4 annet ledd bokstav b skal lyde:

50 000 euro når betalingsforetaket yter betalingstjenesten som er nevnt i [finansavtaleloven § xxx (avtale om betalingsfullmakt)]

Ny § 5-10 skal lyde:

§ 5-10 Nasjonalt kontaktpunkt

Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om nasjonalt kontaktpunkt for agenter av utenlandske betalingsforetak og e-pengeforetak.

5.5 Finansforetaksforskriften

§ 2-1 første ledd skal lyde:

Finansforetaksloven §§ 6-2 tredje ledd, 6-4 fjerde ledd, 12-10, § 13-5 annet ledd og § 13-6 annet til syvende ledd gjelder ikke for betalingsforetak.

§ 2-1 annet ledd oppheves.

§ 2-4 nytt annet punktum skal lyde:

Finanstilsynet skal innen to måneder etter mottak av melding som angitt i § 4-5 gi betalingsforetaket svar på om agenten kan drive virksomhet i Norge.

§ 2-5 første ledd oppheves.

§ 2-5 annet ledd blir nytt første ledd, og skal lyde:

Betalingsforetak med begrenset tillatelse skal underrette Finanstilsynet dersom gjennomsnittet av de foregående 12 måneders samlede beløp for betalingstransaksjoner utført av virksomheten overstiger et beløp tilsvarende 5 mill. kroner per måned eller annet beløp fastsatt etter reglene i finansforetaksloven § 2-10 fjerde ledd bokstav c.

§ 2-5 tredje ledd blir nytt annet ledd, og skal lyde:

Finansforetaksloven kapittel 6, § 8-16 til og med § 8-21 og § 21-2 til og med § 21-6, samt § 14-12 i forskriften her gjelder ikke for betalingsforetak med begrenset tillatelse.
Finansforetaksloven §§ 6-1, 6-3 og 6-4 første til tredje ledd gjelder likevel.

§ 2-5 fjerde ledd oppheves.

§ 2-8 nytt annet punktum skal lyde:

Finanstilsynet skal innen to måneder etter mottak av melding som angitt i § 4-5 gi betalingsforetaket svar på om agenten kan drive virksomhet i Norge.

Ny § 2-10a skal lyde:

§ 2-10a. Opplysning om endringer

E-pengeforetak skal uten ugrunnet opphold melde fra til Finanstilsynet om endringer i de opplysninger som tidligere er mottatt fra virksomheten og som lå til grunn for vedtak om tillatelse.

Ny § 2-17 skal lyde:

§ 2-17 opplysningsfullmektiger

Finansforetaksforskriften § 3-2a med unntak av første ledd bokstav d, § 4-3, § 4-5, § 5-4, § 5-8, § 7-4, § 13-4 og § 16-6 gjelder for opplysningsfullmektiger.

Ny § 3-2 skal lyde:

3-2. Tilleggskrav til søknad om tillatelse som betalingsforetak og e-pengeforetak

(1) Søknad om tillatelse til å drive virksomhet som betalingsforetak, e-pengeforetak eller opplysningsfullmektig skal i tillegg til kravene i finansforetaksloven § 3-1 også inneholde følgende dokumentasjon:

- a) En beskrivelse av foretakets rutiner for sikkerhetshendelser og klager fra kunder som er knyttet til sikkerhet, jf. [§ xxx]. Dette omfatter rutiner for rapportering av sikkerhetshendelser og svindelstatistikk, jf. [§ xxx].*
- b) Rutiner om lagring og overvåkning av sensitiv betalingsinformasjon, samt begrensninger i og oversikt over adgang til denne informasjonen.*
- c) Foretakets beredskapsplan som identifiserer kritiske deler av virksomheten, og prosedyrer for å teste planene.*
- d) Prinsipper og definisjoner som brukes i innsamlingen av statistiske opplysninger om drift, transaksjoner og svindel.*
- e) Foretakets retningslinjer knyttet til sikkerhet, inkludert en detaljert risikovurdering av betalingstjenestevirksomheten og en beskrivelse av kontrollen med sikkerheten og tiltak for å beskytte brukerne av betalingstjenestene.*
- f) En beskrivelse av foretakets kontroll med eventuelle agenter og filialer, jf. [finansforetaksforskriften § 13-4].*

(2) Denne bestemmelsen gjelder ikke for søknad om begrenset tillatelse som betalingsforetak, jf. [finansforetaksloven § 3-1 fjerde ledd]. Søknad om tillatelse som opplysningsfullmektig skal ikke inneholde dokumentasjon som angitt i første ledd bokstav d.

§ 4-3 nytt femte til niende ledd skal lyde:

Melding etter finansforetaksloven § 4-2 fra betalingsforetak og e-pengeforetak skal i tillegg inneholde filialens rutiner for internkontroll, og filialens virksomhetsplan med budsjetter for hvert av de tre første driftsårene.

Melding etter finansforetaksloven §§ 4-2 og 4-3 fra betalingsforetak og e-pengeforetak skal angi om foretaket planlegger å utkontraktere deler av virksomheten i vertsstaten.

Finanstilsynet skal senest innen tre måneder etter mottak av melding som angitt i finansforetaksloven §§ 4-2 og 4-3 informere vertsstaten og betalingsforetaket eller e-pengeforetaket om sin endelige avgjørelse i saken.

Et betalingsforetaks eller e-pengeforetaks virksomhet i en vertsstat gjennom filial kan starte opp når filialen er registrert i Finanstilsynets register. Etter at filialen er registrert i Finanstilsynets register, skal betalingsforetak og e-pengeforetak angi tidspunktet for oppstart av virksomhet gjennom filialen til Finanstilsynet. Finanstilsynet skal melde fra til vertsstaten.

Et betalingsforetaks eller e-pengeforetaks grensekryssende virksomheten kan starte når Finanstilsynet har bekreftet overfor foretaket at melding om grensekryssende virksomhet er sendt.

§ 4-5 annet ledd bokstav a skal lyde:

Agentens navn, adresse og organisasjonsnummer.

§ 4-5 tredje ledd skal lyde:

Finanstilsynet skal melde fra om agenten til vertsstatens tilsynsmyndigheter senest innen én måned etter at opplysningene nevnt i annet ledd er mottatt. Meldingen til vertsstaten skal inneholde opplysningene i annet ledd.

§ 4-5 fjerde ledd skal lyde:

Dersom Finanstilsynet har grunn til å anta at agenten ikke er egnet eller at foretakets organisatoriske og administrative forhold eller finansielle situasjon ikke gir et forsvarlig grunnlag for bruken av agenten, skal Finanstilsynet vurdere å nekte å registrere agenten eller annullere registreringen. Det samme gjelder dersom vertsstatens myndigheter har reist innvendinger mot foretakets bruk av agenten. Finanstilsynet skal i så fall uten ugrunnet opphold underrette foretaket.

§ 4-5 femte ledd oppheves.

§ 4-5 Nytt femte, sjette, syvende og åttende ledd skal lyde:

Finanstilsynet skal innen tre måneder etter mottak av melding etter annet ledd i bestemmelsen her informere vertsstaten og betalingsforetaket eller e-pengeforetaket om sin endelige avgjørelse i saken.

Et betalingsforetaks eller e-pengeforetaks virksomhet i et vertsland gjennom agent kan starte opp når agenten er registrert i Finanstilsynets register. Etter at agenten er registrert i Finanstilsynets register, skal betalingsforetak og e-pengeforetak angi tidspunktet for oppstart av virksomhet gjennom agent til Finanstilsynet. Finanstilsynet skal melde fra til vertsstaten.

Betalingsforetak og e-pengeforetak skal fortløpende oppdatere internkontrollordning som angitt i annet ledd bokstav b og skal uten ugrunnet opphold gi melding til Finanstilsynet ved vesentlige endringer.

Betalingsforetak og e-pengeforetak skal melde fra til Finanstilsynet dersom foretaket ikke lenger skal drive virksomhet gjennom en tidligere registrert agent.

Ny § 4-6 skal lyde:

§ 4-6. E-pengeforetaks bruk av agenter og distributører

E-pengeforetak kan ikke utstede e-penger gjennom agent. Agent for e-pengeforetak kan yte betalingstjenester på vegne av foretaket, jf. § 4-5.

Distribusjon og innløsning av elektroniske penger kan skje gjennom fysiske eller juridiske personer som handler på vegne av foretaket (distributører). *E-pengeforetak som ønsker å benytte distributører i andre EØS-land, skal melde fra i henhold til § 4-5.*

§ 5-8 første ledd skal lyde:

Melding om filialer av betalingsforetak og e-pengeforetak skal inneholde opplysningene i finansforetaksloven § 5-2 første ledd med unntak av bokstav f. Det kreves ikke bekreftelse fra hjemstaten på at personer som nevnt i § 5-2 første ledd bokstav d og e oppfyller egnethetskravene. Melding skal inneholde filialens rutiner for internkontroll og filialens virksomhetsplan med budsjetter for hvert av de tre første driftsårene. Meldingen skal også angi om foretaket planlegger å utkontraktere deler av driften til andre enheter i Norge.

§ 5-8 nytt annet ledd skal lyde:

Finanstilsynet skal svare hjemstaten innen én måned etter mottak av melding. Filialen kan starte sin virksomhet i Norge når den er registrert i hjemstatens nasjonale register.

§ 5-8 annet ledd blir nytt tredje ledd som skal lyde:

Melding om betalingsforetak eller e-pengeforetak som skal drive grensekryssende virksomhet skal inneholde opplysninger som nevnt i § 5-2 første ledd bokstav b og h, jf. § 5-5 første ledd tredje punktum. Den grensekryssende virksomheten kan starte når hjemstatens tilsynsmyndigheter har bekreftet overfor foretaket at melding om grensekryssende virksomhet er sendt. *Meldingen skal også angi om foretaket planlegger å utkontraktere deler av driften til andre enheter i Norge.*

§ 5-8 tredje ledd blir nytt fjerde ledd som skal lyde:

Melding om agent for betalingsforetak eller e-pengeforetak skal inneholde informasjon som angitt i finansforetaksforskriften § 4-5. Internkontrollordning som angitt i § 4-5 annet ledd bokstav b skal oppdateres fortløpende, og det skal uten ugrunnet opphold gis melding til Finanstilsynet ved vesentlige endringer. Dersom Finanstilsynet har innvendinger mot foretakets bruk av agenten, kan Finanstilsynet melde fra til hjemstaten om dette. Agenten kan starte opp virksomhet når den er registrert i hjemstatens nasjonale register.

§ 7-4 første ledd nytt annet punktum skal lyde:

Opplysningsfullmektiger kan i tillegg organiseres som enkeltpersonforetak

§ 7-4 annet ledd annet punktum skal lyde:

Tilsvarende gjelder *opplysningsfullmektiger* og e-pengeforetak, herunder slike foretak som er unntatt etter § 2-9 i forskriften her.

Ny § 13-4 skal lyde:

Betalingsforetak, e-pengeforetak og opplysningsfullmektiger skal minst årlig kontrollere, dokumentbasert eller på stedet, at foretakets agenter og filialer i Norge og annen EØS-stat etterlever relevant regelverk.

§ 14-2 nytt tredje ledd skal lyde:

Kravet i første ledd gjelder ikke for betalingsfullmektiger, jf. finansforetaksloven § 2-10 annet ledd.

§ 14-4 annet ledd bokstav b slettes.

§ 14-4 annet ledd bokstav c blir ny bokstav b.

§ 16-6 skal lyde:

Betalingsforetak, e-pengeforetak og *opplysningsfullmektiger* med tillatelse til å drive virksomhet i Norge skal være tilsluttet en utenrettslig tvisteløsningsordning som nevnt i finansforetaksloven § 16-3.

Ny § 23-3 skal lyde:

§ 23-3 Overgangsregler for betalingsforetak, e-pengeforetak og opplysningsfullmektiger

Betalingsforetak og e-pengeforetak må innen seks måneder etter ikrafttreddelsen av disse reglene [regler som gjennomfører PSD 2 i norsk rett] sende dokumentasjon som angitt i [finansforetaksforskriften § 3-2] til Finanstilsynet.

Foretak med tillatelse etter [finansavtaleloven § 11 første ledd bokstav e] må i tillegg gi en beskrivelse av sin virksomhet, og angi hvilke betalingstjenester som foretaket vil tilby, jfr. [finansavtaleloven § 11 første ledd]. Slike foretak må innen 13. januar 2020 dokumentere at kravene til startkapital og ansvarlig kapital er oppfylt.

Foretak som kan dokumentere drift av virksomhet som angitt i [finansavtaleloven § xxx (betalingstjenestene avtale om betalings- eller opplysningsfullmakt)] ved ikrafttreddelsen av disse reglene [regler som gjennomfører PSD 2 i norsk rett] må søke om tillatelse innen én måned etter ikrafttreddelsen.

5.6 Betalingssystemloven

§ 1-1 tredje ledd skal lyde

Som systemer for betalingstjenester regnes systemer basert på standardvilkår for overføring av penger fra eller mellom kundekonti i banker eller andre som kan yte betalingstjenester etter *finansforetaksloven § 2-3 første ledd* når overføringene bygger på bruk av betalingskort, tallkoder eller annen form for selvstendig brukerlegitimasjon utstedt til en ubestemt krets.

§ 5-3 første ledd bokstav b skal lyde:

b) betalingssystemer som utelukkende er sammensatt av ytere av betalingstjenester innenfor et finanskonsern

§ 5-3 første ledd bokstav c oppheves

§ 5-3 nytt annet ledd skal lyde:

Deltaker i et betalingssystem som omfattes av rådsdirektiv 98/26/EF om endelig oppgjør i betalingssystem og i oppgjørssystem for verdipapir som gir én betalingstjenestetilbyder adgang til å sende transaksjoner gjennom systemet, skal på anmodning gi andre betalingstjenestetilbydere tilsvarende tilgang i tråd med § 5-2.

5.7 Ny forskrift om systemer for betalingstjenester

Forskrift om systemer for betalingstjenester (FOR-2015-12-17-1731) oppheves.

Ny forskrift skal lyde:

§ 1. Virkeområde

Forskriften gjelder for banker, kredittinstitusjoner, e-pengeforetak, betalingsforetak, opplysningsfullmektiger og filialer av slike foretak med hovedsete i annen EØS-stat.

§ 2. Risikovurdering og etterlevelse av regelverk

Betalingstjenestetilbydere skal gjennomføre risiko- og sårbarhetsvurderinger før en ny betalingstjeneste lanseres og ved hendelser eller endringer av betydning for sikkerhetsnivået. Betalingstjenestetilbydere skal minst årlig gi Finanstilsynet en samlet vurdering av den operasjonelle risikoen og sikkerhetsrisikoen knyttet til tilbyderens betalingstjenester, samt om tilbyderens tiltak er tilstrekkelige.

Tilbyderen skal ha systemer og kontrollmekanismer for operasjonell og sikkerhetsmessig risiko knyttet til ytelsen av betalingstjenester, samt for å sikre etterlevelse av regelverk, avtaler og interne rutiner. Datatrafikk i elektroniske betalingstjenester skal overvåkes for å sikre tilstrekkelig sikkerhetsnivå og kunne avdekke og hindre uautorisert bruk av tjenesten.

Betalingstjenestetilbydere skal uten ugrunnet opphold melde fra til brukere av betalingstjenestene om hendelser som angitt i IKT-forskriften § 9 tredje ledd som kan ha betydning for brukerne. Meldingen skal omtale mulige tiltak som brukeren kan iverksette.

Betalingstjenestetilbydere skal minst årlig rapportere statistikk over svindel relatert til betalinger til Finanstilsynet på den måten Finanstilsynet angir.

§ 3. Krav til sikker ytelse av betalingstjenester og sikker kommunikasjon

Betalingstjenestetilbydere skal på bakgrunn av risiko- og sårbarhetsvurderingen etablere tiltak for å sikre nødvendig konfidensialitet, integritet og tilgjengelighet for tjenestene. Gjeldende nasjonale standarder og internasjonalt anerkjente standarder skal følges.

Betalingstjenestetilbyderen er ansvarlig for at tjenesten i sin helhet (ende til ende) er beskyttet gjennom logiske og fysiske sikringstiltak. Betalingstjenestetilbydere skal kommunisere med hverandre og med brukerne av sine tjenester på en sikker måte som angitt i [forskrift].

Betalingstjenestetilbydere som tilbyr avtale om betalings- eller avtalefullmakt skal legitimere seg overfor kontotilbyder i tråd med [forskrift] når de initierer en betaling, innhenter opplysninger eller sender forespørsel om dekning.

§ 4. Krav til sterk kundeautentisering

Betalingstjenestetilbydere skal foreta sterk kundeautentisering når betaler ber om tilgang til konto via nettet, når betaler ber om å foreta en betaling og når betaler utfører handlinger som kan innebære risiko for svindel eller annet misbruk. Sterk kundeautentisering skal knytte betalingen til betalingsmottakeren og beløpet.

Med sterk kundeautentisering menes en løsning basert på bruk av to eller flere elementer som er uavhengig av hverandre. Løsningen skal være utformet slik at kompromitteringen av ett element likevel ikke vil påvirke de andre elementene.

Betalingstjenestetilbyderen skal sikre at utlevering av autentiseringskjennetegn skjer på betryggende måte. Videre skal foretaket sikre at kunden på en hensiktsmessig måte kan beskytte sine autentiseringskjennetegn, og foretaket skal etablere løsninger som gjør at kunden kan sperre videre bruk av autentiseringskjennetegn.

Betalingstjenestetilbydere som tilbyr avtale om betalings- eller avtalefullmakt skal sikre at betalerens personlige sikkerhetsinformasjon (autentiseringskjennetegn) er beskyttet og ikke tilgjengelige for andre enn betaleren selv og utstederen av den personlige sikkerhetsinformasjonen, og at sikkerhetsinformasjonen sendes gjennom sikre kanaler.

Kontotilbyder skal gi betalingstjenestetilbydere som tilbyr avtale om betalings- eller avtalefullmakt adgang til å benytte seg av autentiseringsprosedyrene som betaleren har fått fra kontotilbyder.

§ 6. Tilgang til betalingskontoer for betalingstjenestetilbydere som tilbyr avtale om betalingsfullmakt

Betalingstjenestetilbydere som tilbyr avtale om betalingsfullmakt jf.[finansavtaleloven xxx] skal ikke ha rådighet over betalerens midler i forbindelse med utførelse av avtaler om betalingsfullmakt.

Betalingstjenestetilbydere som tilbyr avtale om betalingsfullmakt skal sikre at informasjon om betaleren som innhentes i forbindelse med betalingstjenesten bare gis til mottaker av midlene med betalerens uttrykkelige samtykke. Tilbydere som tilbyr avtale om betalingsfullmakt skal ikke lagre sensitive betalingsinformasjon om betaleren. Tilbydere som tilbyr avtale om betalingsfullmakt kan bare innhente informasjon som er nødvendig for å utføre betalingstjenesten.

Betalingstjenestetilbydere som tilbyr avtale om betalingsfullmakt skal ikke endre beløpet, mottakeren eller andre transaksjonsdetaljer.

Betalingstjenestetilbydere som tilbyr avtale om betalingsfullmakt skal gjøre betalingstransaksjonens referanse tilgjengelig for kontotilbyderen ved iverksetting av en betalingsordre.

§ 7. Tilgang til kontoinformasjon for betalingstjenestetilbydere som tilbyr avtale om opplysningsfullmakt

Betalingsstjenestetilbydere som tilbyr avtale om opplysningsfullmakt skal bare ha tilgang til informasjon i angitte betalingskontoer og tilknyttede betalingstransaksjoner. Tilbyderen skal ikke be om sensitiv betalingsinformasjon knyttet til betalingskontoen.

§ 8. Om lagring av informasjon

Betalingstjenestetilbydere som tilbyr avtale om betalings- eller opplysningsfullmakt skal ikke bruke eller lagre informasjon med andre formål enn å tilby avtaler om betalingsfullmakt eller opplysningsfullmakt i tråd med betalerens anmodning/forespørsel og lov om personvern.

§ 9. Kontotilbyderens plikter

Kontotilbydere skal ikke uten saklig grunn forskjellsbehandle mellom betalingsordre som gis av betaler gjennom en tilbyder som tilbyr avtale om betalingsfullmakt og betalingsordre som gis direkte fra betaler, herunder ved gjennomføringstid, prioritet eller gebyr.

Kontotilbydere skal ikke uten saklig grunn forskjellsbehandle forespørsler om informasjon som gis gjennom en betalingstjenestetilbyder som tilbyr avtale om opplysningsfullmakt.

Kontotilbyder skal ikke gjøre adgangen til å tilby avtaler om betalingsfullmakt eller opplysningsfullmakt avhengig av et kontraktsforhold mellom kontotilbyderen og andre betalingstjenestetilbydere.

Kontotilbyderen skal umiddelbart etter mottak av betalingsordren fra betalingstjenestetilbyder som tilbyr avtale om betalingsfullmakt gjøre all relevant informasjon

om initieringen av betalingstransaksjonen tilgjengelig for fullmektigen. Kontotilbyderen har tilsvarende plikt til å gjøre informasjonen tilgjengelig når betalingstransaksjonen er gjennomført.

§ 10. Autorisering av kortbaserte betalingstransaksjoner

Kontotilbyder skal ved henvendelse fra en betalingstjenestetilbyder som har utstedt et kortbasert betalingsinstrument umiddelbart angi om transaksjonen knyttet til instrumentet har dekning i betalingskontoen. Dette gjelder bare der kravene etter [finansavtaleloven §§ xxx] er oppfylt.

Kontotilbyders svar på om transaksjonen har dekning i kontoen skal være avkreftende eller bekreftende, og skal ikke angi saldoen på kontoen.

Første ledd gjelder ikke kortbaserte betalingsinstrumenter som er e-penger.

§ 11. Kontotilbyders meldeplikt ved nektelse av tilgang til konto

Kontotilbyder som har nektet en betalingstjenestetilbyder tilgang, jf. [finansavtaleloven xxx], skal sende melding til Finanstilsynet med begrunnelsen for at tilgangen ble nektet.

5.8 IKT-forskriften

§ 1 første ledd nummer 13. skal lyde:

13. Betalingsforetak og opplysningsfullmektiger

§ 9 tredje ledd første punktum skal lyde:

Operasjonelle hendelser eller sikkerhetshendelser som medfører vesentlig reduksjon i funksjonalitet som følge av brudd på konfidensialitet (beskyttelse av data), integritet (sikring mot uautoriserte endringer) eller tilgjengelighet til IKT-systemer og/eller data skal uten ugrunnet opphold rapporteres til Finanstilsynet.

5.9 Risikostyringsforskriften

§ 1 første ledd ny nummer 7. skal lyde:

7. Betalingsforetak og opplysningsfullmektiger

Tidligere nummer 7. til 11. blir nye nummer 8. til 12.

